

לקוטי שיחות
PROJECT
LIKKUTEI
SICHOS

פענוח הערות ומראי-מקומות.

כי תצא שיחה א.

פרשתינו כב. יא-יב. לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו: גדלים תעשה לך על-ארבע כנפות כסותך אשר תכסה-בה.

תעשה לך (דברים כ"ב); וכן ערנות אשת אחיד (ויקרא י"ח), יבמה יבא עליה (דברים כ"ה); הוא שגאמר אחת דבר אלהים שמים זו שמעתי (תהילים ס"ב): **זכור**. לשון פעול הוא, כמו אכול ושתו (ישעיהו כ"ב), הלוח ובכה (שמואל ב ג'), וכן פתרונו: תנו לב לזכר תמיד את יום השבת, שאם נזדמן לך חפץ יפה תהא מזמינו לשבת (מכילתא):

מכילתא. ["זכור את יום השבת לקדשו." "זכור" (דברים ה,יא) ו"שמור", שניהם בדבור אהד נאמרו. (שמות לא,יד) "מחלליה מות יומת", (במדבר כח,יט) "וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימים", שניהם נאמרו בדבור אהד. (ויקרא יח,טז) "ערנות אשת אחיד לא תגלה", (דברים כה,ה) "יבמה יבא עליה", שניהם נאמרו בדבור אהד. (דברים כב,יא) "לא תלבש שעטנז", (דברים כב,יב) "גדלים תעשה לך", שניהם בדבור אהד נאמרו, מה שאי אפשר לאדם לומר בן, שגאמר: (תהלים סב,יב) "אחת דבר אלהים, שמים זו שמעתי, כי עז לאלהים." ואומר: (ירמיה כג,כט) "הלוא כה דברי, כאש! נאם יי, וכפטיש ופצץ סלע."

3) יבמות ד עמוד א. אימר דאמרינו אתי עשה ודחי לא תעשה — לא תעשה גרידא, לא תעשה שיש בו פרת מי דחי? ותו: לא תעשה גרידא מגלן דדחי דכתיב: "לא תלבש שעטנז", "גדלים תעשה לך".

רש"י ד"ה לא תלבש שעטנז - וסמך ליה גדילים תעשה לך ודרשינן סמוכין ושרינן כלאים בציצית. אלמא אתי עשה ודחי לא תעשה:

פרש"י כאן. גדלים תעשה לך. אף מן הפלאים, לך סמך הפתוב (יבמות ד):

רמב"ם הלכות כלאים פרק י הלכה ד. גדלים תעשה לך. אף מן הפלאים, לך סמך הפתוב (יבמות ד):

ספרי כאן. (יב) לא תלבש שעטנז גדילים תעשה לך, שניהם נאמרו בדבור אחד, זכור ושמור שניהם נאמרו בדבור אחד, (שמות לא יד).

יתרו כ, ה. זכור את-יום השבת לקדשו:

רש"י. זכור. זכור ושמור בדבור אהד נאמרו, וכן מחלליה מות יומת (שמות ל"א), וביום השבת שני כבשים (במדבר כ"ח); וכן לא תלבש שעטנז, גדלים

רמב"ם שם ספ"י. פִּהְגִּים שֶׁלְבָשׁוּ בְּגִדֵי פִהְגָּה שֶׁלֹּא בִשְׁעַת עֲבוּדָה אָפְלוּ בְּמִקְדָּשׁ לִזְכֹּן מִפְּנֵי הָאֲבִיטָה שֶׁהָיָה פְּלִאִים וְלֹא הִתְרוּ בּוֹ אֶלָּא בִשְׁעַת עֲבוּדָה שֶׁהָיָה מִצְוָה עֲשֵׂה פְּצִיצִית: סְלִיקוּ לָהּ הַלְכוֹת פְּלִאִים בְּסִינְעֵתָא דְשִׁמְיָא

רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ח הלכה יא-יב. בְּגִדֵי פִהְגָּה מִתֵּר לְהִנּוֹת בִּהְיוֹן. לְפִיכָן לְבָשׁוּ בְּיוֹם עֲבוּדָתוֹ וְאָפְלוּ שֶׁלֹּא בִשְׁעַת עֲבוּדָה חוּץ מִן הָאֲבִיטָה מִפְּנֵי שֶׁהָיָה שְׁעִטָּנָה: אֲסוּר לְכַתּוֹב הַדְּיוֹט לְבָשׁוֹ אֶלָּא בִשְׁעַת עֲבוּדָה. אֵין הַפִּהְגִּים לִזְכֹּן לְעֲבוּדָה אֶלָּא צָמָר וּפְשָׁתִים בְּלִבָּד:

(6 רבינו בחיי כאן פסוק י. לא תחרוש בשור ובחמור יחדו.) דבר הכתוב בהווה שור וחמור בחרישה, והוא הדין לכל עבודה שאסור לזווג שני מינין כאחד למשוך בהן את העגלה. וכתב החכם רבי אברהם בטעם מצוה זו כי ה' חמל על כל מעשיו, כי אין כח החמור ככח השור. ולפי דבריו יהיה שור וחמור דוקא ולא בהמות אחרות, ואין זה דעת רז"ל. אבל עקר הטעם במצוה זו משום חשש כלאים כי שמא יבאו להרבעה, ודרך עובד אדמה להביא צמדו אל הרפת ואולי יבאו להרבעה ויעשו ולדות משונים ולהכחיש מעשה בראשית שנאמר בו (בראשית א) למינה, למינהו. ומה שיחזק הטעם הזה מה שהושם באמצע בתוך שני פסוקי הכלאים, פסוק של לפניו לא תזרע כרמך, ושל אחריו לא תלבש שעטנז. לפי שבאסור הכלאים נצטוינו בו שלשה דברים, בקרקע ובבהמה ובבגדים, ולכך סדר בכאן שלשה חלקי הכלאים בשלשה פסוקים בזה אחר זה. ובסדר קדושים נתחברו שלשתן בפסוק אחד, הוא שאמר (ויקרא יט) את חקותי תשמרו בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך.

(7 לקוטי שיחות חלק כד עמוד 148.) ראה בסוף.

(13 ריקאנטי משפטים כג, יט.) לא תבשל גדי בחלב אמו. לפי הפשט הוא מפני האכזריות שיחלב אדם הבהמה ויבשל בו היוצא ממנה. אך זה הטעם אינו מספיק לטעם איסור בשר בחלב. ושמא כי טעמו הוא כסוד הכלאים. ויש עוד מפרשים כי הבשר והחלב רומזים לזרועות עולם וכבר ידעת פירוש בשר מפסוק קץ כל בשר והוא הבור ריק ממים ומלא נחשים ועקרבים וידעת כי אף השם חרה בעם בעוד הבשר בין שיניהם ולכן אין ראוי לערבו בבאר מים חיים שהחלב והדבש יוצאים

משם כאשר י' שם כי אין להכניס כח הטומאה בהיכל הקודש. וידעת ענין החלב מפסוק ובלא מחיר יין וחלב ישעיה נה' א) ופסוק שתיתי ייני עם חלבי (שה"ש ה' א') והבן זה. ומצאתי בדברי רבותינו זכרונם לברכה כשאמר לו הקב"ה למשה לא תבשל גדי וגו' ופירש לו בשר בחלב. אמר משה תן לי רשות לכתוב בשר בחלב אמר לו כתוב לך את הדברים. ומעתה אל יקשה בעיניך למה בא הפסוק בלשון זה ולא אמר בפירוש בשר בחלב כי כבר העידותיך בזה בסוד עין תחת עין. וסוד הענין נרמז בלשון הכתוב שלא היינו למדין אם נכתב בפירוש בשר בחלב כי ידעת סוד הגדי מסוד השעיר המשתלח וכנסת ישראל נקראת אם והנה הזהיר שלא לבשל הגדי הנזכר בהיכלי קודש כאשר רמזנו. ולפיכך נסמכה אזהרה זו לפרשת רגלים כדי שלא יקטרג לעולם על ישראל:

של"ה שכא עמוד א. טעם בשר בחלב. כתב הרקנאט"י שהוא בסוד כלאים שמערב כוחות העליונים. הכוונה, כי הבשר שהוא אדום הוא מצד כח הדין, והחלב [הוא] מצד הרחמים, והאריך עוד הרקנאט"י. ועיין בספר רבינו בחיי מה שכתב בענין בשר בחלב:

צפנת פענח הלכות מאכלות אסורות פרק ט הלכה א. ראה בסוף.

שם קונ' השלמות כג עמוד ב. ראה בסוף.

ד"ה איתא במד"ת תרל"ד. לא תבשל גדי בחלב אמו. לפי הפשט הוא מפני האכזריות שיחלב אדם הבהמה ויבשל בו היוצא ממנה. אך זה הטעם אינו מספיק לטעם איסור בשר בחלב. ושמא כי טעמו הוא כסוד הכלאים. ויש עוד מפרשים כי הבשר והחלב רומזים לזרועות עולם וכבר ידעת פירוש בשר מפסוק קץ כל בשר והוא הבור ריק ממים ומלא נחשים ועקרבים וידעת כי אף השם חרה בעם בעוד הבשר בין שיניהם ולכן אין ראוי לערבו בבאר מים חיים שהחלב והדבש יוצאים משם כאשר י' שם כי אין להכניס כח הטומאה בהיכל הקודש. וידעת ענין החלב מפסוק ובלא מחיר יין וחלב ישעיה נה' א) ופסוק שתיתי ייני עם חלבי (שה"ש ה' א') והבן זה. ומצאתי בדברי רבותינו זכרונם לברכה כשאמר לו הקב"ה למשה לא תבשל גדי וגו' ופירש לו בשר בחלב. אמר משה תן לי רשות לכתוב בשר בחלב אמר לו כתוב לך את הדברים. ומעתה אל יקשה בעיניך למה בא הפסוק

בלשון זה ולא אמר בפירוש בשר בחלב כי כבר העידותיך בזה בסוד עין תחת עין. וסוד הענין נרמז בלשון הכתוב שלא היינו למדין אם נכתב בפירוש בשר בחלב כי ידעת סוד הגדי מסוד השעיר המשתלח וכנסת ישראל נקראת אם והנה הזהיר שלא לבשל הגדי הנזכר בהיכלי קודש כאשר רמזנו. ולפיכך נסמכה אזהרה זו לפרשת רגלים כדי שלא יקטרג לעולם על ישראל:

(15) זהר חלק ב קכד עמוד ב. רבי אבא אמר, מה פתיב לעילא מן דא, (שמות לה) ראשית בכורי אדמתך תביא בית יי' אליה לא תבשל גדי בחלב אמו. מאי קא מייירי. אלא דלא לערבא מלה פתא בעלאה, דלא ינקא סטרא דלבר, מסטרא פנימא. מה בין האי להאי. דא דלבר, מסטרא דמסאבא. ודא דלגו, בסטרא קדישא. מאן אמו. דא קנסת ישראל, דאתקרי אם. בחלב אמו, דלא גניק מהאי סטרא, מאן דלא אצטרף.

אור התורה תבא עמוד תתרלו. ועתה יש להבין ענין הסמיכות ראשית בכורי כו' לענין לא תבשל גדי, אך הנה בזח"ב ס"פ משפטים דף קכ"ד סע"ב ודקכ"ה ע"א ב' מבואר ענין גדי ינקא מחלבא דאימיה היינו ז"א דקליפה דבי"ע שיונק מהמל' דאצילות, והיינו כי עשו נק' איש שעיר...

(16) מכילתא ס"פ משפטים. "לא תבשל גדי בחלב אמו." אין לי אלא בחליו, במקדשין מניין? אמרת, קול וחמר הוא: אם נאסר בחליו, לא נאסר במקדשין? לא! אם אמרת בחליו, שכן אסר מלוקה בחליו, תאמר במקדשין, שלא אסר מלוקה במקדשין! תלמד לומר: "בית יי' אליה לא תבשל גדי בחלב אמו."

(18) תוס' חולין קג עמוד ב ד"ה כל הבשר. מתני' כל הבשר אסור לבשל בחלב - תימה דלא תני בארץ ובחו"ל בפני הבית ושלא בפני הבית בחולין ובמוקדשין כמו בהנך פירקין ובתוספתא תני להו ושמא מאי דשייר במתניתין פירש בברייתא ואשמעינן דחייל איסור בשר בחלב אאיסור מוקדשין ורשב"ם פי' דאיצטריך משום חו"ל דס"ד דאינו נוהג בח"ל משום דאיתקש לבכורים (שמות כג) בחד קרא ראשית בכורי אדמתך לא תבשל גדי בחלב אמו ולפירושו ניהא הא דאמר בפ' ראשית הגז (לקמן חולין דף קלו.) דארצך דבכורים אתא למעוטי

חו"ל דאע"ג דהיא מצוה התלויה בארץ איצטריך משום דאיתקיש לבשר בחלב:

(19) זבחים פרק יד משנה ב. הרובע, והנרבע, והמקצה, והנעבד, והאתנו, והמחיר, והפלאים, והטרפה, ויוצא דפן, שהקריבן בחוץ, פטור, שנאמר (ויקרא יז), לפני משכן ה', כל שאינו ראוי לבא לפני משכן ה', אין טיבין עליו.

תמורה יז עמוד א. רבי אלעזר אומר: הפלאים, והטרפה, והיוצא דפן, וטומטום, ונאנדרוגינוס — לא קדושין, ולא מקדישין.

רמב"ם הלכות איסורי המזבח פרק ג הלכה ד. וכן הפלאים ויוצא דפן ומקסר זמן פסולין אף על פי שאין בהם מום שנאמר (ויקרא כ"ב:כ"ז) "שור או קשב או עז" עד שיהיה כל מין ומין בפני עצמו לא שיהיה מערב מפקש ועז. (ויקרא כ"ב:כ"ז) "פי יולד" פרט ליוצא דפן. (ויקרא כ"ב:כ"ז) "והיה שבעת ימים" פרט למקסר זמן. (ויקרא כ"ב:כ"ז) "תחת אמו" פרט ליתום שנולד אחר שנשחטה אמו:

שם הלכה י. המקדיש טמטום ונאנדרוגינוס וטרפה וכלאים ויוצא דפן למזבח הרי זה מקדיש עצים ואבנים. לפי שאין קדשה חלה על גופן ונהרי הן חליו לכל דבר. וימכרו ויביא בדמיהם כל קרבן שירצה. ואינו כבעל מום שבעל מום יש במינו קרבן. אבל המקדיש רובע ונרבע ומקצה ונעבד ואתנו ומחיר הרי זה מקדיש בעל מום עובר. וירעו עד שיפיל בהן מום קבוע ויפדו עליו. וכן המקדיש מקסר זמן הרי זה מקדיש בעל מום עובר ואינו לוקה כמו שבארנו:

שם הלכות תמורה פרק א הלכה יז. הממיר בכלאים או בטרפה ויוצא דפן או בטמטום ונאנדרוגינוס אין הקדשה חלה עליה ונהרי זה קמי שהממיר בגמל או בחמור לפי שאין במינו קרבן ולפיכך אינו לוקה. מה בין אלו לבעל מום. בעל מום יש במינו קרבן. אלו אין במינם קרבן:

תניא פרק לז. כי הגורם שכת המצנה — היא המצנה בעצמה, כי בעשייתה, ממשיך האדם גילוי אור-אין-סוף ברוח-הוא מלמעלה למטה להתלבש בגשמיות עולם הזה, בדבר שהיה תחלה תחת ממשלת קליפת נוגה ומקבל סיוטה ממנה, שהם כל דברים הטהורים ומותרים

שנעשית בהם המצנה מעשיית, כגון: קלף התפילין ומזונה וספר תורה, וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה: "לא הוקשר למלאכת שמים אלא טהורים ומותרים בפייה". וכן אתרוג שאינו ערלה,

20) רמב"ן קדושים יט, יט. את חקתי תשמרו ואלו הן: "בהמתה לא תרביע בלאים" וגו'. חקים אלו גזרות מלך שאין טעם לדבר, לשון רש"י (רש"י על ויקרא י"ט:ט). ולא הזכירו רבותינו שיהיה הטעם נעלם, ושיהיו נצח הרע ואמות העולם משיבים עליהם, אלא בלבישת שעטנז, לא בכלאי הבהמה. ואין הפונה בהם שיהיה גזרת מלך מלכי המלכים בשום מקום בלא טעם, כי "כל אמרת אלוה צרופה" (משלי ל ה), רק החקים הם גזרת המלך אשר יחוק במלכותו בלי שיהיה תועלתם לעם, ואין העם נהנים בהם, אבל מהרהרין אחריהם בלבם ומקבלים אותם ליראת המלכות. וכן חקי הקב"ה הם הסודות אשר לו בתורה, שאין העם במחשבתם נהנים בהם כמשפטים, אבל כלם בטעם נכון ותועלת שלמה. והטעם בכלאים, כי השם ברא המינים בעולם בכל בעלי הנפשות, בצמחים, ובבעלי נפש התנועה, ונתן בהם כח התולדה שיתקיימו המינים בהם לעד כל זמן שירצה הוא יתברך בקיום העולם. וצוה בכתבם שיוציאו למיניהם, ולא ישתנו לעד לעולם, שנאמר בכלם "למינהו" (בראשית א). והנה צוה סבת המשפט שנתביע הבהמות זו עם זו לקיים המינים באשר יבואו האנשים על הנשים לפריה ורבייה. והמרכיב שני מיניו, משונה ומכחיש במעשה בראשית, כאלו יחשב שלא השלים הקב"ה בעולמו כל הצורך ויחפץ הוא לעזר בבריאתו של עולם, להוסיף בו בריאות. והמינים בבעלי חיים לא יולידו מין משאינו מינו, וגם הקרובים בטבע שיולדו מהם, כגון הפקדים, יפרת ורעם, כי הם לא יולידו. והנה מצד שני הדברים האלה פעלת ההרפכה במינים דבר נמאס ובטל. וגם הצמחים אשר יתרבו מין בשאינו מינו אין פריהם צומח אחריו כן, ויהיה באסורם שני הטעמים הנזכרים. וזה טעם "שדך לא תזרע בלאים", שהיא בהרפכה על דעת רבותינו (קידושין לט). ואסור אף בלאי זרעים, מפני שישתנו בטבעם גם בצורתם בהיותם יונקים זה מזה, ויהיה כל גרעין ממנו כאלו הרפכב משני מיניו. ואסור לחרש בשור ובחמור, מפני שדךך כל עובד אדמתו להביא צמדו ברפת אחת ויבאו לידי הרפכה. ומחברינו מוסיף בטעם הפלאים כי הוא שלא לערבב הכחות

המגדלים הצמחים להיות יונקים זה מזה, ממה שאמרו בבראשית רבה (בראשית רבה י"ו), אומר רבי סימון, אין לה כל עשב ועשב מלמטה שאין לו מזל ברקיע מלמעלה ומפה אותו ואומר לו גדל, הנה הוא דכתיב (איוב לח לג) "הינדעת חקות שמים אם תשים משטרו בארץ". והנה המרכיב בלאים או זורען בכדי שיינקו זה מזה, מבטל חקות שמים. ולכך אמר בהם "את חקתי תשמרו", כי הם חקות שמים. וכך אמר רבי חנינא משום רבי פנחס, משום חקים שחקקתי בהם את עולמי (ירושלמי כלאים פ"א ה"ז). וכבר כתבתי בסדר בראשית (א כו) שהצמחים כלם יסודותם בעליונים, ומשם צוה להם השם את הברכה חיים עד העולם, והנה המערב בלאים מכחיש ומערב מעשה בראשית:

בחיי קדושים שם. את חקותי תשמרו. ומה הם בהמתך לא תרביע בלאים שדך לא תזרע בלאים ובגד בלאים שעטנז לא יעלה עליך. **ע"ד** הפשט טעם איסור הכלאים מפני שכל הדברים הנבראים בארץ בין חי בין צומח יש לו כח ומזל למעלה וכל אחד ואחד נברא למינו כי כן יסד המלך יתעלה במעשה בראשית שיהיה כל אחד ואחד למינהו ומי שהוא מרביע או מרכיב שני מיניו הרי הוא משנה ומכחיש מעשה בראשית שכתוב שם למינהו והוא עושה הפך ה' שרצה להבדיל בין המינים כאלו מראה את עצמו שהוא חושב כי לא יספיקו הנבראים שברא הקב"ה בעולמו והוא רוצה להתחכם ולהוסיף עוד שם מיניו מחודשים על כל מה שברא חי העולמים, ואסור החרישה בשור וחמור גם כן נמשך אחר הטעם הזה כי מנהג עובדי אדמה אחר חרישתם שיביאו הצמר ברפת אחת ויבאו לידי הרכבה להוליד מינים זרים משונים בתולדות להכחיש מעשה בראשית. **וע"ד** המדרש שדך לא תזרע בלאים זה שאמר הכתוב (ישעיהו מ"ב:כ"א) ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר נתן הקב"ה תורה לישראל כדי להנחילם חיי העולם הבא ולא הניח דבר שלא נתן בו מצוה לישראל, בא לחרוש לא תחרוש בשור וחמור יחדו, בא לזרוע שדך לא תזרע בלאים, בא לקצור ולקט קצירך לא תלקט, בא ללבוש לא תלבש שעטנז ובגד בלאים שעטנז לא יעלה עליך. **וע"ד** הקבלה בסוד מצות הכלאים מצוה זו ממצות הנקראות חקים ואין תכלית הכוונה בחקים האלה בענינים הגופניים בלבד רק בכחות השכליים הנמשכים מן השמים ולכך נקראו חקות שמים כענין שכתוב (איוב

ל"ח:ל"ג) הידעת חקות שמים וחקות האלו לא נתנו רק לישראל, הוא שכתוב (תהילים קמ"ז:י"ט) חקיו ומשפטיו לישראל, וכתוב (שם פא) כי חק לישראל הוא וכל הכחות העליונים השכליים כל אחד ואחד ממונה על פקודתו ועל ממשלתו והפעולות בעולם השפל הזה משתלשלות בסבתם ובזה העולם מתקיים ועומד על השלמות, וכבר ידעת מאמרם ז"ל אפילו העליונים צריכים שלום שנאמר (איוב כ"ה:ב') עושה שלום במרומיו והשלום שלהם הוא קיומם ושיפעלו פעולתם במנויים, וא"כ המעמיד תולדות למטה מין במינו גורם השלום למעלה כי הכחות הממונים הם משלימין מנויים הראוי כמו שצריך העולם השפל, והמעמיד תולדות למטה מין בשאינו מינו הרי זה גורם הפך השלום כי הוא מערבב הכחות העליונים ומבטל אותן ועוקר אותן ממנויים וזהו סוד הלשון של כלאים שהוא לשון מניעה כלומר בטול הכחות מלשון (תהילים מ"י"ב) לא תכלא רחמין ממני וכן (ירמיהו ל"ז:י"ח) בית הכלא כי הנתן שם הוא מתבטל ממלאכתו, וזהו לשון חקים מלשון חקיקה וציור כי הם ציורי ענינים שכליים של מעלה והמרביע בהמה מין בשאינו מינו או הזורע צמח מין בשאינו מינו והם יונקים זה מזה הרי זה מערבב הכחות העליונים הנותנים כח ההולדה או כח הצמיחה וכמו שדרשו רז"ל אין לך כל עשב ועשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה מכה אותו ואומר לו גדל שנאמר (איוב ל"ח:ל"ג) הידעת חקות שמים וגו', ומפני שהשנים הנולדים בעולם ראשונה היו כלאים זה מצד הרוח הטובה וזה מצד הרוח הרעה ואנחנו נצטוינו להמשך אחר הרוח הקודש ולהתרחק מן הרע שהוא מצד רוח הטומאה על כן נאסר לנו הכלאים כי הוא חבור שני קצוות שהם ב' הפכים אין ראוי לחבר אותן כי אין חבורן עולה יפה אבל ראוי להרחיקם ולהפרידם זה מזה והמפריש ביניהם גורם שלום בעולם והמחבר אותן יחד מסלק השלום מן העולם כי הוא מערבב הכחות העליונים ומשים קטרוג בין פמליא של מעלה, והכלאים נאסרו לנו בשלשה דברים בבהמות ובזרעים ובבגדים, מה שנאסר לנו בבהמות לפי שמנהג אדם ובהמה טבע התולדה בהם שוה ומה שנאסר לנו בזרע השדה לפי שהאשה הוקשה לשדה בהיותה מוכנת לקבל תולדה כשדה ומה שנאסר לנו בבגדים והוא הצמר והפשתים לפי שהנולדים ראשונה קרבנם היה צמר ופשתים זה הביא הצמר וזה הביא

הפשתים ולכך נאסר לנו חבור הצמר והפשתים יחדו לפי שחבור שניהם בכרס אחד לא עלה יפה כי היה בזה ערבוב כחות הגורם למה שהוא הפך השלום וסופו הוכיח על תחלתו כי רצח זה את זה בסוף ונאבדו שניהם מן העולם, וזהו שאמרו רז"ל שעטנז שוע טוו ונוז כי זה לבדו וזה לבדו מותר ולכך נקרא הפשתים בלשון הקודש בד כלומר יחידי שאסור לחברו עם הצמר וכן הצמר עם הפשתים כי החבור הוא האסור והלובש בגד זה למטה מערבב הכחות העליונים והנה ישראל הוזהרו מהחבור הזה שהם הפכים כדי להתרחק מרוח הטומאה ולהתקדש ברוח הקודש, ואמר לא יעלה עליך כלומר רוח הטומאה באר כי בלבשו בגד כלאים שעטנז יעלה עליו רוח הטומאה כי הוא חבור שני ההפכים אשר אין חבורן עולה יפה ומה שהותר הכלאים בציצית גם בבגדי הכהנים ובלבד בשעת עבודה לפי שכל הכחות המשתנים זה מזה כולן כלולין במצות ציצית בין הלבן והתכלת וזהו סוד הכתוב שאמר (משלי ל"א:י"ג) אשת חיל והיא מדת התכלת דרשה צמר ופשתים ותעשבחפץ כפיה יאמר כי המדה היא דורשת וחוקרת אחר העובר ומחברת צמר ופשתים יחדו כדי להענישו ומצד אחר ותעש בחפץ כפיה בציצית והם כולן כלולין במצות ציצית אין צ"ל בבית המקדש בשעת עבודה שכל הכחות כלולין שם כי כל עניני בהמ"ק של מטה כלן דוגמת עניני בהמ"ק של מעלה.

מזרחי שם. את חקותי תשמורו ואלו הן בהמתך לא תרביע כלאים חוקים אלו גזרת מלך שאין טעם לדבר. הרמב"ן ז"ל טען ואמר ולא הזכירו רז"ל שיהיה הטעם נעלם ושיהיו יצר הרע ואומות העולם משיבין עליהם אלא בלבישת שעטנז לא בכלאי הבהמה. עי' לא אמרו רז"ל שיצר הרע ואומות העולם משיבין עליהן אלא בלבישת שעטנז שאין שום טעם לאיסור ערוב הצמר עם הפשתים אבל הרבעת כלאי הבהמה שיש בו טעם לאסור מפני שהמרביע עם בהמות מין עם מין היא מכחיש במעשה בראשית שכל מעשה בראשית הם כדי שילידו ויעשו דמותם ויהיו המינין קיימים לעולם ואלו הנולדים מהרכבת מין עם מין לא יולידו ויבטלו המינים היפך כוונת הבורא ית' לא יפול בו שיצר הרע ואומות העולם משיבין עליו. ונ"ל שאין מזה טענה כלל מפני שזה הטעם אינו נופל אלא בערוב מיני הרבעת כלאי בהמה אבל לא בשאר העירובין לא בערוב המינים בזרעיתן ולא בערוב

המינים בחרישתן ולא בערוב המינים בלבישתן וטעם אסור הערוב צריך שיהיה שווה בכולם ומה שאמר ערוב המינים בזריעתם ישתנו בטבעם גם בצורתם ויהיה כל גרעין ממנו כאילו הורכב משני מינים הם דברים שהחוש יכחישם כי כל האומות זורעין אותם יחד והנולדים מהם חוזרין וזורעים אותם והצומחים מהם הם דוגמתם גם מה שאמר בערוב שני מינים בחרישתן שטעם איסורו הוא מפני שהוא סבה לבא לידי הרבעת ב' מינים יותר נכון הוא לומר שהתורה לא חלקה בין ערוב לערוב כי כן משפט התורה תמיד שלא תחלוק בגזרותיה וכיון שכן אין תשובה גדולה מזאת לומר שמפני שבערוב הרכבת מיני הבהמה יבטלו המינים גזרה התורה שלא יערבו מין עם מין בין בהרבעתן בין בזריעתן בין בלבישתן בין בחרישת' ולמה לא יאמרו רז"ל על ערוב ב' מינים בלבישה שיצר הרע ואומות העולם משיבין עליהן אבל זאת ראייה שאין הטעם שנתן הוא בעירוב המינים בהרבעתן טעם נכון ומקובל עד שנשוב בערוב המינים בלבישתן שכיון שאסור לערב מין עם מין בהרבעה לסבה הנזכרת אסור גם כן כל מיני הערוב בכלל כמשפט הכתוב בכל מקום שאינו מחלק בגזרותיו ועוד אחר שאין טעם מרוב המינים שווה בכולן למה חברם הכתוב ואמר את חקותי תשמורו בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך שנראה מזה שטעם א' אבל זאת ראייה גדולה שאסור ערוב השני מינים בין בהרבעה בין בזריעה בין בלבישה טעם אחד בהכרח והוא נעלם מעיני כל חי ויצר הרע ואומות העולם משיבין עליהם ומה שאמרו זה רז"ל בלבישת שעטנז ה"ה בשאר הערובים והנה הרמב"ן ז"ל עצמו כתב אחר זה וטעם כלאי הבגדים להרחיק התערובות במינים ואסור הרגילין לעשות מהם בגד:

גו"א. ואלו הן בהמתך כו'. אבל הרמב"ן הקשה שאין "בהמתך לא תרביע כלאים" בכלל אותן שהיצר הרע משיב עליהן, משום שיש טעם גדול בזה, מפני שהקב"ה ברא העולם בשלימות, ומי שמרכיב את המינים זה בזה להוציא מינים אחרים, הרי הוא כאילו אומר שהקב"ה לא השלים עולמו, ורוצה להוציא מינים אחרים. ואם הם אותם שאינם מולידים, והקב"ה ברא עולמו שיהיו קיימים לעולם – פרים ורבים, והמביא מין על שאינו מינו הוא מכרית פריה ורביה מהם, וגם אותם הנולדים אשר הם קרובים בטבע מאוד, לא יולידו אחר כך, כמו

הפרדה שנולדה מסוס וחמור. ועוד האריך הרמב"ן: אלא שקשה לי על טעם זה שנתן הרמב"ן, כי המרביעים כאילו אומרים שהקב"ה לא השלים עולמו, דמה בכך, דהא אמרו חכמים (ב"ר יא, ו) כל דבר שהקב"ה ברא בששת ימי בראשית צריך תיקון, כמו החטין לטחון ולאפות, ולא אמרינן בזה שהקב"ה לא השלים עולמו. וכמו שאמרו (תנחומא תזריע ה) על המילה, שלא נברא עם האדם, והושלם על ידי בשר ודם. ואם כן, מה שייך בזה שנראה כאילו אומר שהקב"ה לא השלים עולמו. אבל בודאי "בהמתך לא תרביע כלאים" יש טעם, דהוא משנה חקות העולם להדביק המינים הנבדלים זה מזה, כי כל מין ומין נבדל בפני עצמו, והוא מחבר לאחד הדברים הנפרדים והנבדלים. אבל בשעטנז, דאין כאן שני מינים מובדלים, דאין הצמר מין בפני עצמו, כי הצמר לאו מין בפני עצמו, כמו כל עשב שיקרא בריאה בפני עצמו, שהרי כל אחד ואחד בפני עצמו נברא, ובודאי בזה יפה פירש הרמב"ן שאין לומר שאין טעם בדבר רק על איסור שעטנז, לכן אמרו (יומא סז ע"ב) על זה שהיצר הרע משיב עליהם, לא על הרבעת המינים:

(21) יומא סז עמוד ב. "את חוקותי תשמורו" — דברים ששפטון משיב עליהן, ואלו הן: אכילת תזיר, ולבישת שעטנז, וחליצת יבמה, וטהרת מצורע, ושעיר המשתלח. ושמא תאמר מעשה תוהו הם, תלמוד לומר: "אני ה'", אני ה' תסקתיו, ואין לך רשות להקרה כהן.

במדבר רבה פי"ט, ה. רבי יהושע דסקנין בשם רבי לוי אמר, ארבעה דברים יצר הרע משיב עליהן, דכתיב בזה חקה, אשת אח, וכלאים, ושעיר המשתלח, ופרה אדמה. אשת אח, דכתיב (ויקרא יח, טז): ערנות אשת אחיך וגו', וכלא כנים (דברים כה, ה): יבמה יבא עליה. וכתוב בערנות אשת אח (ויקרא כ, כב): ושמרתם את כל חקתי. וכלאים (דברים כב, יא): לא תלבש שעטנז, וסדין בציצית מתר, וכתוב ביה חקה (ויקרא יט, יט): את חקתי תשמרו. ושעיר המשתלח, דכתיב (ויקרא טז, כו): והמשתלח את השעיר לעזאזל יכבס בגדיו, והוא עצמו מכפר על האחרים, וכתוב ביה (ויקרא טז, לד): והיתה זאת לכם לחקת עולם. פרה מצו, דתנן כל העוסקין בפרה מתחלה ועד סוף מטמאין בגדים, והיא גופה מטמאת בגדים, וכתוב ביה חקה, זאת חקת התורה.

(22) פרשתינו כב, ח. ואמר לא תחלש בשור ובחמר, והוא הדין לכל מיני הפלאים, והיא מצנה מבארת מן בקמתך לא תרביע פלאים (ויקרא יט יט), שדךך כל עובד אדמתו להביא צמדו ברפת אחת וירכיב אותו. ובאר בשעטנז שאיננו רק בצמר ופשתים, והזכיר לא תלבש, ללמד שאין העלילה אסורה אלא בענין לבישה:

לקוטי שיחות חלק לד עמוד 124. לפי הסברה זו יש לומר, ששיטת ר"ת היא בהתאם למשמעות המשך הכתובים, שלא תלבש שעטנז" נאמר בהמשך ללא תחרוש גו", שמזה משמע שאיסור שעטנז הוא אותו הגדר דכלאים דחרי-שה. ומה גם שהכתוב שלפנ"ז לא תזרע כרמך כלאים", נאמר בפרשה בפ"ע, וה- איסורים דלא תחרוש גו' לא תלבש גו" הם בפרשה בפ"ע, ומדחילקם הכתוב לב' פרשיות, משמע שהם שני סוגים שונים. ולכן פ' ר"ת, דכלאי הכרם (וכלאי זרעים), לא תזרע גו", גדרם הוא האי-סור לערב מינים באופן שנעשים מציאות אחת, משא"כ כלאים דחרישה וכלאי בגדים – לא תחרוש גו' לא תלבש גו" גדרם רק חיבור חיצוני, שגם זה - אסרה תורה (בבהמה ובגד). ויש לבאר טעמו של רש"י, שס"ל שגם גדרם של שעטנז - כלאי בגדים - הוא תערובת פנימית באופן שנעשה מצי-אות חדשה, אף שאיסור זה נאמר בתורה בהמשך ללא תחרוש גו" – כי ס"ל שזה שאסרה תורה כלאים דחרישה (לא תחרוש גו") הוא כעין סייג לאיסור הרבעה (בהמתך לא תרביע כלאים) וכמבואר ברמב"ן דאיסור כלאים ד-חרישה היא מצוה מבוארת מן בהמתך לא תרביע כלאים שדרך כל עובד אדמתו להביא צמדו ברפת אחת וירכיב אותו. וא"כ אין האיסור דכלאים די חרישה גדר חדש בכלאים, דכללות איסור כלאים הוא רק גדר אחד, דהיינו תערובת פנימית באופן שנעשה מציאות חדשה (וכלאים דחרישה הוא רק סייג ל-איסור הרבעה), ולכן גם באיסור שעטנז ס"ל לרש"י שגדרו הוא תערובת פנימית, כנ"ל.

לקוטי שיחות חלק כד עמוד 149. ויש לומר, אז זייער מחלוקת איז צי דער ענין פון כלאים דחרישה איז א חלק פון כלאים דהרבעה, אדער דאס איז א דין בפ"ע: דער רא"ש האלט אז כלאים דחרישה איז דער זעלבער ענין ווי כלאים דהרבעה, און דער רמב"ם האלט אז עס איז א ענין בפני עצמו. און הסברת הפלוגתא (צי כלאים דחרישה איז דער זעלבער ענין ווי כלאים דהרבעה):

כלאים איז תוכנו - עירוב", תערובת: לדעת הרמב"ם איז דער איסור כלאים דהרבעה פארבונדן מיט א תערובת וועלכע איז ניכר וגלוי - אלס תוצאה פון פעולת ההרבעה ווערט נוצר א וולד מיט א מראה מיוחד ותכונות גופו וכו' א מין חדש וועלכער קומט פון הרכבת שני מינים דוקא: משא"כ ביי כלאים דחרישה איז דער ענין התערובת ניט משפיע וניכר אין דער חרישה וכו'. און דערפאר איז לדעת הרמב"ם זייענדיק כל אחד אן ענין בפ"ע - א חילוק צווישן כלאים דהרבעה (אז זיי זיינען ביי אלע שני מינים), און כלאים דחרישה (דוקא מין טהור ומין טמא). אבער דער רא"ש האלט, אז ביי ביידן, סיי ביי כלאים דהרבעה סיי ביי כלאים דחרישה, איז דער איסור די פעולה פון מחבר זיין צוויי מינים - ובמילא איז ביי ביידן דער זעלבער דין. עיין שם.

(24) נדה סא עמוד ב. מאי טעמא? מדאורייתא "שעטנז" פתיב — עד שיהיה שוע, טווי, ונוז. ורובן הוא דגורו ביה, וניין דלא גזע אי נתקיה — שרי.

רש"י ד"ה שוע - לשון חלק תרגום של חלק שעיע. כלומר שיהו חלוקין יחד במסרק:

תוס' שם ד"ה שוע טווי ונוז. פירש"י תרגום של חלק שעיע שחולקין אותו יחד במסרק וטווי יחד ונוז ארוג ורבנן גזור בארוג בלא שוע וטווי וקשה דא"כ כלאים בציצית היכי משכחת לה דאיצטריך קרא למשרי והלא חוטי תכלת חלוקין במסרק וטווי לבדם וע"ק דאי נוז ארוג הוא מאי פריך ואימא או שוע או טווי או נוז היאך יהיה שוע או טווי כלאים בלא נוז שהאריגה היא החיבור ועוד דלמה לי קרא דנוז לאריגה מיחדו נפקא דדרשינן מינה שתי תכיפות וכל שכן ארוג ומפרש רבינו תם דמדאורייתא שעטנז כתיב עד שיהיה שוע טווי ונוז שוע כל אחד לבדו וכן נמי טווי וכן נוז לבדו ואחר כך יחדיו לחברם ופירוש נוז היינו שזור כדאיתא במשניות (כלאים פ"ט מ"ח) נוז נלוז ומליז הוא לאביו שבשמים אצטו"ש" הוא בלע"ז לשון עקש ופתלתול (דברים לב) ומשום הכי איצטריך קרא למשרי כלאים בציצית שחוטי הציצית שזורין כדאיתא בספרי פתיל תכלת טווי ושזור אין לי אלא תכלת לבן מנין אמרה תורה תן תכלת ותן לבן מה תכלת שזור אף לבן שזור וארוג נפקא לן מיחדו כדפרישית וחוטי דכיתנא מיירי בשלא נשזור ופריך ואימא או שוע כל אחד לבדו ואחר כך חברם או טווי כל

אחד לבדו וחברם או נזו כל אחד לבדו וחברם אחר כך ומשני דהלכה כמר זוטרא מדאפקינהו קרא בחד לישנא [וע"ע תוס' יבמות ה: ד"ה עד שיהא]:

רמב"ם הלכות כלאים פרק י הלכה ב. רחל בת עז צמרה אין לזקין עליו משום פלאים אבל אסור הוא מדבריהם מפני מראית העין כיון שנתחבר הצמר עם הפשתן צד חבור בעולם הרי זה פלאים מן התורה. פיצד. צמר ופשתים שטרפן זה עם זה וישע אותן ועשה מהן לבדין הרי אלו פלאים. טרפן וטנה אותן כאחד וארג בגד מטווי זה הרי זה פלאים:

(25) ר"ח יומא שם. ואת חקותי תשמרו. דברים שיצה"ר מקטרג עליהן ואומות העולם משיבין עליהן. ואלו הן אכילת חזיר ולבישת שעטנז ורוק יבמה ושיער נזיר וצפורי מצורע ושיער המשתלח והרבעת כלאים ושור הנסקל ופטר חמור ועגלה ערופה ובשר בחלב ושמא תאמר מעשה תוהו המה אני ה' חקתים גזירה [היא] ואין לך רשות להרהר בהן.

רמב"ם סוף הלכות מעילה. ראוי לאדם להתבונן במשפטי התורה הקדושה ולידע סוף ענינם כפי פחו. ודבר שלא ימצא לו טעם ולא ידע לו עלה אל יהי קל בעיניו ולא יתירם לעלות אל ה' פן יפרץ בו. ולא תהא מחשבתו בו כמחשבתו בשאר דברי החל. בוא וראה כמה הקמירה תורה במעילה. ומה אם עצים ואבנים ועפר ואפר כיון שנקרא שם אדון העולם עליהם בדברים בלבד נתקדשו וכל הנוהג בהן מנהג חל מעל בה ואפלו הנה שוגג צריך כפרה. קל וחמר למצות שחקק לנו הקדוש ברוך הוא שלא יבעט האדם בהן מפני שלא ידע טעמן. ולא יחפה דברים אשר לא פן על השם ולא יחשב בהן מחשבתו כדברי החל. הרי נאמר בתורה (ויקרא יט לז) (ויקרא כ כב) "ושמרתם את כל חקתי ואת כל משפטי ועשיתם אתם". אמרו חכמים לתן שמירה ועשייה לחקים כמשפטים. והעשייה ידועה והיא שיעשה החקים. והשמירה שיהיה בהן ולא ידמה שיהן פחותין מן המשפטים. והמשפטים הן המצות שטעמן גלוי וטובת עשייתן בעולם הנה ידועה כגון אסור גזל ושיפיונות דמים וכבוד אב ואם. והחקים הן המצות שאין טעמן ידוע. אמרו חכמים חקים חקתי לה ואין לה רשות להרהר בהן. ויצרו של אדם נוקפו בהן ואמות העולם משיבין עליהן כגון אסור בשר חזיר ובשר בחלב ועגלה ערופה ופירה

אדמה ושעיר המשפלים. וכמה הנה דוד המלך מצטער מן המינים ומן העפוי"ם שהיו משיבין על החקים. וכל זמן שהיו רודפין אותו בתשובות השקר שעורכין לפי קצור דעת האדם הנה מוסיף דבקות בתורה. שונאמר (תהילים קיט ט) "טפלו עלי שקר ודים אני בכל לב אצר פקודיך". ונאמר שם בענין (תהילים קיט פו) "כל מצותיך אמונה שקר ודפוני עזרני". וכל הקרבנות פלן מכלל החקים הן. אמרו חכמים שבשביל עבודת הקרבנות העולם עומד. שבפשיטת החקים והמשפטים זוכין הישרים לחיי העולם הבא. והקדימה תורה צווי על החקים. שונאמר (ויקרא יח ה) "ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם".

לקוטי שיחות חלק טז עמוד 242. ראה בסוף.

(27) פרש"י חולין קח עמוד א. אמר ליה רבא - לעולם אימא לך חדוש הוא ודקאמרת אע"ג דליכא טעמא ליתסר דהא ליכא למגמריה מזרוע בשלה על כרחך בגופיה גלי קרא דבעינן טעמא מדלא אסרתו תורה אלא דרך בשול שאסר הבשר להתבשל בחלב ואין לך כגון זו שלא יתן טעם:

(28) פסחים מד עמוד ב. ומאי חידוש? אילימא דהאי לחודיה ודאי לחודיה — שרי, ובהדי הדדי — אסור, פלאים נמי: האי לחודיה ודאי לחודיה — שרי, ובהדי הדדי — אסור. אלא: דאי תרו ליה כולי יומא בתלכא — שרי, בשיל ליה בשולי — אסור.

רש"י ד"ה תרי ליה - שורהו בחלב כל היום שרי כלומר מותר לשירותו בתוכו ואינו עובר עליו אפילו על אכילתו דלא אסרה תורה אלא דרך ביסול ואפילו יהיב ביה טעמא ומיהו מדרבנן אסור:

נזיר לו עמוד א. מאי חידושה? אילימא דהאי לחודיה ודאי לחודיה שרי, ובהדי הדדי אסור, פלאים נמי: האי לחודיה שרי ודאי לחודיה שרי, ובהדי הדדי אסור! אלא: דאי תרו ליה כולי יומא בתלכא — שרי, ומבשיל ליה בשולי — אסור.

(30) תוס' חולין שם ד"ה דחדוש הוא - פ' בקונטרס דשניהן מין היתר זה לבדו וזה לבדו וכשנתערבו נאסרין וטעם זה לא קאמר באלו עוברין (פסחים דף מד:) ובפ' ג' מינים (נזיר דף לז.) דהא כלאים נמי הכי הוו ומסיק

דהיינו חדושו דאי תרו ליה כוליה יומא בחלבא שרי
אע"ג שנבלע החלב בבשר אע"פ שהוא צונן לפי שהוא
צלול והבשר שווה בתוכו וכי בשיל ליה אסור:

34 חולין קח עמוד ב. גופא חצי זית בשר וחצי זית
חלב שבשולן זה עם זה אמר רב לוקה על אכילתו ואינו
לוקה על בשולו מה נפשך אי מצטרפין אבשול נמי לילקי
אי לא מצטרפין אאכילה נמי לא לילקי לעולם לא
מצטרפי ובבא מיוורה גדולה ולוי אמר אף לוקה על
בשולו וכן תני לוי במתניתין כשם שלוקה על אכילתו כך
לוקה על בשולו ובאי זה בשול אמרו בבשול שאחרים
אוכלין אותו מחמת בשולו.

רמב"ם מאכלות אסורות פרק ט הלכה א. בשר בחלב
אסור לבשולו ואסור לאכלו מן התורה. ואסור בהנאה.
וקוברין אותו. ואפרו אסור באפר כל הנקברין. ומי
שביבשל משניהם פזית באחד לוקה ששנאמה (שמות כג יט)
(שמות לד כו) (דברים יד כא) "לא תבשל גדי בחלב אמו".
וכן האוכל פזית משניהם מהבשר והחלב שנתבשלו
באחד לוקה ואף על פי שלא בשל:

35 רש"י שם ד"ה לעולם לא מצטרפי - לעשות
איסור אא"כ היה בו בתחלה כשיעור וכי אמר רב לוקה
על אכילתו שבא מיוורה גדולה ולצדדין אמר רב למילתיה
אכל חצי זית בשר וחצי זית חלב הבא מיוורה גדולה
שנתבשל בה שיעור מזה ומזה ונאסרו לוקה על אכילתו
שאכל שיעור שלם איסור של שם אחד ואין לוקה על
בשולו דאם בשל כחצי זית בשר וכחצי זית חלב זה עם
זה לפי שאין מצטרפין מכלל היתרן לקרות איסור עד
שיהא בכל אחד לעשות איסור לעצמו:

שו"ע הרב סתנ"א סי"ג בהגה"ה. [וכן הדין בכלים
שנבלע בהן שאר אסורי תורה או אסורי דברי סופרים
על ידי האור בלבד, שצריך ללבנם יפה יפה כשיעור
שנתבאר. אלא שבשאר אסורין אין צריך לבון אלא
כשנבלע בהם דבר אסור, אבל אם נבלע בהם על ידי
האור דבר הותר ואחר כך נעשה אסור, כגון שנצלה
עליהם בשר לבדו שהוא הותר ואחר כך נבלע בהן חלב
— הרי הן נכשרין על ידי הגעלה. ואף על פי שטעם
בשר הנבלע בהן על ידי האור אינו נפלט מהם לגמרי על
ידי הגעלה, מכל מקום אותו מועט טעם בשר הנבלע מאד
בתוכם עד שאינו נפלט מהם רק על ידי האור קלוש הוא

מאד, ואינו פדאי שיחול עליו שם חדש, דהיינו שם "בשר
בחלב", לפיכך די להם בהגעלה כדי להפליט מהם עקר
טעם הבשר עם עקר טעם החלב, שהן אסורין מחמת שהן
פדאי להקרא עליהם שם "בשר בחלב", והן נפלטין על
ידי הגעלה, לפי שאינן בלועין מאד, ומותר טעם הבשר
עם מותר טעם החלב שהן בלועין מאד הרי הן קלושין
מאד, ואינן פדאי להיות נקרא עליהן שם "בשר בחלב",
כיון שטעם הבשר היה קלוש מאד קדם שנבלע בו החלב
— אין שם חדש יכול לחול על טעם קלוש הזה. מה שאין
כן כשנצלה עליהם חמץ קדם הפסח — אין הגעלה
מועלת להם להכשירן לפסח. אף על פי שהחמץ בשעה
שנבלע בהם היה מותר באכילה, מכל מקום כיון שהיה
עליו שם חמץ — לא נפקע שם זה גם מטעם הקלוש
שנבלע מאד בתוכם על ידי האור, וכשמגיע הפסח ממילא
נאסר טעם קלוש הזה שבתוכם, כיון שפכר נקרא עליו
שם חמץ משעה שנפלט ונתפרש ממשות החמץ שנצלה
עליהם].

36 אור התורה שם עמוד תתרס. במד"ר תשא ר"פ
מ"ה דקנ"ט ג' בפ' ויתנצלו בני"י את עדיים ור' סימי אמר
פורפיראות (בגדי מל' חשובים) וכה"א את ד' האמרת
היום (האמרת ל' בגד כמו שפי' חז"ל בצע אמרתו ביזע
פורפירא דילי' ע"פ מדותיו תרגום של אמרא דלבושא)
וה' האמריך היום י"ל דהנה מבואר במד"ר פי ויקרא ר"פ
ב' דקס"ז ע"א צו את בני"י כו' שהן דבוקי' לי כו' כי
כאשר ידבק האזור כו' מכל פרפורין שיש לך כו' שאותו
לבשתי ביום מלכותי כו' הן שהמליכוני תחלה על הים
ואמרו ד' ימלוך לע"ו עכ"ל, הרי שבחי' הלבוש המודבק
לגוף ממש זה"ע נש"י וזהו עצמו ענין ד' ימלוך שבחיי
מ' נק' לבוש, ואפ"ל לבוש זהו ע"ד הנז' במד"ר בראשית
פכ"א כהדין קמצא דלבושא מיני' ובי' וכמ"ש בפ' ברוך
כה"מ היינו מה שעלה במח' אנא אמלוך וכמ"ש ע"פ
ואולם חי אני וימלא כבוד ה' והרי נק' מלך ישראל
וגואלו, ועכ"פ לפ"ז פי' את ד' האמרת שהמשיכו גילוי
מלכותו ית' ע"ד ד' ימלוך לע"ו דהיינו לע"ל שנאמ' והי'
ה' למלך ואמרז"ל שאלמלא אמרו ה' מלך לע"ו לא הי'
אומה ול' שולטת בהם כו' כי הי' גם עתה הגילוי מה שיהי'
לע"ל ד' ימלוך כו' והוא מבחי' הוד והדר לבשת לבושי'
דהוד והדר כדלקמן. והנה בקי"ס אמרו ד' ימלוך כי אז
בקי"ס היי גילוי מלכותו ית' ע"י כי בא סוס פרעה כו'
ובנ"י הלכו ביבשה כו' וזהו גילוי מלכותו ית' שמראה

מלכותו וכמ"ש הרמ"ז פ' בשלח דנ"ד א' ע"פ אז ישיר בענין פי' אז א' נהירו דעתיקא שמאיר בזיין שהוא מ' ויינו בחי' המאיר ביחוד פנימי דא"א ונהר יוצא מעדן שבחיי זו למעלה מחיות העולמות שהיא מחיצוני א"א וע' זהר נח גבי אלה תולדות נח ונהר יוצא מעדן שזהו פנימי' השפע שנפתח בשבת שלמעלה מהמשכה שבשימ"ב כו' ע"ש ונת' במ"א באריכות וע"י המשכה זו ד' ימלוך כו' ועד"ז ה"ע גלה כבוד מלכותך והוא ע"ד עד שנגלה עליהם ממה"ם בלקית שהיש ד"ה קול דודי, והנה בר"ה שממשיכי' מלכיות זה"ע את ד' האמרת היום ועמ"ש מזה בלק"ת סד"ה אתם נצבים ובד"ה שוש אשיש וכמ"כ נמשך לבושי' אלו לנשמה וכמ"ש באגה"ק סי' כ"ט בד"ה אחעט"ב ובס"ב ח"א פ"ה שהלבושי' אלו אף שהם לבושי' לנשמה הם גבוהי' מעצם הנשמה ונקי יומין עילאין וע' בת"א פ' חיי ע"פ מאמרז"ל יפה שעה א' בתומע"ט בעוה"ז כו' וע' בת"א ע"פ יביאו לבוש מל' אשר לבש בו המלך שה"ע ה' מלך גאות לבש ומבחי' לבוש זה נמשך לבושים לנשמות כו' ועמ"ש מענין מזון ולבוש ד"ה חנוכת הבית דרוש השני ועמ"ש מענין שמנה בגדי' דכה"ג נגד ח' ימי המילה שנמצא מגיע הלבוש גם בבחי' בינה ששם מאיר עת"י.

אור התורה נ"ך עמוד קלב. כרם הי' לידידי. להבין ענין כרם יש להקדים הפסוק לא תזרע כרמך כלאים פן תקדש המלאה הזרע אשר תזרע ותבואת הכרם בפ' תצא כ"ב ט' ופירש"י כלאים חטה ושעורה וחרצן במפולת יד פן תקדש כתרגומו תסתאב כל דבר הנתעב על האדם בין לשבח כגון הקדש בין לגנאי כגון איסור נופל בו לשון קודש כמו אל תיגע בי כי קדשתך עכ"ל. והבחי' פ' תצא כ' וטעם איסור הכלאים הוא ערבוב הכחות העליונים למעלה וכבר הארכתי בפסוק את חוקתי תשמרו בסדר קדושי' תהיו עכ"ל ובפ' קדושים שם כ' וכבר ידעת מארז"ל אפי' העליונים צריכים שלום שנא' עושה שלום במרומיו והשלום שלהם הוא קיומם ושיפעלו פעולתם במינויים (ואפ"ל שזהו ענין שלום ומשפט להיות כל דבר על מכונו ואף שנו' גבי כלאים רק חקותי י"ל כענין שם לו חק ומשפט וכענין וארמון על משפטו ישב כמשפט הראשון כהלכתא קדמייתא וכן המשפט מביא לידי שלום כמ"ש בטוח"מ סי' א') וא"כ המעמיד תולדות למטה מין במינו גורם השלום למעלה כי הכחות הממונים הם משלימים מינויים הראוי כמו שצריך העולם השפל

והמעמיד תולדות למטה מין בשאינו מינו ה"ז גורם היפוך השלום כי הוא מערבב הכחות העליונים ומבטל אותן ועוקר אותן ממנויים. וזהו מצד הלשון של כלאים שהוא לשון מניעה כלומר ביטול הכחות מלשון לא תכלה רחמ"ך ממני וכן בית הכלא כי הנתון שם מתבטל ממלאכתו כו' ומפני שהשנים הנולדים בעולם ראשונה היו כלאים זה מצד הרוח הטובה וזה מצד הרוח הרעה ואנחנו נצטוינו להמשיך אחר הרוח הקדש ולהתרחק מן הרע שהוא מצד רוח הטומא' ע"כ נאסר לנו הכלאים כי הוא חיבור ב' קצוות שהם הפכיים אין ראוי לחבר אותן כי אין חיבורן עולה יפה אבל ראוי להרחיקם ולהפרידם זה מזה והמפרש ביניהם גורם שלום בעולם והמחבר אותם יחד מסלק השלום מן העולם כי הוא מערבב הכחות העליונים ומשים קטרוג בין פמליא של מעלה עכ"ל. והמבואר מדבריו שעיקר איסור הכלאים מפני שע"ז מחבר רוח הקדושה עם רוח"ט שהם הן מין בשאינו מינו כו', וכן פי' בשל"ה דקל"ט ע"ב גבי הבדלה שענין ד' הבדלות הם כנגד ארבעה קליפות רוח סערה ענן גדול אש מתלקחת ונוגה לה סביב שהם ק"ן וג' קליפות הטמאות שלמטה מק"ן והם נק' אבי"ע שבקליפה כו' עד תקנו להבדיל במוצאי שבת לזה סוד כלאים ושעטנו והמעורבים עליו הכתוב אומר כי את מקדש ה' טמא עכ"ל. ובזה א"ש דהא בקדושה מצינו דוקא הרכבה ומזיגות המדות זב"ז והתכללות חו"ג אלא דהתם הכל אחדות כי איהו וגרמוהי חד א"כ הוי הרכבת ענבי הגפן בענבי הגפן וגדולה מזו מצינו אפי' גבי עריות שהרכבה זו למטה היא תכלית התיעוב הנה למעלה היחוד הוא בבחי' זו כמ"ש במ"א ע"פ ואיש כי יקח את אחותו אלא משום דשם הכל אחדות אחד שהן מזיגות המדות עליונות אך גבי כלאים הרי מצינו עושה שלום במרומיו בין מיכאל וגבריאל מים ואש או' גם זה נק' מין במינו כי מיכאל הוא אהבה לא"ס ב"ה וגבריאל הוא יראה א"כ הכל הוא מין א' הביטול וההכנעה אליו ית'. והרי מיכאל חסד וגבריאל גבורה אי"ז ב' הפכיים אלא ע"ד גבורה גי' ג"פ חסד ולכן נק' גבר אל ונודע כי חסד אל כל היום וזהו וגבורה בימינך ואין הגבורה הפכית מהחסד רק סיגי הגבורה שבקליפה שנק' סט' דשמאלא נמצא עיקר מין בשאינו מינו זהו הקדושה עם הקליפות שהקדושה הוא ביטול אליו ית' והקליפות הם יש ודבר נפרד וזהו ענין

הכלאים חיבור ב' קצוות שאין ראוי לחבר אותן וכענין שאמר אברהם ללוט הפרד נא מעלי....

39) זהר חלק ג פו עמוד ב. פלאים, מהו פלאים. פמאן דיהיב אחרא בבי מטרא, פמה דאף אפר (ירמיה לז) אל בית הפלא, בגין דלא למעבד מיד. פלאים: מניעותא, דמנע לכל אינון חילין מעבידתא דלהון. פלאים: ערבוניא, דעביד ערבוניא פחילא דלעילא, ואקחיש פומבי דמלפא, פמה דאפרמר, (ובגין כך) ופגד פלאים שעטנו לא יעלה עליה.

אור התורה בראשית חלק ג עמוד תקפא. והנה איסור שעטנו צמר ופשתים שהם קין והבל זהו ג"כ איסור חיבור ב' הפכיים חו"ג שהם יצ"ט ויצה"ר, ובציצית שרי סדין בציצית היינו כי באצילות שם אין חו"ג הפכיים כלל והכל נק' ימין כמ"ש במד"ר בד"ה לסוסתי ברכבי וכי יש שמאל למעלה כו' ותדע עוד דאפילו בבריאה אמרו שטן ופנינה לש"ש נתכוונו כמבואר בד"ה ויעש משה נחש נחושת רק למטה נעשה רע נתן עיניו במקדש ראשון והחריבו כו', לכן בציצית ששרשו ל"ב נת' ח"ע שם אין זה ב' הפכיים כלל, רק בשא"ד שטענ"ז חיבור ב' הפכיים שא"א לעשות שלום ביניהם כי עושה שלום במרומיו בין ב' הפכיים זהו במקום ששניהם בטילים כמו מיכאל וגבריאל כו' ולכן אמר אברהם ללוט הפרד נא מעלי אל תהי מריבה כו' וכמו הנחש עירב גשמיות ברוחניות היינו שיהי' יש נמשך אחר תאוות היצה"ר ואעפ"כ יומשך בו חיות מהקדושה וזה א"א וזהו פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ויערב עה"ח בקליפות כו'.

לקוטי שיחות חלק יז עמוד 228. ראה בסוף.

לקוטי שיחות חלק לו עמוד 159. ע"פ כהנ"ל מובן הטעם (הפנימי) שס"ל להרמב"ם שרק באבנט היו כל-אים: ענין האבנט הוא (כנ"ל סעיף ב) - הכון לקראת אלקיך ישראל", היינו זה שהאדם מכין את עצמו לעמוד לפני המלך". דכ"א משאר הבגדים (שכ"א שייך לחלק אחר דהגוף) מורה על עבד דה פרטית, השייכת לחלק מסויים של האדם, משא"כ האבנט מורה על הכנה כללית לעבודה, והוא הביטול הכללי של האדם, בהכינו את עצמו לעמוד לפני המלך. ויש להוסיף בזה ע"פ המבואר בענין האבנט" ע"ד החסידות", שהוא כנגד המקיף דיחידה, שענינה של יחידה שבי נפש הוא - יחידה

לייחדך", שנעשה חד עם קוב"ה, יחידו של עולם. ויש לומר, שזהו גם הטעם שאורכו" 6 ל"ב אמה, מקיפו ומחזירו כך ע"ג כרך", היינו שאינו מסתפק בהכנה דכריכת האבנט סביב כל גופו פעם אחת, אלא מקיפו ומחזירו כך ע"ג כרך" כו"כ פעמים, ש" בזה מודגשת המסירה והנתינה להקב"ה בתכלית השלימות, מצד עצם הנשמה, בחי' יחידה. ויש לומר, שזהו גם הרמז בכך שאורכו ל"ב אמה" (וי"א שכורכו ל"ב פעמיים), כמנין לביי - כי נקוי זה העצמית שבנפש (בחי' היחידה).. נאחזת בלב" דוקא. ולכן דוקא בבגד זה, השייך בגלוי ל- הביטול דעומד לפני ה', ישנו ענין היתר כלאים, ע"ד עושה שלום במרומיו", ביי טול שרי המלך כשעומדים לפני המלך (כנ"ל) ועד"ז הוא במצות ציצית (כפי שה' רמב"ם מדגיש, שהיתר כלאים בבגדי כהונה הוא כהיתר כלאים בציצית), שי תוכן מצוה זו הוא מסירה ונתינה כללית להקב"ה, מצד עצם נפשו", שלכן נאמר בה (לא רק וזכרתם את כל מצות הוי"ו", אלא גם) למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי", לא רק מצוות הוי"ו" אלא גם מצוות, התחברותי והתקשרות עצמור תו ממש", להמשיך יי עצמות אור א"ס מבחי' חי' יחידה שלמעלה מבחי' כלים כו", שהמשכה זו נעשית ע"י שלימות העבודה שמצד עצם הנשמה.

41) לקוטי תורה אמור לו עמוד ד. עד"מ למטה מה שארז"ל לעולם יהא רך כקנה, וזהו דוגמת עולם התיקון ואל יהא קשה כארז שזהו בחי' עולם התהו. ד"מ איש הקשה במדותיו בלי נטות מהם כלל. כך היה אותו האור והמדה בא בחוזק והתגלות המדה ההיא לכן לא היה נכלל ממדה אחרת כלל מחמת ריבוי התגלות המדה ההיא וזה נקרא ריבוי האור אשר כל אחד על מעמדו דמדה ההיא דייקא בלי התכללות היפוכו ולכן לא • היו יכולים הכלים לסבול האור הרב והחזק ונשברו ונפלו בבי"ע והאורות נסתלקו למעלה שנשארו למעלה בבחי' העלם. אמנם עולם התיקון הוא מיעוט האור היינו שאין המדה באה בתגבורו כ"א דוגמת ענין רך כקנה שיכול לנטות ממדתו. וע"כ הוא בבחי' קוין והתכללות המדות זה מזה חסד כלול מגבורה וגבורה מחסד. וזהו כי התיקון הוא בחי' אדם משא"כ בתהו כנ"ל בשם הזהר והיינו כי האדם הוא בחי' פרצוף שהוא התכללות מע"ס יחד וגם כל הע"ס כלולים מכולם ולהיות בחי' התכללות זו זהו דייקא בעולם התיקון מטעם הנ"ל....

(48) תורת שמואל תרכט עמוד קמח. ועפ"ז יובן שגם אם נאמר שמציאות העולם וכל מה שנברא הוא מציאות, דאל"כ מהו שנברא בשי"ב, שאם נאמר שזהו רק מה שנדמה לנו א"כ מהו שכתב בראשית ברא הלא לא נברא כלל כ"א שנדמה לנו, לכן בהכרח לומר שנמצא העולם ליש ודבר, וכדמות ראי' לזה ממארז"ל במשנה ספ"ז דסנהדרין שנים לוקטים קשואין אחד לוקט חייב וא' לוקט פטור העושה מעשה חייב האוחז את העינים פטור, ואם נאמר שלא יש מציאות העולם כלל מפני מה העושה מעשה חייב הלא אינו עושה בהכישוף שלו כלל מאחר שלא יש קשואין כלל כ"א נדמה לנו שזה קשואין כו', אשר מטעם זה האוחז את העינים מאחר שבאמת אינו עושה ה"ה פטור כו', ואם נאמר שאם לא יש מציאת העולם כלל הרי גם הסקילה אינה כלל, נמצא שלא יש שכר ועונש ולא יש תומ"צ שזה א"א כלל, אלא הענין הוא דבאמת מציאת העולם הוא מציאות, רק שלכל דבר ודבר מפרטי הנבראים דבי"ע יש שורש ומקור למעלה, ותחלה משתלשל מן מקורו בדרך השתלשלות המדרגות, ואח"כ בדרך בריאה יש מאין היינו שבח' המהוה מסתתר מן הדבר המתהוה, אבל אם הי' מתגלה דבר המהוה על הדבר המתהוה הי' נעשה מן הדבר הנתהוה אין ואפס ממש...

(49) תניא פרק כב. ולכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה, שצנסות הרוח שקולה כעבודה נרה ממש, כי עיקר ושרש עבודה נרה, הוא מה שנוחשב לדבר בפני עצמו, נפרד מקדושתו של מקום, ולא כפירה בה' לגמרי, כדאייתא בגמרא – דקרו ליה "אלהא דאלהיא", אלא, שגם הם מחשיבים עצמם ליש ודבר בפני עצמו, ובזה, מפרידים את עצמם מקדושתו של מקום פרוף הוא – מאחר שאין בטלים לו יתברך, כי אין קדושה עליונה שורה אלא על מה שבטל לו יתברך כפזפר לעיל, ולכן נקראים "טורי דפרוץא" בזהר הקדוש, והרי זו כפירה באחדותו האמיתית, ד"כולא קמיה קלא חשיב" ובטל באמת לו יתברך ולרצונו, המסירה את כולם ומהנה אותם מאין ליש תמיד:

(50) אגה"ק סי"ב. והנה מעשה הצדקה שלום, ונעבדת הצדקה השקט נכטח עד עולם. להבין ההפך שפיין "מעשה" ל"עבודה" וביין "שלום" ל"השקט נכטח" כו'. על פי מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה על פסוק

"עושה שלום במרומיו" – כי "מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש, ואין מכבין זה את זה". ולומר, שמיכאל שר של חסד, הנקרא בשם "מים", היורדים ממקום גבוה למקום נמוך, והוא בחינת ההשפעה והתפשטות החיות מעולמות עליונים לתחתונים, ובחינת אש שטבעה לעלות למעלה, היא בחינת הגבורה והסתלקות השפעת החיים ממטה למעלה, שלא להשפיע, רק בצמצום עצום ורב, והן מדות נגדיות והפכיות זו לזו, והיינו פשוטן בבחינת מדות לבדן. אף הקדוש-ברוך-הוא – עושה שלום ביניהם, דהיינו, על-ידי גילוי שמתגלה בזה הארה רבה והשפעה עצומה מאד מאור-אין-סוף פרוף-הוא, אשר פשמו פן הוא, שאינו בבחינת מדה חס ושלום, אלא למעלה מעלה עד אין קץ, אפילו בבחינת חכמה-בינה-דעת מקור המדות, ואי, המדות נגדיות של מיכאל וגבריאל נכללות במקורן ושרשן, והיו לאחדים ממש, ובטלים באורו יתברך המאיר להם בבחינת גילוי. ואי מתמזגים ומתמזקים הגבורות בחסדים, על-ידי בחינה ממוצעת – קו המכריע ומטה פלפי חסד, היא מדת הרחמים, הנקראת בשם "תפארת" בדברי חכמי האמת, לפי שהיא כלולה מב' גוונים: לוכן ואודם, המרמזים לחסד וגבורה. ולכן, סתם שם הנ' פרוף-הוא שפכל התורה – מורה על מדת התפארת, כמו שכתוב בזהר הקדוש, לפי, שפאן הוא בחינת גילוי אור-אין-סוף פרוף-הוא, הארה רבה, ביתר שאות משאר מדותיו הקדושות יתברך.

(53) פרש"י וארא ט, כד ד"ה מתלקחת בתוך הברד. גם בתוך גס, האש והברד מערבין, והברד מים הוא, ולעשות רצון קונם עשו שלום ביניהם:

(56) אור התורה פרשתינו תתקסב. כמ"כ יובן ענין הפשתן שבשרשו גבוה מאד שהרי נאמר כתונת בד קדש ילבש כו' ואפשר הוא למעלה מבחי' צמר ששרשו מבחי' ושער רישיי כו', והבד י"ל שרשו מעצם לוכן העליון שלמעלה מבחי' שערות כמו לבנונית דגלגלתא כו' כהדין קמצא דלבושא מיניה וביה שזהו לבוש הבדים ועיין בביאור ע"פ שחורה אני ונאווה בענין שהל"ת גבוהים ממ"ע אף שהמ"ע שרשן מבחי' ושער רישי' כעמר נקי יעו"ש, אלא שהיא הנותנת שלכן למטה בשבה"כ נתלבש דוקא בבחי' קין, וע"ד שיש לבן העליון דקדושה בחי' ועתיק יומין כו' ויש לבן הרמאי לבן דקליפה כו', וכן

איתא בכהאריז"ל דשורש קין למעלה גבוה מבחי' הבל, וכמו שורש עשו מעולם התהו שלמעלה מעולם התיקון דיעקב שהוא ג"כ כמשל ארי' ושור כמ"ש בת"א פ' וישלח, ולכן בציצית ובהמ"ק אזי חפשתן מעין שהוא בשרשו שם הוא מין במינו עם שער רישי' כעמר נקי וכו', וכן אש במקדש בשבת בקרבנות ועריות למעלה ועמ"ש מענין שעטנו בהגהות על מצנפת ואבנט ובישעי' סד"ה והי' אמונת עתך, ומזה יובן מה שהותר כלאים בציצית, כי דוקא אחר חטא עה"ד נעשה קין בחי' קינא דמסאבותא ונפרד מהבל, אבל קודם חטא עה"ד שהיו בחי' הוד והדר לא הי' כלל בחי' זו כי אף שהיה חו"ג הרי באצילות הכל אחדות אחד ממש והכל נק' ימין, ותדע עוד דמיכאל מלאך של שלג שהוא מבחי' הנותן שלג כצמר, וגבריאל לבוש הבדים במד"ר פ' בראשית הרי הם כמו צמר ופשתים והקב"ה עושה שלום במרומיו בין מיכאל לגבריאל במד"ר בשה"ש ע"פ צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה מלך שהשלום שלו, והרי למטה כלאים חיבור צמר ופשתים הוא שעטנו, אלא שזהו למטה משא"כ במיכאל וגבריאל, ועד"ז במצות ציצית שממשיך מבחי' ה' אלקי גדלת מאד הוד והדר לבשת שהי' קודם חטא עדה, ע"כ שם ראוי להיות חיבור. צמר ופשתים ע"ד עושה שלום במרומיו בין מיכאל וגבריאל כנ"ל, וזהו ענין גדילים חיבור הוי' ואד' ע"י הקשרים, אימתי גדול כשהוא בעיר כו'.

58) רבינו בחיי משפטים כג, יט. וע"ד הקבלה כבר ידעת כי כל המצות כלן אלהיות וכל אחת מהן מצויירת לציורי דברים של מעלה אף כי החקים זכרון ודוגמא של מעלה כי על כן נקראו חקים לפי שהם חקוקים למעלה והבשר והחלב דוגמא ורמז כנגדם למעלה דברים מיוחדים, וכשם שהבשר והחלב כל אחד מותר בפני עצמו כן הדברים ההם כל אחד ואחד מיוחד בפני עצמו, וכשם שאין עקר האסור אלא החבור והתורה הרחיקתו וגזרה ביניהם הבדל ורחוק, כן הדברים ההם יש לנו להבין כי יש ביניהם הבדל ואין להשוות קדושה של מעלה לקדושה של מטה אע"פ שהכל מיוחד זה בזה ובעוה"ז שיש בו יצר הרע נצטרך ליחד אותם ומיחדין ואומרים כי הוא ושמו אחד, וע"כ אמרו רז"ל לעתיד לבא הקב"ה מגלה להם לישראל מפני מה בשר בחלב אסור, כווננו במאמר זה כי אע"פ שהיא מצוה מוטלת עלינו נוהגת במזוננו ומאכלנו בעולם הגופני הזה אין העולם

הזה כדאי ואיננו ראוי להתגלות בו הטעם והסוד מפני שהעולם הזה יש בו יצר הרע ולא תסבלהו דעת הבריות אולי יחשבו על השם ויהרהרו אחר שתי רשויות ח"ו אבל לעתיד לבא בזמן בטול יצה"ר והוא זמן תחיית המתים שם יבינו הכל הסוד מעקרו ושם יוסיף מעלה והשגה ונוכל להבדיל ונכיר שהוא אחד ושמו אחד כדבר הנביא (זכריה י"ד:ט') ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, וכ"כ באותו זמן (ישעיהו נ"ב:ו') לכן ידע עמי שמי, וזה גלוי הטעם להקב"ה בעבור כי אין גלוי הטעם והסוד בעולם הזה אלא באותו זמן שכן יהיה איסור בשר וחלב בטל, ומכאן תתעורר למה שאכלו המלאכים בשר בחלב שנאמר (בראשית י"ח:ח') ויקח חמאה וחלב וכן הבקר, כי המלאכים אין להם יצר הרע שאף בבני אדם הגופניים לא תהיה נוהגת מצוה זו בזמן בטול יצר הרע. ולכך דרשו רז"ל (ויקרא י"ט:ג') את חקותי תשמרו וגו' אני ה' אני חקקתים ואין לך רשות להרהר בהם כלומר חקקתים למעלה ואין לך רשות להרהר בהם כי ההרהור בטעם מן החקים כיוצא בזה הוא מזיק בעוה"ז מצד יצר הרע המכשיל את האדם. ובפשוטו י"ל ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד לענין העבודה שלא יעבדו הכל אלא להקב"ה וזה יהיה אחד בפי הכל ושמו אחד לענין הקריאה שלא יקרא באל"ף דל"ת כמו שנקרא בעולם הזה ביו"ד ה"א ככתבו.

שה"ג. צפנת פענח. ראה בסוף.

יפה תואר לויקרא רבה פי"ג, ג. ראה בסוף.

פסוקים געזאגט געווארן בדיבור אחד — די עשה איז א תנאי אין דעם לאו⁴¹.

ובהמשך לזה ברענגט די מכילתא⁴¹ די דרשה „זכור מלפניו ושמור מלאחריו מכאן שמוסיפין כו' משל לזאב כו' — דער דין פון תוספת שבת איז ניט (נאר) א דין אין „גברא“, נאר אין שבת גופא, אז איר קדושה איז זיך מתפשט „מלפניו ומלאחריו“⁴².

(41) ולכאורה י"ל שזהו החידוש במכילתא על המבואר בש"ס: בנוגע לכלאים בציצית. למדין (יבמות ד, א ואילך. וראה פרש"י מנחות מ, רע"א) היתרו מפני שסמכו זל"ז, דבזה י"ל דהלאו קיים ונאמר בפ"ע ובא הכתוב לומר שמצות ציצית דחה⁴¹. וכפשטות הלשון והסוגיא בש"ס דלמדין מכלאים בציצית דעשה דוחה ל"ת (ראה רמב"ן שם ד, ב ד"ה הא דקאמרינן). ואפי' לדעת ר"ת (הובא ברמב"ן שם. תוס' מנחות מ, ב ד"ה תכלת. ועוד) הרי"ז הותרה.

ועד"ז י"ל החילוק בין המכילתא והש"ס בנוגע ליבום ותמיד (וראה מרכבת המשנה למכילתא כאן. ולהעיר מהאמונות והדעות להרס"ג (מאמר ג' ד"ה ואחרי הדברים האלה „הרביעית“)). ובצפ"ע הל' שבת פ"ב ה"ב: לא ר"ל אם דחיי' או הותרה רק לגבי חולה (שיש ב"ס) אין (כל ענין השבת). וצ"ע בר"נ גאון שם, שמפרש באופן הנ"ל כל הדין דעשה דוחה ל"ת דיבמות שם.

וידוע השקו"ט במפרשים בכל הנ"ל. ואכ"מ.

(41*) ראה גם משכיל לדוד בפרש"י פרשתנו עה"פ. ספרי דבי רב לספרי תצא שם.

(42) ע"פ הנ"ל אולי י"ל שגם ב' הדרשות שלאח"ז „תהא זוכרו מאחד בשבת כו' מתקנו לשם שבת, תהא מונה לשם שבת“ — הם בהמשך להסברא הנ"ל, שהוא מצד התפשטות דקדושת שבת בכל ימי השבוע (ולא רק חיוב גברא לחודא).

ולהעיר מערכי הכינויים (לבעל סה"ד) ע' זאב, שמביא מש"כ בזית רענן בפ"י משל לזאב שבמכילתא (ויל"ש) הנ"ל — „משל אותו לזאב אפשר כי שבת

לך שניהם נאמרו בדיבור אחד מה שאי אפשר לאדם לומר כן וכו'“:

אין פירוש המכילתא (בנוגע די ענינים וואס „בדיבור אחד נאמרו“) זאגן מפר- שים³⁸, אז דער אויפטו איז, אז ווען ס'איז דא די עשה איז איבערהויפט ניטא דער לאו. לדוגמא: ווען מ'איז מקריב די שני כבשים ביום השבת איז מלכתחילה ניטא קיין חילול שבת, ס'איז ווי א תנאי אין דעם לאו³⁹, אז ער איז ניט חל אין פאל ווען ס'איז דא די עשה.

אין אנדערע ווערטער: דאס וואס מ'איז מקריב שני כבשים ביום השבת, איז ניט נאר א קיום העשה דקרוב תמיד — די עשה איז דוחה דעם לאו^{39*} — (אדער אין אן אופן פון „הותרה“) — נאר דאס איז (אויך) פארבונדן מיטן לאו⁴⁰: בנוגע הקרבת התמידים במקדש איז דער לאו מלכתחילה ניט געזאגט געווארן [און דערפאר זיינען די צוויי

(38) תשובות מהר"ם אל אשק"ר סי' קב מר"ש ורב האי גאון. ר"ן גאון שבת קלג, א. הליכות עולם הובא בשירי קרבן ירושלמי שביעית שם. וראה יפה מראה לירושלמי נדרים שם. מרכבת המשנה למכילתא. ספרי דבי רב לספרי תצא שם.

(39) כ"ה בר"נ גאון ובהליכות עולם שם. אבל בתשובות מהר"ם שם „להודיע שבשעה שהותר זה נאסר זה ללמד שאין זה חילול שבת“ (וראה הלשון בשאר מפרשים הנ"ל הערה הקודמת). ולהעיר מפרש"י ברכות (ב, רע"א ד"ה שב ואל תעשה) במת מצוה לכהן „דהתם לא כבוד הבריות הוא דדחי ל"ת דידה דמעיקרא כשנכתב ל"ת דטומאה לא על מת מצוה נכתב“. וראה תורת האדם להרמב"ן ענין הכהנים ד"ה „תורת כהנים“ בסופו.

(39*) להעיר מפ"י הרמב"ן פרשתנו עה"פ: כי העושה מצות אדוניו כו' ולכן מ"ע גדולה ממל"ת כמו שהאבהה גדולה מהיראה כי המקיים ועושה כו' ולכן אמרו דאית עשה דחיי ל"ת. וראה אגה"ת רפ"א.

(40) להעיר מביאור הצפ"ע בנוגע להקרבה בכמה ע"פ נביא — ראה בארוכה לקו"ש ח"ד שיחה ב' לפ' שופטים ס"א, ס"ד-ה, וש"נ. ואולי שייך (גם) להמבואר לקמן סעיף ט'. ואכ"מ.

(*) ראה מרכבת המשנה למכילתא כאן. ואפשר לומר דאית למשרי כלאים בציצית לרבנן ריש יבמות דף, ה' ע' שם.

(**) ראה גם ספרי דבי רב לספרי שם, שמהסמיכות — לא היינו אומרים כן.

[הערה 19]

מען ניט תולה זיין די הסברה פון שיטת הרמב"ם אין דעם פירוש פון „דבר הכתוב בהוה“¹⁹.

ג. אין דעם טעם האיסור פון כלאים דחרישה געפינט מען דעות שונות:

יש אומרים²⁰, אז דער איסור איז „משורש איסור הרבעת הבהמה כל-אים“²¹, ווייל „דרך כל עובד אדמתו להביא צמדו ברפת אחת וירכיב אותן“²².

ויש אומרים²³, אז „מטעמי מצוה זו ענין צער בעלי חיים“.

ועפ"ז אפשר לומר, אז אין דעם בא-שטייט די מחלוקת פון רמב"ם מיטן רא"ש:

לדעת הרא"ש איז דאס „משורש איסור הרבעת בהמה“, ווייל ס'ס ברענגט די חרישה יחדיו צו הרבעה; ובמילא איז דער איסור גילטיק ביי אלע צוויי מינים צוזאמען, פונקט ווי ביי כלאים דהרבעה.

אבער לדעת הרמב"ם איז דאס מצד צער בע"ח —

און דעריבער איז דער איסור (מה"ת)

נאָר ביי טהורה עם טמאה, בדוגמת שור וחמור, ווייל דוקא דעמולט איז דאָ דער-ביי דער טעם „שזה מעלה גרה וזה לא יגר וחושב שהלה אוכל ויש לו צער בע"ח“²⁴. אָדער, ווי דער חינוך איז מסביר, אז דער טעם פון דעם צער איז „שיש למיני הבהמה והעופות דאגה גדולה לשכון עם שאינן מינן וכל שכן לעשות עמהם מלאכה“, און דער עיקר צער איז „בשני מינין שהם כגון שור וחמור שהאחד טהור והשני טמא שטבעם רחוק מאד זה מזה“.

עס איז אָבער שווער צו לערנען אז דער גאנצער איסור פון כלאים דחרישה איז נאָר משום צעב"ח, וויבאלד אז אין תורה שטייט דער פסוק „לא תחרוש גר“ צווישן די פסוקים פון כלאים²⁵ (כלאי הכרם און כלאי בגדים)²⁶, און אויך אין משנה²⁷ זיינען די דינים (פון כלאים דחרישה) אין מס' כלאים און בחדא מחתא מיט „כלאים דהרבעה“²⁸.

ובפרט אז דער רמב"ם אליין איז מבאר אין מו"נ²⁹, אז דער טעם פון כלאים דחרישה איז „כי אם יקבץ בין

(24) ל' הפענח רזא שם. ועד"ז הוא בבעה"ט ובעה"ט וחזקוני שם.

ואף שגם במינין טמאין יש מעלי גרה (הגמל וכו'), י"ל, דכיון שע"ד הרגיל הוא בטהורים דוקא, לכן כל האיסור נאמר מלכתחלה בטהור וטמא. ועד"ז (ולא ממש) שמבאר במו"נ (ח"ג פל"ד) שהתורה על הרוב תדבר כו'. ועצ"ע.

(25) ראה בחיי כאן.

(26) אבל י"ל שנאמר בתורה בסמיכות אף שאינו מאותו הטעם כיון שהפעולה יש בה דמיון לכלאים. וראה ראב"ע כאן וחזקוני כאן: ונסמכה כאן לפי שדבר לעיל בענין זריעה, ובשביל הזריעה סמך כאן שעטנו.

(27) וכן ביד החזקה להרמב"ם (כנ"ל).

(28) שם. ובחינוך שם: שרש המצוה כתב הרמב"ם שהוא משורש איסור הרבעת הבהמה כלאי כי דרך כו' (ומביא הלשון כברמב"ן פרשתנו כאן וקדושים שם).

שהוא מדרבנן. וכ"כ במו"נ ח"ג פמ"ט. וי"ל שהוא ע"ד אסמכתא. וראה לקמן הערה 29.

(19) ועוד: הרי בגמ' (נ"ק שם) ילפינן מכתובים „שור שור משבת“, בהמתך בהמתך משבת. וראה הנסמן לעיל הערה 4. וראה אנציקלופדי תלמודית ערך דבר הכתוב בהוה. ב"ח חו"מ שם. לקר"ש שם ע' 131 וע' 138.

(20) רמב"ן ובחיי כאן ובקדושים יט, יט. מו"נ שם. פענח רזא כאן. חינוך מצוה תקנ.

(21) ל' החינוך שם.

(22) ל' הרמב"ן שם ושם. ולהעיר דעפ"ז מצינו עוד מצוה דאורייתא מטעם סייג — ראה לקח טוב (להר"י ענגל) כלל ת.

(23) חינוך שם. בכה"ת ובעה"ט ופענח רזא ופי' א' בחזקוני כאן. ועוד. וראה פי' ר' חיים פלטיאל שם. וראה ראב"ע כאן (ופי' הג' בחזקוני). אבל ראה מ"ש עליו הבחיי.

שניהם פעמים ירכיב אחד מהם על חבירו²⁹.

ד. ויש לומר, אז זייער מחלוקת איז צי דער ענין פון כלאים דחרישה איז א חלק פון כלאים דהרבעה, אדער דאס איז א דין בפ"ע²⁹:

דער רא"ש האלט אז כלאים דחרישה איז דער זעלבער ענין ווי כלאים דהרבעה, און דער רמב"ם האלט אז עס איז א ענין בפני עצמו³⁰.

(29) ואף שאין הכרח שיתאים טעם המצוה במו"נ שם עם שיטתו להלכה בספר היד (ובסהמ"צ ופיה"מ), ובפרט בנדו"ד שבמו"נ שם מפורש „והראי ע"ז היות הדין הזה כולל זולת שור וחמור אחד שור וחמור ואחד כל שני מינין אלא שדבר הכתוב בהוה" (ועד"ז הוא בהעתקת קאפח), דלא כדעתו בהלכה (ודוחק לומר שבמו"נ כתב הטעם והדין כפי שהוא מדרבנן, ומה"ת הוא מטעם צער בע"ח כנ"ל).

— מ"מ באם דעתו להלכה ביד מיוסדת בטעם האיסור, מסתבר שמתאים למ"ש במו"נ (ששם ביאר טעמי המצות) — משא"כ לפי הביאורים דלקמן ס"ד וה' (שאינן יסודם בטעמי המצוה).

(29*) בהבא לקמן ראה גם לקו"ש חל"ד ע' 125-6.

(30) להעיר שבתויר"ט, ב"ק שם פליג על דעת הרע"ב שם, דכלאים דהנהגה ילפינן שור שור משבת, וס"ל דלמסקנת הגמ' כלאים מכלאים ילפינן ולא צריכא קרא לחודא כו' דלמסקנא כלאים חד שמא ואין צריך אלא לאגמורי בחד והוא הדין לאידך דמשום הכי מתניתין נמי לא תנן אלא כלאים חדא וכללא לתרתי כו'.

והרי דעת הרע"ב שם היא כדעת הרמב"ם דמה"ת

(*) אבל ראה חמדת ישראל על סהמ"צ להרמב"ם מל"ת ריח, דמדייק מל' הרמב"ם „אמנם מן התורה אינו חייב מלקות כו" דמשמע דס"ל להרמב"ם דכל שני מינין אסורים מן התורה רק מלקות אינו חייב מה"ת אלא בכלאים דטומאה וטהרה, ולהעיר, דלשון הרמב"ם בהל' כלאים שם הוא „אבל מדברי סופרים", וידועה דעת הרמב"ם (סהמ"צ שורש ב', פיהמ"ש כלים פ"ז מ"ב) שכל דבר הנלמד באחת מ"ג מדות נק' דברי סופרים, אף שלכמה מפרשים גם לדעתו הם מן התורה אלא שלא נמנו במנין המצות (מפרשי סהמ"צ שם (מג"א ומרגניתא טבא), מ"מ וכ"מ הל' אישות פ"א ה"ב, ועוד).

(*) ולהעיר, דבפיה"מ ב"ק שם: אלא מאמרו

און הסברת הפלוגתא (צי כלאים דחרישה איז דער זעלבער ענין ווי כלאים דהרבעה): כלאים איז תוכנו — „עירוב", „תערובת"³¹:

לדעת הרמב"ם איז דער איסור כלאים דהרבעה פארבונדן מיט א תערובת וועלכע איז ניכר וגלוי — אלס תוצאה פון פעולת ההרבעה ווערט נוצר א ולד מיט א מראה מיוחד ותכונות גופו וכו' א מין חדש וועלכער קומט פון הרכבת שני מינין דוקא³²; משא"כ ביי כלאים דחרישה איז דער ענין התערובת נישט משפיע וניכר אין דער חרישה וכו'.

און דערפאר איז לדעת הרמב"ם — זייענדיק כל אחד אן ענין בפ"ע — א חילוק צווישן כלאים דהרבעה (אז זיי זיינען ביי אלע שני מינין), און כלאים דחרישה (דוקא מין טהור ומין טמא).

אבער דער רא"ש האלט, אז ביי ביידן, סיי ביי כלאים דהרבעה סיי ביי כלאים דחרישה, איז דער איסור די פעולה פון מחבר זיין צוויי מינים — ובמילא איז ביי ביידן דער זעלבער דין.

ה. דער ביאור הנ"ל איז אבער נישט אינגאנצן גלאטיק לדעת הרמב"ם:

אינו חייב אלא בשני מינים שאחד טמא ואחד טהור (וראה רש"י לתויר"ט שם). ובתויר"ט כלאים שם מ"ב, אף שהביא גם דעת הרמב"ם, מ"מ הביא רא"י לדעת הרא"ש. וראה קול הרמ"ז לתויר"ט ב"ק שם. (31) ת"א ותיב"ע עה"פ פרשתנו כב, ט. קדושים יט, יט. ועוד.

(32) ראה בחיי פרשתנו עה"פ. רמב"ן קדושים יט, יט.

לכלאים שהוא רומז למה שאמר ית' לא תחרוש בשור ובחמור, אבל בפרש"י במשנה ב"ק שם ד"ה לכלאים כתב (בפשטות) „להרבעה", ומסיים „וכן לענין כלאים דהנהגה", ובגמרא שם מקדים „כלאים דחרישה" לכלאים דהרבעה. וראה לעיל הערה 17. ואכ"מ.

צפנת

הלכות מאכלות אסורות

פענח

פה 169

החום' פסחים ד' כ"ג כתבו דמזיקים אף כזומו אסור לגדלם ע"ש
מטעם הגזירה ועיין שבת ד' ל' ע"כ בתוס' ד"ה שמלגנין' ושם דף
קנ"ה ע"כ ברש"י ד"ה חזיר. והנה צ"כ ד' פ' ע"א אחר שם גבי
גר שנפלו לו כו' משמע דגם בחזירים כן אף י"ל דכיון דקיי"ל
בקרובין ד' י"ז ע"כ וע"ז ד' ס"ד דירושא הגר רק מדרבנן ואיסור
לא תיקון לו כמבואר שם לכך מותר לגדלם כיון דמן הדיון אינם
שלו ולכך לא נקט גר עלמו שנתגייר ועיין מש"כ רבינו בסוף פ"ה
מה' זקי ממון ובתוספתא דע"ז ס"פ מוכר לו חזירים ע"ש ובדרך
הבלעה ע"ס ה"ט מה דאמר חס מותר עיין בהך דבכורות ד' ל"א ע"כ גבי
מעשר בהמה ע"ס ה"ט מה דאמר חס מותר עיין בהך דבכורות ד' ל"א ע"כ גבי
רבינו בסוף פ"ה מה' בכורות ע"ש, ועיין דאורייתא לדרבנן, ועיין מש"כ
חמורה מניקה למאי לריך ואמאי לא נימא לחלב וז"ל דכיון דמפרש
לא הוה כמו הבלעה, ועיין בבכורות ד' ל"ב גבי מבליע בעממות.
אך ע"ש בפה"מ לרבינו דכתב שם דהחלב לא חזי למירי ע"ש, ועיין
בהך דע"ז ד' י"ד ע"א גבי זה וזה דאסור ע"ש, ועיין בירושלמי
שביעית פ"ט ה"ט מה דאמר חס ר"ל שניא היא שנפלו לו ע"כ,
ועיין בספרי פ' נשא דמבואר שם דמיר מותר לעשות סחורה בין
אף דאסורה לו ואפשר לומר דר"ל בין שהיו לו קודם שזר. גם
י"ל דזה תליא אס נזירות הוא איסור חפלא או איסור גברא דאס
נימא דהוא רק איסור גברא אין החפץ נאסר כלל ולא שייך בו
גדר סחורה:

פרק ט

הלכה א בשר בחלב אסור לבשלו כו'. הנה עיין בירושלמי
שבת פ"ז דהמעטן חייב משום מבשל גבי שבת. והנה
בירושלמי פ"ו דגדרים מבני שם אס יס במעטן משום בשר בחלב
ע"ש ומה דבני שם משום תבשילי שבת ר"ל לגבי מבשל אחר מבשל
דאחר לליה יס ביטול ואחר ביטול אין ביטול עיין פסחים דף מ"א
אבל על בשר בחלב הוה בעיאל וכן פסק רבינו כאן בה"ל ו'. אך
ר"ל דזה רק לעבור על ביטול בשר בחלב וכן הך דסנהדרין ד' ד'
ע"כ ביטול ולא טינן ר"ל ג"כ לענין לאו דלא תבשל אבל על האכילה
חייב אף במטונן ובמעושן וכן מוכח הך דחולין ד' ק"ד ע"כ
דאמר שם אחי לאסוקי כו' ומיכל צ"כ כו' ואמאי לא חייב הא הוי
איסור תורה במבשל לחוד. וזוה א"ש משום דמבואר בירושלמי
פ"א דמעשרות ה"ו עשה כן צ"כ מהו שחייב משום מבשל ואחר
דאין ביטול גמור אלא על האור וזה רק על לאו תבשל אבל משום
אוכל צ"כ חייב גם ככלי ראשון בלא אור וכן הא דאמרינן כאן דף
ק"ח ע"כ באיזה ביטול אמרו בביטול שאחרים אוכלין ע"ש ברש"י
דר"ל ביטול גמור וזהו ג"כ רק לענין לאו דלא תבשל אבל משום
אוכל בשר בחלב י"ל דחייב אף דכאן בתוספ' נקט יאכל ע' בתוספ'
פ"ג דמכות נקט יתבשל אף אס נתבשל כמאכל בן דרוסאי וכן
ר"ל הך דפסחים ד' מ"ה ע"כ גם צ"כ חייב חזקת הא דלי ליה
כולי יומא כו' ר"ל ג"כ כן. דהנה עיין ברש"י פסחים ד' כ"ה ע"א
דס"ל דכבוש גבי צ"כ לא הוה כמו מעורב כלל רק כמאן דמנחי
ליה בדבדא ועיין תוס' מנחות ד' ק"א ע"כ ד"ה פיגול דלא כתבו כן
רק דהוה כמו מעורב בעלם. אך באמת כך דעיין בחולין ד' ק"ח
ע"א דכי דאמר אביי טעמו ולא ממשו כו' ע"ש ברש"י מש"כ ואף
ע"כ דכי דמסקל זה מתוך זה. אך באמת חפ"י דלא חפ"י חפ"י חפ"י
מעורבים זה הוא האיסור דהא אס אוכלם צ"כ בלא תערובות
מוציאות אין כאן איסור כלל מה"ט רק כך דהתורה אמרה דאסור
לבשל בשר עם חלב וע"י הביטול נעשה איסור חדש דנעשו שניהם
איסור חדש, והאיסור הוא ע"י מה שנתהווה ע"י ביטול שניהם.
והנה באמת גבי כלאים שם אס האיסור הוא ע"י מה דינקי מהדרי
או האיסור הוא ע"י הוריעה עיין רש"י פסחים ד' כ"ה הג"ל תוס'
חולין ד' ק"כ ע"כ ד"ה היכא שכ' שם דהאיסור נעשה ע"י הוריעה
וגם העבירה הייתה בשעת הוריעה ובאמת זה הוה מחלוקת בירושלמי
פ"א דכלאים ה"ט דפליגי שם ר"י ור"ל אס זרע שני מינים וחלקם
גדר אחר הוריעה דר"י פוער ור"ל מחייב ועיין בהך דחולין דף
ק"י ע"כ כלום נאסר פרי עם פרי אלא ע"י האס דר"ל דעיקר
האיסור הוא ההשקפה וזה נעשה ע"י קרקע, ועיין בהך דגדרים דף
כ"ח ע"כ דאמר שם גבי שביעית איסורו ע"י קרקע משא"כ בכלאים
ע"ש ברש"י וברש"י ובתוס' מנחות ד' ס"ט ע"כ ד"ה צלל ע"ש אך
שם ה"פ. דגבי צלל שנטעו בכרם איסור הוריעה הוא רק משום
כלאים דרק ע"י קרקע וכן גבי ערלה כן אבל מה שהזכיר נאסר
אין אין שייך עליו גדר כלאים וערלה רק שם איסור הגאה משא"כ
גבי מורע בח' בטלה ממנו שם דין' רק דין' ח'. וזוה א"ש ג"כ
מה דמקשה מעבד דהא עבד ג"כ הוא לא הוי גדר איסור רק דין
לכך

חשד, ועיין בתוספתא דעירובין פ"ה דאמר שם דמותר להוליך ערוב
בבית ע"ה בשביעית ולא חיישינן שחל מחלוקת מחמת דאין חשד על
השביעית משמע שם דאס הוא חשד או חיישינן לחילופא ואף בדבמ'
מבואר להיפך דלא חיישינן לחילופא ועיין לקמן בה"ל ו' ובירושלמי
פ"ג דמאי ה"ד מבואר שם דגבי כותים אף משתכשו מ"מ נאמנים
על הפקדון וז"ל כך דלענין לאסור הפירות מטעם חלוסי לא חיישינן
אך זה רק שהיו כמו סתם אבל למכור אותם בחורם ודאי היכא
דבעי רק לקמן או ע"י שהיו ביד החשד על השביעית נפקע מהם
זאת ועיין לקמן בה"ל גבי הך דהלוקח בשר כו' ואפילו עבדי ישראל.
ועיין בע"ז ד' ל"ט דאמר שם עבדו של חבר הרי הוא כחבר אף זה
רק במי שאינו חשוד אבל אס שלח ביד מי שהוא חשוד או אף
דלענין אין חוששין שחל יחליף מ"מ אין עליהם שוב בחזקת פירות
של חבר וכמש"כ. נמאל כך דבמקום דבעי נאמנות דוקא אז מיר
שנמאל אינו נאמן פקע ממנו הנאמנות לעולם. אך מ"מ כ"מ דיכול
ליקח מאשמו וכמבואר בירושלמי דמאי פ"ב וכן פסק רבינו בפ"י
מה' מעשר ה"ל ד' ה' ע"ש אבל היכא דרק חשוד אז אס נאסר דלכך
אחר לא נאסר לשאר וא"ל בירור גמור ששוב אינו חשוד ואינו נעשה
חשוד רק אס הוא עלמו אינו נזהר ואסור ליקח ממנו אף ע"י אשמו
או עבדו, וכן אף במקום שידעין בודאי שאין בו חשש זה, ועיין
מש"כ רבינו ז"ל בפ"י מה' מעשר ה"ו גבי אסור ליקח ממנו כל
דבר שיש בו כו' ר"ל ואף ידעין בודאי שבוה הדבר אין בו מ"מ
גורו על זה וא"ש:

הלכה יב וכן בשר הנבצא כו' ובכר אסרו כו'. עיין בה"ה.
והנה מדברי רבינו מוכח דס"ל דזה הוה תקנה דאף
אס ידעין בודאי שזה כשרה מ"מ גורו ומה דאמר שם בגמ' בהך
דרב אסרינן ניהליה ר"ל אף אס לא מלאו אלא חזיקה אחת, ועיין
בתוספתא דטהרות פ"ו בהך מחלוקת דרשב"ג ורבנן גבי הנבלות
והשחוטות ועיין בהך דבילה דף מ' ע"א גבי הך דר"ה ע"ש
ברש"י אך אס יס סימן אלו או ע"ש אז הוי כמי שלא נעלם כלל
מענינו, ועיין בדברי רבינו צפה"מ שקלים פ"ז דבעיר שכולה ישראל
אין שייך גדר בשר שנעלם מן העין ועיין בירושלמי שם גבי אס
היו מתרחות. ובאמת י"ל דזה תליא בהך דחולין ד' י"ב וצ"מ דף
כ"ד ע"כ ע"ש אך כ"ז קודם תקנת רב אבל לאחר תקנת רב ובפרט
לפי מה דס"ל לרבינו דבומה"י אין לוקחין בשר עד שגורע שהוא
מומחה וכיון שנעלם מן העין הוה כמו שאין אלו יודעים ממי לקח.
אך י"ל לפי מש"כ התוס' לחלק במנחות ד' מ"ב ע"כ ובעירובין ד'
ז"ל דרק אס אלו רואים ממי לוקחים או לריך מומחה אבל במולא לא
איכפת לן אין ראה:

הלכה יד ג"ה מותר כו'. עיין בה"ה, ור"ל לפי המסקנה שם
ד' כ"ג ע"כ דילפינן ק"ו מחלב:

הלכה טז כל סאבל כו' והרמים כוהרים כו'. עיין בה"ה ועי'
בתוס' חולין ד' ד' ע"כ. והנה רבינו ז"ל פסק
בגדרים דאסור ע"ש בהך דף מ"ו אף שם כך דעיקר הטעם הוא
משום דאיסורי הגאה אין להם דמים ולכך לא תפסי ובגדרים שם
ר"ל כך דהתלפס המדיר ולו מותרים וא"כ שפיר יס עליהם שם
פירות הראשונים דאישתרושי קמשתרשי ליה כמבואר בחולין ד' ק"א
ע"א ובגמ' ד' מ"ד והביא ראה שם מהך דהאומר לאשמו קונס
שאיני נגעה לך וס"ד דהבעל לוה ונותן לאשמו ועיין בהך דע"ז דף
ס"ג ע"כ גבי הך דאומר אדם לפועלו כו' ע"ש והוא בענינו יכול
להחליף הנכסים וא"כ חייב בשעה שלוה הוה כאלו החליף הנכסים
שלו מה ששיעבד עלמו להמלוה זוה וא"כ היאך הוה מותרת ליקח
הממנה היא הוה אלא חליפי איסורי הגאה וכאן שפיר תפסי דהא
לו כן מותרים ולא הוה כהך דב"ק ד' ק"ט דשם הנכסים אסורים לו
בהגאה וא"כ לא הוה חליפין כלל ומה דאמ"כ הבע"ט נפרעין זה לא
איכפת לו כלל ותיקן דלא מיירי שהוא לוה רק היא לוה ובאמת
לכתחלה אסור משום דאסור להחליף ובדיעבד שרי, ואמ"כ מקשה
שם מערלה ולא הביא כל המשנה והטעם משום דס"ל דמיירי אף
בערלה בחולין דרק לו אסור בהגאה אבל אחר שרי וא"כ שפיר
תפסי דמיאן וא"כ הדמים אסורים לו כיון דהוה בגדר תפיסה ולכך
תיקן דרק דיעבד אבל לכתחלה אסור משא"כ בכל איסורי הגאה
מותר ליהנות מהדמים אף לכתחלה וא"ש:

שם וכל דבר כו' אסור לעשות כו'. באמת כ"ל דהא דאמרינן
בירושלמי פ"ב דערלה ופ"ב דפסחים מה שר"ס הקלים עשה
בו המאכלי כאלו לא ר"ל כמו הך דבמות ד' ק"ד דיינו להחזיר
הגדולים על הקטנים רק דר"ל דאסורים לעשות בהם סחורה, ועי'
בזו"פ פ' שמיני לא יאכל, ועיין מש"כ בס' צ"ג בה"ל כיסוי הדם
בהך דכחובות ד' ק"ו ע"כ אין משתכרין בשל הקדש ובשל עניים
גראה מדבריו שם זה מהך טעמא דאין עושין סחורה כו'. והנה

הוא בדרך זורע ולענין הגפנים רק אם קיימם ולא הוא בדרך מקיים וגימ' דלא אסר רק כמו זורע וזה דרך אם הוסיף מאכס, וא"כ כך דהנה אף דביטו ז"ל ס"ל כאלו פ"ה הל' מ"ו וכו' דלוקן לוקן על הגאל אף במקום שאסור בהגאל זה רק בשאר איסורים אבל בכלל הכרם דאף שלא כדרך. הגאל אסור י"ל דלוקן אף על זה, ועיין לקמן פ' י"ד ופ"ה ה' מהל' יסודי הסודר וא"כ לפי"ו ק"י גבי המקיים בכלל הכרם זה גופא הוא הגאל וזכרן שרשיף דמסמך דף כ"ז וענין בראש נדרים ד' מ"ז פ"ב ובכך דעירובין ד' ל"א פ"א וכי שוחר לקרות בית באיסורי הגאל פ"ה בזה ולכך דאמרינן בירושלמי דמקיים בכלל הכרם אף לדיון לוקה וכן גבי כללי ודעיס אף קיימם היכא דעדיין לא הוו בדרך זורע כמ"ש או ג"כ לוקה ד"ל דזה גופא הו' זורע אף ההיא משנה דמכות הג"ל דמיירי בשביעית ומבואר במשנה פ"ו דכלאים מ"ה דלא חייב נאסר מחמת דאין אדם אסור דבר שאינו שלו שוב ליכא מלקות על מקיים לדיון ואף דהא המזומות סם של והם נאסרו וכמ"ס ה"ר"ם דכלאים ועיין בגמרא ד' מ"ב פ"ב גבי ארעא רחמנא אפקריה פ"ה מ"ה לפי מה שכתב שהמזומות בעלמם אינם נאסרים רק שנאסרים פ"ה האסר דהיינו הפטוה והסגנוים וכיון שהאסר פטוה אינו נאסר סם ג"כ אינו נאסרים, והנה לגבי בנ"ח אף זה הוא בדרך זורע ונאסר או שכן שניהם נאסרים ביחד באמת זה טעם אף בדרך פלוגתא דרב ור' גבי ח' כיום בשר וח' זית חלב שביעין אף לוקה על ביטול, וא"כ י"ל שביעין כלל סם בנ"ח ורביט ז"ל ספק כלוי דהיינו או י"ל שביעין סם איסור לבשל בשר במלג ואסר שביעין נעשה איסור ואסור לאוכלו ומתערפין ביחד גם לענין אכילה ולא אין פליטת שוב איסור בנ"ח רק דבר אחד אסור ובאמת כן מפרש רבינו ד"ל דף פסג' דמעייל ד' י"ח הערלה וכללי הכרם מלערפין ר"ל דאכל ח' זור מן הענב וח' זית מן הירק לוקה עליהם עיין לקמן פ"ה י"ז ואלו לשיעור הכרם ר"ל ז"ל בפ"ה י"ד ה"ו דאף במין אסור אחד כיון שא"י טעמן שזה אין מלערפין ודוקא במין מחיקה כמבואר בשב"ת פ"ב פ"ב אף זה רק בשאר איסורים אבל בכלל הכרם ובנ"ח כיון דגם שלא כדרך הגאל אסור לוקן אף כיון זה וכן בנ"ח מלערפין אף דאכילה ושיעור לא מלערפין כמבואר ביומא ד' פ"א סם רק משוב דבני משיב' דמחא וברך אכילה אבל כאלו לא ליכנס לן, וא"כ נאכל דבני בנ"ח האסור אכילה הוא רק ודע' שגשגה דהכרם מצינו ע"י ביטול וטלד נכסר כסם מלב ובמלג כסם בשר ע"י זה נאסר הדבר לא מטעם בנ"ח רק מחמתו וכמו לשאר פגא' דמלין ד' ק"ו במעט איסור אכילה, וכן דמסמך ד' מ"ד פ"ב הג"ל ר"ל דמותר לשרות הכשר במלג ולבטלו אסור מחמת מלג ולא מיירי כלל לענין אכילה. והנה עיין בבכורות ד' כ"ג פ"א דבני כלל בטלה בשמחה דכמא מ"ה מחמתו ולשיעור רביט הוא זה מה"ס דל' כהנא. וכן ס"ל לרביט גבי חמץ לענין כל יראה דמ"ה שכן על כל יראה אף אם הוא כיום ביותר מכדי אכילה פ"ה, ועיין בך דמנחות ד' ג"ח גבי שאר כל תקטירו פ"ה בנחות' ד"ה ח' דאם י"ה כיום לא לריך כלל קרא לרבות דמ"ה הרי הקטיר כיום שאר וכן הדיון גבי כלאים בנחות' פ"ז ד' פ"ה פ"ב ונדר ד' ס"א ונדר' ד' סמורה ד' ל"ד דמ"ה הרי הוא לטבס כלאים וא"כ לפי"ו י"ל דזה גבי בנ"ח אף ביטול כיום או ח' י"ה בשר בנותר זורע על חלב דמה שייך כאלו גדר ביטול מ"ה הרי נכסר וא"כ נאסר דזה אסור וא"כ שוב ממילא נאסר לאוכלו חוץ דמקשה בנ"ח אפ"ה דליכא טעם משה נמי ר"ל אם חידוש הוא דהיינו שפ"י ביטול בנ"ח טלד איסור מושא שאסור לאוכלו וא"כ למה לריך נחיתת כסם כיון שהביטול עבר בלא כסם וכמו גבי כללי הכרם וכדומה ומיך דרך ביטול אסור מודה ר"ל דגם הביטול אינו שובר רק עד שיהא כמו דרך שטריחה לא שישל כיום בשר ביורה גדולה של חלב דזה אין דרך ביטול. והנה עיין בחומשא כאן פ"ח דאמר סם בשר בהמה טעורה במלג בהמה טעורה אסור כרפואה או י"ל דקמ"ל כמו דאמרינן בפסחים דכ"ה דבנ"ח גם שלא כדרך הגאל אסור או דר"ל דקמ"ל על סמבול דאף אם ביטלו לרפואה שובר על הביטול דלא נישא סם דמטאמר בחומשא דמנחות פ"י גבי קלידת חרש לפני השומר ולרפואה מותר לקלוד דלא שמה קלידה קמ"ל דאכלת ביה גדר ביטול, ועיין ב"ק דף פ' ע"א גבי האומן לרפואה ובחומשא דמלין וכו' גבי כיסוי הדם וגבי מחנות כהונה פ"ה:

ה'רבה ד' וכן בשר חיה כו'. עיין בך דכריתות ד' כ"א פ"ב במה דאמר סם דגים ומכוסים שכולו היסר ומקשה סם במאי ואמאי ל"ל מוק' ל"ב"ח וז"ל משום דק"ל דגם חיה ושאר חיות מ"ה, ועיין בך דבכורות ד' ס"ו פ"ה מה דמלך שם קמ"ל לענין חלב דלא נאסר כללי ובאכל גבי פטולי המוקדש ואמאי לא מלך מישום שמוחא פליטת לבשל במלג דלא נישא דמה כדסא אף עיין במלין

לכך נישא ג"כ שיתבטל ע"י קרקע ומיך דדינון הוא דקא גרים, ובאמת י"ל כ"מ גבי כלאים ג"כ בך דמבואר בירושלמי פ"ה ה"ז גבי פנמים שהקטין מופרים והיגן אסור פ"ה וכן נ"מ להך דין דירוש' פ"ה דמפשרות ה"ז זרע בנים והעביר הסכך או להיפך זרע בחורבה ובגם עליו בית דהנה בפ"ה דכלאים מ"ד מבואר דבית שכרם זורעין בה ואם בשחלה זרע ואמ"כ עשה עליו בית אם האיסור הוא מטעם שגדל מן האיסור או האיסור הוא שערדין י"ל עליו סם כללי הכרם וגימ' דירין דמסקין דרך אין גידולי האיסור ממילא אף האיסור אכל מים הגידולין עלמון מותרין וכמבואר בירושלמי פ"ה דערלה ה"ד וכן דייק רבינו בהל' כלאים פ"ה הכ"ד אבל אם נישא דעדיין סם כללי הכרם עליהם או גם הם אסורים וגימ' לענין מלקות, ובאמת זה פליא אף גבי כלאים י"ל אסר ונאסר או שניהם ביחד אסורים, ועיין בך דמנחות דף ס"ו פ"ב ומה האסור אינו נאסר כו' ובירושלמי כלאים פ"ה ה"ה גבי הך מחלוקת דר"א ור"י ומבואר סם כך דהאסור הוא הפטוה אסורת אף הגפנים וגם אסורת עולם, לכן אף הפטוה כוסיהה מאכס או הירק נאסרו גם הגפנים אף שגפנים אין הוספה, ועיין בך מחלוקת דירושלמי בכלאים פ"ה ה"ז דר"ל בשם ר"א ע"י ר"י אף היכא דגן או נאסר הכל או בהשרשה נאסר הכל וע"ה בפ"ה ה"ה אימתי מהקדשת י"ש סם שמי גירמות אף משתלש או משתשרש והוא כך דהפטוה אסורת אסורת במחלה ואמ"כ אסורת הגפנים ולאסור הגפנים גריבה שלם, וכן הענבים יעשו כפול הלכן אף לאסור עולם או ד' בהשרשה וקמיעלי סם אף הקטין או המזומות הוא עלם האיסור או רק שנאסרו פ"ה דבר אחר, ועיין בנחות' מוליך ד' קט"ו וכו' וד"ה עיקרן נאסר פ"ה מ"ה מהך דמכות. אף באמת זה הוא מחלוקת בירושלמי פ"ה דכלאים הג"ל אף הם נאסרים מיר מחמת עמלן או רק הם נאסרים פ"ה האיסור, ועיין תוס' עירובין ד' ל"ב פ"ב גבי גפנים בגדולה פ"ה דאף אף אין נכנסים כיון שיש סם כרם נאסר וזה ר"ל הספרי פרשת תלך כרם אף שאין מושה פירות, ומותר מדברי רביט בפ"ה מהל' כלאים הכ"ד דאף דלא נישאסר בהפנים כלום מ"ה אף י"ל איסור בהפטוה נאסרו הגפנים אף הם הוסיף מאכס אף דמ"ה י"ל כלאים בהפטוה רק דמבטל מ"ה הגפנים לא נאסרו כיון ועכ"פ עכשיו ר"ל האסור נאסר, ועיין בך דב"ב ד' כ"ז פ"א וס' ד' י"ח ע"א בנ"ח דה' ובאמת אף נישא דהמזומות אינם אסורים מחמת עמלן רק דאסורות פ"ה הפטוה והענבים א"ס בזה מה דמבואר בירושלמי פ"ה דכלאים ה"ה דמחלה אחר סם גבי מקיים כלאים דל"ר לוקה וע"ה מעשה לכ"ע לוקה ואמ"כ אחר סם על הך משנה דמכות דף כ"א פתח ל"ה כר"ע ואמר סם דגם לר"ע אינו לוקה והטעם כן פ"ה תוספתא פ"ד דמכות דמבואר דאינו לוקה ועיין בפ"ה ד' ס"ד פ"א דמבואר סם דלרבנן אין כאן איסור כלל ועיין תוס' ב"ק ד' פ"א. אף הדיון הוא כן גבי כלאים. דהנה כבר הקשה תוס' על הרשב"ם דמשמע דס"ל דכללי ודעיס אסורים ועיין תוס' שבת ד' פ"ד פ"ב מה דהקשה על רש"י דס"ל דכללי ודעיס הו' רק דרבנן מהך דבכורות ד' ג"ד. אף כך לפי המבואר בירושלמי הג"ל ספ"א דכלאים גבי הך מחלוקת דר"א ור"ל ס"ל ר"י כן דאם היה מחלה זורעה שגורים ואמ"כ זרע אללס חמים או הוא החיוב כלאים היכא ע"י הוריעה ולא י"ל דהוריעים ג"כ נאסרים. ובה א"ש מה דלריכי תוס' ב"ב ד' ל"ד לדייק מהך דמלין דכללי ודעיס מותרים אף דזה משנה מפורשת רק משום דסם משמע דאף כלאים כה"ג דעובר מיד בשעת זריעה מ"ה אינם נאסרים. אף באמת אין זה ראייה דסם ר"ל על איסור הגאל מאליו עיין בנחות' סם במלין, והטעם משום דבכר י"ש סם עשה פל הקדש וענין מש"כ תוס' עירובין דף ל"ב וקדושין ד' ל"ס, ועי' ערכין ד' י"ד פ"ב, אבל אף דע' חסד ושעורה בנ"ח או אין החיוב ב"ה רק לאחר שגדלו ולכך אף באמת חילקן גדר ס"ל לר"י דפסור ור"ל ס"ל דמ"ה חייב. ובה י"ל מה דכתב רש"י דכללי ודעיס הוא דרבנן ר"ל כה"ג הוא רק בשעת הוריעה, ועיין דב"ק ד' ג"ה ע"א דסם נקט רבינא ג"כ אלא רק דבני דורע חסה ושעורה כחוד ע"ה. והנה עיין בפסרי פ' מלא וכן משמע מדברי רביט פ"ה מהל' כלאים ה"ה דהא דרבי שאלין דרבו לזרע פסור זה רק באיסור מקיים אבל בזריעה חייב אף זה. ובה א"ש הך דב"ק ד' פ"א הג"ל דכל היכא דעלו מאליו או שזרעו שלא מדעתו כמו אדם הקיום שלהם הוה כמו זריעה דמקרא, ועיין בירושלמי פ"ה דכלאים ה"ה על הך דהיה עומד בכרם דאמר סם דמיירי בשעת גידול לכן והרוא שיעורא לשדו כרם וגימ' דמה דמבואר סם דלפניו אסור אף זה הו' בדרך זורע או בדרך מקיים, ועיין בדברי רביט סם בהלכה י"ל דלענין האסור בעלמ.

משפטים

געזאגט „נעשה“⁷, „נעשה ונשמע“⁸ — אז אידן וועלן פאָלגן („נעשה“) דעם אויבערשטן, און נאָך איידער זיי פאַרשטייען („נשמע“) — אָן אופן וואָס איז בהיפך פון תוכן פון „משפטים“ (מצוות שכליות).

קומט דאָך אויס, אַז דער סיום הסדרה איז ניט נאָר אַן ענין שונה, נאָר אויך אַן ענין הפכי פון „משפטים“.

און די שאלה איז ניט בלויז בנוגע דעם סיפור בסיום הסדרה, נאָר אויך בשייכות צו די דינים פון דער סדרה — וואָרום צווישן די דינים איז אויך דער ציווי „לא תבשל גדי בחלב אמו“¹⁰, וואָס (בשר בחלב) איז ניט קיין מצוה שכלית¹¹, נאָר אַ חוק¹².

(7) כד, ג.

(8) שם, ז.

(9) ראה שבת פח, א ואילך.

(10) כג, יט.

(11) תנחומא פרשתנו ז (בסופו). בה"ג סוף הל' הדיינין. ר"ח יומא שם. שמונה פרקים להרמב"ם פ"ו (הובא בסהמ"צ להצ"צ מצוה אמה עברי' (פד, ב)). ע"פ תרי"ב קדושים כ, כו. רמב"ם סוף הל' מעילה. ולהעיר ממ"ש החינוך (מצוה צב) לאחר שםבאר טעם לאיסור בישול בשר בחלב: „ועדיין צריכים אנו למודעי המקובל“. וגם לאחר שםביא טעם הרמב"ם מסיים: „וכל זה איננו שוה ל“.

(12) וראה פרש"י תשא (לא, יח): החוקים והמשפטים שבואלה המשפטים [וזו שהקדים „חוקים“ ל„המשפטים“ — אולי הוא כסדר חשיבותם. ולהעיר מבשלח (טו, כה) „שם שם לו חוק ומשפט גר“].

(*) אבל בתו"כ לפנינו: בשר חזיר. ובאוה"ת פרשתנו ע' אקלת: „כמבואר ברמב"ם .. באותו הרע שאין הטבע מחמתו אל יאמר אי אפשר בבשר חזיר כו' כמארו"ל“.

א. שוין גערעדט מערערע מאל, אַז דער נאָמען פון אַ סדרה, וואָס דאָס איז אַ תורה־דיקטער נאָמען (עכ"פ — מצד מנהג ישראל תורה הוא), דריקט אויס דעם תוכן² פון דער סדרה. און וויבאלד אַז דאָס איז דער נאָמען פון דער גאַנצער סדרה, איז פאַרשטאַנדיק, אַז אינעם נאָמען איז מרומז דער תוכן פנימי פון אַלע ענינים וואָס שטייען אין דער סדרה, ביז צום לעצטן פסוק.

לפי"ז פאָדערט זיך ביאור בנוגע דעם נאָמען פון אונזער סדרה — משפטים: אמת טאָקע, אַז דער גרעסטער טייל פון דער סדרה רעדט וועגן משפטי ודיני³ התורה; אָבער בסיום הסדרה ווערט גאָר דערציילט וועגן די הכנות צו מ"ת⁴, און ווי משה האָט עולה געווען „אל ההר גר"י⁵, וואָס האָט לכאורה קיין שייכות ניט צום ענין פון „משפטים“.

נאָכמער: מיטן נאָמען „משפטים“ ווערן אָנגערופן די מצוות וואָס זייער חיוב איז פאַרשטאַנדיק אין שכל פון מענטשן, כידוע⁶ — איז ניט מובן: צווישן די הכנות צו מ"ת, וואָס ווערן דערציילט אינעם סיום פון אונזער סדרה, איז געווען דאָס וואָס אידן האָבן

(1) ראה בארוכה לקר"ש ח"ה ע' 57 ואילך. וש"נ.
(2) ראה שעהיוה"א פ"א. ועוד.
(3) כלשון רש"י ריש פרשתנו: פרשת דינין.
(4) כד, א ואילך (וברש"י שם).
(5) שם, יב ואילך (וברש"י שם. וראה רש"י שם, טז).
(6) פרש"י אחרי יח, ד. מתרי"ב שם. יומא סז, ב. וראה מפרשי התורה לואתחנן ו, כ. מפרשי ההגדה בשאלת בן חכם.

מ'טאר ניט נוצן די שקלים פון איין יאר (פון פאר ר"ח ניסן) פאר די קרבנות צבור פון קומענדיקן יאר (נאך ר"ח ניסן) — מען מיטשט ניט צוזאמען איין יאר מיט'ן צווייטן. און דערפאר איז מען מכריז בא' באדר אז מ'זאל געבן די שקלים פארן נייעם יאר (ר"ח ניסן).²⁴

ו. וויבאלד אז „קוב"ה אסתכל באר-רייתא וברא עלמא" ²⁵ איז פאר-שטאנדיק, אז יעדע זאך וואס איז דא אין וועלט איז ניט בלויז אפהענגיק און ווערט אפגעשפיגלט אין תורה (און עבודה פון אידן), נאר נאכמער: פריער איז עס דא אין תורה, און דערנאך און דערפון ווערט עס נשתלשל אין וועלט.

און דאס איז דער הסבר פארוואס מ'איז מקדים די הכרזה „על השקלים" פאר דער הכרזה „על הכלאים": כדי אז די הנהגת העולם זאל זיין כדבעי, עס זאל זיין „למינהו" דוקא, ניט כלאים — איז עס דורכדעם וואס פריער, אין דער תורה (והוראה) ועבודה פון אידן, איז מען שולל דעם „מערב" זיין זאכן וואס דארפן זיין באזונדער, למינהו.

און דערפאר איז ב"ד (וואס ענינים איז תורה והוראה) פריער משמיע ומכריז „על השקלים" — וואס דורכדעם ווערט באווארנט אז די שקלים פון וועלכע מ'ברענגט די קרבנות — עבודה — זאלן גענוצט ווערן אין דעם ריכטיקן זמן, מ'זאל זיי ניט מערב זיין מיט די שקלים וקרבנות פון א צווייטן יאר;

און איז טיפערן און ברייטערן זין מיינט עס: ב"ד איז דאן מכריז וממשיך ומגלה די אלע כחות רוחניים וואס פאדערן זיך לעבודת ה' פארן

(24) ירושלמי שקלים בתחילתה.

(25) זח"ב קסא, ריש ע"ב. וראה ב"ר בתחילתו.

קומענדיקן יאר (עבודת הקרבנות איז דאך פון די עקריות/דיקע עבודות אין מקדש²⁶, און ווערט אנגערופן²⁷ „עבודה" סתם) — און די כחות רוחניים דארפן אויסגענוצט ווערן במילואם אין דער עבודה פון דעם זמן צו וועלכן זיי זיינען שייר, עס טאר ניט זיין קיין בלבול ועירוב ²⁸ זמנים אין סדר העבודה משנה לשנה.

און פון דעם ווערט נשתלשל די הכרזה „על הכלאים" — אז אויך אין וועלט זאל ניט זיין קיין עירוב וכלאים פון איין מין מיטן צווייטן.

ז. עפ"ז וועט אויך זיין פאר-שטאנדיק וואס מיר געפינען די צוויי זמנים בנוגע צו כלאים — בא' באדר איז מען משמיע ומכריז „על הכלאים", און בט"ו באדר „יוצאין אף על הכלאים":

בא' באדר איז מען משמיע ומכריז „על השקלים", וואס דאס איז בלויז א באווארעניש (בנוגע צו נתינת השקלים) „בכח", און דערפאר ווערט דאן אויך אין הנהגת העולם נשתלשל דערפון בלויז

(26) ראה רמב"ם ריש הל' בית הבחירה: בית מוכן להיות מקריבים בו כו'. ולהעיר מד"ה באתי לגני הש"י פ"ב. ד"ה באתי לגני תשי"ב פ"א ואילך (סה"מ באתי לגני ע' לו ואילך).

(27) אבות פ"א מ"ב. ובכ"מ.

(28) להעיר מרבינו בחיי פרשתנו שם: מערבב הכחות העליונים. נת' באוה"ת ג"ד (כרך א') ע' קלב ואילך.

(*) באוה"ת שם, ד. בקדושה מצינו דוקא הרכבה ומזיגות המדות זכ"ז וכו', ו. עיקר מין בשאינו מינו זהו הקדושה עם הקליפות" נע"י"ש בארוכה. וראה ג"כ לקוטי לוי"צ לוח"ב (ע' פט"ז). שיחות ש"פ משפטים תשל"ה ותשל"ו) — אבל מובן, דמכיון שנקבע ליתן שקלים בכל שנה בפ"ע, הרי ערבובם עם שקלים דשנה אחרת הוא „חיבור ב' קצוות שאין ראוי לחבר אותן" (ע"ד ל' אוה"ת שם). ועד"ז בהמבואר לקמן בפנים ס"ח.

שדי חמד

מערכת הגימל

כררים

פז

ספרים שכל התיבות וכו' לא יכללו מותר לשרפן כדי שלא יבואו לידי ביזוי יותר וישרוף אותם מעט בלינעא תוך כלי חרס ומלניע האפר כדי לגנוז בקבר אלל ת"ח ע"כ ומדלא כתב דהרב המחבר חלק על המורה (כמ"ס אח"כ בזה"נ) נראה דגם הרב כנסת יחזקאל הודה לו בזה, ובפני יפלא איך יעלה על הדעת להחיר לאבד כתבי קדש בידיים ואף דנראה דדבריהם אמורים על ספרי הדפוס ואיכא למ"ד דלית בהו קדושה כ"כ ככתובים בכתב יד מ"מ הסכמת הפוסקים דגם המודפסים י"ל להם קדושה כמו שגראה ממה שרשמתי לקמן במערכת הסמ"ך אות ז', ובאמת הייתי מלמער על שאין מלוי אללי שו"ת כנ"ל לראות על מה סמכו בהיתר זה עד שמלאתי את שאלתה נפשי הרב זרע אמת בח"כ סי' קל"ג ד"ה אכן וכו' שהביא שם דברי הרב המחיר שבשו"ת כנ"ל וטעמו ושהרב כנ"ל דחה ראיתו ולא הסכים להחיר לשורפם רק לקוברם בתוך חיצה של עץ דמ"ס חז"ל בכלי חרס לאו דוקא וכו', והרב זרע אמת עמד מתמיה עליהם ועל הראיה ומסיק דאסור לשורפן וכמסקנת הרב כנ"ל אלל דמ"ס הרב כנ"ל דבשו קבורה בכלי חרס דוקא בזה כתב דגש סאה להחמיר דדיון זה לא נאמר אלל לס"ת אבל לכתבי קדש סגי להניחם בתוך שקיס ולקוברם אלל תוד"ק. שוב אח"כ ראיתי בס' עיקרי הד"ט אח"כ סי' ח' אות י"ב שהביא גם הוא ז"ל דברי תשו' כנ"ל וכתב שהרב כנ"ל חלק על הרב המורה ע"כ דב"ק, והרב יד אהרן נקיט בקיטור ובמחכ"ת נתן מכשול לפני הקורא וכן לא יעשה:

ער גל של עצמות דאמרינן בכמה דוכתי נתן עיניו צו ועשהו גל ש"ע, עיין במה שרשמתי במערכת הנו"ן אות ל"ג:

עה גירוח הזקן דבשער אסור ובמספרים מותר וע"פ הקבלה אסור כמבואר בש"ע יו"ד סימן קפ"א ע"ש ובדברי

רבני האחרונים ראיתי להרב מרדכי להלן הו"ד בשו"ת שמש לדקה חיו"ד סוף סי' ס"א שהביא ראיה דמדינא דגמרא שרי ממש"ס דהוריות דף י"ב ע"א ע"פ כשמן הטוב וכו' ב' טיפין וכו' וכשהיה מספר עולות ויושבות לו בעיקר זקנו וכו' ח"ל הא קמן שזהו היה מספר זקנו אבל לא בעיקר שערות שלא להשחית הזקן וכו' עכ"ד ותמוהים דבריו לענ"ד דמלבד דמה שהבין ככונת הש"ס הוא היפך משמעות הלשון ועוד איך לא ראה דברי רש"י שם דמתרגם לה בכשהיה מדבר עם חבירו עולות וכו' ולא כשהיה מתגלח איברא דרש"י בכריתות דף ה' ע"ב (דאיתא נמי התם הך גרייתא) כתב מספר מדבר ל"א מסתפר דשקיל למיחיה ע"כ והא הו"ל לאתויי דללישנא אחרינא דגרים מסתפר ש"מ דמותר מדין הש"ס אבל מש"ס דהוריות לפוס גירסא דילן מספר ודאי אין ראיה. ואני עני מזה זמ"ר היה ג"ל ראיה מהמדרש שהביא הריב"ם במור אח"כ סי' תקפ"א בזה"נ שבעולם אדם שיש לו דין לובש שחורים ומגדל זקנו אבל ישראל וכו' ומגלים זקנם לכלל הפחות שמעינן מהא דבמספרים שלא כעין תער מותר מן הדין והייתי תמיה שלא ראיתי מי שהחזיר המדרש הזה עד שמלאתי להרב בינה לעתים בדרוש ב' שהביא דרוש זה בשם הירושלמי בפ"ק דר"ה והביא הגירסא ואינו מגלח שער וכו' ומגלים שערם וכו' ולא מוכר זקן כלל ע"ש, אך הגירסא בירושלמי שלפנינו שם הל' ג' היא ומגלים זקנם, וכן העתיקו הרא"ש בסוף מס' ר"ה ומגלים זקנם וכו' וכתב הרב מראה הפנים כלומר מתקנין אותו ובדרך זה פ' היא דכריתות ע"ש ואחר זמן רב נדפס ס' רוח חיים וראיתי בס' תקפ"א שכתב ע"ד הירוש' שהרי לישראל נאסר גילוח הזקן כדכתיב לא תקיפו וכו' ולא תשחית פאת זקנך ודוגמא לזה הוא המאמר דהוריות דף י"א גבי אהרן, וע' ש"ע יו"ד סי' קפ"א עכ"ל ושוב זיין ספרי דבי רב דלא שכימי גבאי ע"ש וי"ל בדבריו כמובן. ומתשובת הרב מוהר"י מברונא בס' ט' נראה דמן הדין מותר לכל הפחות במספרים שלא כעין תער ועי"ש במפתחות שהכניס חפיה תחת לספר הכתוב בפנים והרואה בתכשיטין שבפנים ישר יחזו דכל משאו ומתנו הוא על לספר. ואולי כונתו על שאר הזקן חוץ ממקום פאות הזקן, וכדרך שפ' הג' מוהר"ס מליצאוויץ ז"ל חיו"ד סי' ז"ג אות ב' הירושלמי דפ"ק דר"ה ועי"ש שהלריך מאד בענינים אלו ודעתו דלפילו במספרים שלא כעין תער אסור ובאות ה' והלאה שקי"ט להוכיח דמלבד מה ש"ל שאסור משום לתא דלאו דלא תשחית פאת זקנך הרי הוא עובר על לאו דלא ילכש גבר שמלת

אשה שמי"פה עלמו ונראה כבחור וכו' ע"ש שמחמיר מאד בענינים אלו מלד הדין לא מלד הקבלה בלבד ולעומת זה אחת תחזה דברי הג' חת"ס אח"כ סי' קנ"ט ד"ה אשר מלא וכו', ועיין בס' כפי אהרן דף ל' ד"ה ואחר זמן וכו' לענין אם יש בתגלחת במספרים משום לא ילכש גבר וכו', ובקובץ על יד סוף פי"ב מהלכות ע"ז, ובפחד יצחק ריש מערכת הפ"ה כתבו תוכחות מוסר על המגלים זקנם לך נא ראה: **ור"פ** מ"ס בשם הרב האר"י דלריך לומר שלא לעקור משערות הזקן כסתפק הרב יד נאמן בדף י"ד ע"א אם מותר לסרוק במסרק דיש לחוש שמה יתלוש שערות וכתב ששמע מפי מוהר"ס בקי"אם שקבל מרבו וכו' עד הרב המוסמך בנימין הלוי דאין חשש ואדרבא היה אומר שטוב וישר לסרוק הזקן בכל יום. וגם לדעת הסוברים דתספורת במספרים אסור מן הדין נראה דלסרוק שרי מדשקלו וטרו הפוסקים ביו"ד סי' ש"ז לענין אבל אי שרי, וכן בשבוע שחל ט"ב עיין בדגמ"ר סי' תקנ"א, ושערי תשו' שם אות י"א, ושו"ת הרב מוהר"י ברוגא סי' י"ג מכלל דבעלמא פשיטא להו דשרי:

עו גיד הגשה לעתיד לבא יחזור להיתרו אף למ"ד מלות אין בטלות לעת"ל וכו' ואין להקשות דא"כ בחולין ריש דף ק' דאמרינן דטעמא דגיד הגשה שנתבשל בין הגידין כולן אסורות הוא משום בריה ואמאי לא אמרינן דטעמא משום דהוי דבר שיש לו מחירין לעת"ל דכה"ג חשיב ישל"מ כמו שגראה ממש"ס רס"ל (בהגהות על ש"ד) בשם הא"י דחתיכה שגאסרה בתיקו לא מקרי דשיל"מ משום דאם יבא אליהו ויטהרנה הרי יבורר הדבר למפרע דמעולם לא היתה איסור כלל ומשמע דאי לאו הך טעמא שפיר מקרי דשיל"מ דיל"מ דמ"מ אותו גיד הגשה של עכשיו בודאי יסאר באיסורו גם לעת"ל ובאמת שזה חלי דין אברי בשר נחירה שהכניסו לא"י אי אוליין בשר השתא או בשר מעיקרא וא"כ י"ל דכונת הש"ס דא"כ תפשוט האבטיא דאוליין בשר השתא ודמי דיל"ל הטעם משום בריה ולפי זה הא דגיד הגשה הוי בריה חלי בשר הא דאברי בש"ג דאם נאמר אוליין בשר השתא אינו מוכרח לומר דהוא בריה וגסתלקה תמיהת הרא"ש דמאי נפ"מ בבעי' דבש"ג וכו' דיל"ל דנפ"מ טובא לענין גה"ג אי אסור משום בריה או משום דשיל"מ. ומיהו להסוברים דביבש אינו נוהג דין דשיל"מ בלא"ה ניחא כה דבר האיש אדוני האר"ש אישי כהן גדול הגאון המפורסם מוהרש"ל הכהן יל"ו בספרו הנחמד בנין שלמה בהקדמתו השניה דף ו' ע"א. ונראה דאפשר ליישב עוד לדעת הסוברים ש' יוחנן ס"ל דדבר שיש לו מחירין בטל הוא (כמו שרשמתי לקמן במערכת הדל"ת אות ז"ו ועי"ש לגבי רב אי קאי בזה מילתא בר' יוחנן) ובדין בריה דאיהו בטלה נראה דליכא מאן דפליג ומשו"ה הולרכו בש"ס למימר טעמא משום דבריה שאני ואי נמי לדעת הרבה פוסקים דסוברים דאם הדבר נפסד עד שעת ההיתר לא דייענין ביה דין דשיל"מ מתירין (וממה שרשמתי שם בזה"ל נ"ל מתבאר דמעיקר הדין הכי אית לן למינקט) וכיון דסתם משנה ר"נ ור"מ ס"ל יש בגידין בנ"ט ופשיטא דלהתמין עד זמן שיחזור להיתרו יפסיד ויתקלקל טעמו וא"כ לא שייך לאוסרו משום דשיל"מ מתירין אלל משום בריה:

ומה שכתב הכהן הגדול כ"י דתלי הא בבעי' דבשר נחירה. לענ"ד מסתברא דבכה"ג לא מבטיח לן דודאי הגיד שגאסר עתה לא פקע מיניה איסורא אף לאחר שתתחדש הלכה דגיד הגשה מותר כדאמרינן בכמה דוכתי איסור שבו להיכן הלך, ולא שייך ביה דבר שיש לו מחירין, ומעיין דוגמא ראיתי בשו"ת זכרון יעקב סי' כ' הבאתי דב"ק במערכת הה"א אות קי"א דחתיכה שגאסרה והותרה לאיהו צורך לא אמרינן דמה שנשתייר הימנה יהיה מותר הואיל ואשתרי צורך דדוקא בדבר שלא היה אסור עדיין אלל שאח"כ נאסר כאברי אשתרי דדוקא בדבר שלא היה אסור עדיין אלל שאח"כ נאסר כאברי מ"מ לענ"ד מסתברא כמ"ל, ובעיקר הדבר אשר חדש דלעתיד לבא יחזור גיד הגשה להיתר הנה כיוצא לזה נמלא במדרש חז"ל על חזיר שעתיד הקב"ה להחיוו לישראל, וכן אמרו שכל המועדים בטלים חוץ מיוה"כ ופורים, והוקשה להקדמונים דלך אפשר שהתבטל אות אחת מן התורה והכתיב לא תוסיף על הדבר ולא תגרשו ממנו, עיין בתשובת הרשב"א ח"א סי' ז"ג, והרדב"ז בח"כ סי' תתכ"ח פירש דכונתם בזה שתרבה להם השמחה והענג עד שיהיו כל הימים שייך כגומרים

דחתי מסבירא בני נח מזהרים אס כן מאי קשיא ליה משבועת אבימלך ומשבועת עשו :

אמנם למאי דחתי עלה הרב הא"ל י"ז על דברי הגאון חתם סופר ביו"ד סי' ז"ד בעוק שגפל לקדמת חמאה רוחתה ואסר הגאון אחד למכרה לנכרי משום בליעת אבר מן החי והסכים עמו הגאון חתם סופר ועל זה תמה הרב י"ז דהא לאו לאברים עומדת היא מידי דסברא וכו' הגה תמיהתו קיימת (אי נימא דהאי מילתא חשיבא מילי דסברא) על הגאון חתם סופר על פי מדותיו דמר הוא דחמר דבמידי דחלי בסברא גס בדו נח הדין כן כמו שהעיד בשמו תלמידיה דרב מר ניהו הגאון מהר"ם ט"ק ביו"ד סי' ק"ד והבאתי דבריו לעיל בס"ק כ' ע"פ :

לא יד אשה כיד בעלה ומה שקנתה אשה קנה בעלה אי נאמר בכן נח רשמתי בשדי חמד מערכת היו"ד אות ל"ז :

סימן ז

גיד הנשה יחזור להיות לעתיד לבא כן הבאתי בנדפס מערכה זו אות ע"ז בשם שו"ת בנין שלמה לירידי הגאון אישי כהן גדול יחיה ופקפקתי על דברי קדשו דאין סברא לומר שיהיה היתר לשום איסור שבתורה לעתיד לבא והבאתי דברי רבין חסידא בספר אור החיים פרשת שמיי על פסוק ואת החיור וכו' והוא גרה לא יגר וכו' שפירשו תנאי כלומר כל זמן שגרה לא יגר אסור אבל לעתיד לבא יגר והוא טהור כי התורה לא תשנה שמחבאר שכונתו לפרש מה שאמרו במדרשי רז"ל למה נקרא שמו חיור שעתיד הקדוש ברוך הוא להחזירו לישראל שאין הכונה שבהיותו כמות שהוא אסור עתה יהיה נותר או דהתורה לא תשנה ומה שיתן עזר לנפשי על מה שכתבתי דלא מסתברא שלעתיד יהיה היתר לגיד הנשה שהתורה לא תשנה ועתה ראיתי בליקוטין שבסוף ספר ילקוט חדש אות ל"ו שכתב מה שאמרו שעתיד חזיר לחזור להיות הוא שעתה אין לו אלא סימן אחד מפרים פרסה אבל לעתיד גס מעלה גרה יהיה ולא כדעת הקמחי ומראה מקום הוא לדברים אלו (שם פ"ג דף ז"ט ע"ד ע"י סי' ע"ט) עכ"ל והנה קודם לכן על מה שכתב באות ל"ג כל מקום דתני הן וכו' הראה מקום לאותו המחבר לספר עשרה מאמרות חלק א' פרק ב' ומובן שגס דבר זה שבאות ל"ז הוא מספר עשרה מאמרות אשר אין מלוי אללי ויתיה לי דאשכחית תנא דמסייע לרבין חסידא באור החיים הג"ל ועיין לקמן במערכת החי"ת אות ח' שהבאתי שכן כתב גס הגאון חתם סופר בספרו תורת משה בסוף פרשת שמיי :

ועוד הבאתי בנדפס מה שכתוב בתשובות הרדב"ז ח"ב סי' תתכ"ח (אהיהו דחזיר) שרולה לומר שיהיו אוכלים משמנים כאילו הותר בשר חזיר לא שיותר להם בשר חזיר חלילה ונראה שגס הרדב"ז יסכים דיתכן להיות היתר בדבר שהיה אסור על ידי שיתנה הדבר מכמות שהיה אלא דלא אסוק אדעתיה לפרש כדמתרגם לה הרב אור החיים (שלעתיד יגר החזיר) לכן הוסיף לפרש שיהיו אוכלים משמנים וכתב עוד הרדב"ז על דרך הסוד יש למעלה שר אחד ושמו חזיראל והוא קטיוגור על ישראל ועמיד הקב"ה להחזירו לישראל להיות להם קטיוגור עכ"ל וחז"ל באבות דר"ן פרק ל"ד על פסוק יכרסמנה חזיר מיער אמרו בזמן שאין ישראל עושים רעו של מקום עכו"ם דומים עליהם כחזיר של יאור ע"פ ובזמן שעושים רעו של מקום דומים עליהם כחזיר של יאור ע"פ ורבינו בחיי בפרשת שמיי על פסוק ואת השפן וכו' ואת החזיר וכו' כתב שאמרו בתנאים למה נמשלה וכו' לחזיר שעתיד הקב"ה להחזיר עליהם מדת הדין ויש נוסחאות שכתוב בהם שעתיד להחזיר העטרת ליוסנה והענין כי שני המקדשים נבנו על ידי ישראל בית ראשון בנה שלמה שהוא מזרע יהודה ושני בנה זרובבל שהיה מזרע יהודה ונעשה על ידי כורש שנתן רשות בזה אבל בית השלישי עתידה אומה זו לבנותו וזהו שאמר עתיד להחזירה ליוסנה שהוא תחריבו ויש נוסחאות שכתוב עתיד הקדוש ברוך הוא להחזירו לו וההמון מבינים שעדיין (כנראה שגריד להיות שאו) יהיה טהור לישראל אבל ביאור הענין על הכח שלו שהוא מיער לישראל ולעתיד ישוב עם ישראל

בעגלים הנקחים מן הנכרי שאף דלא מהני מסית לפי חומו לחוד מכל מקום אס יס עוד אומדנא מהני ואס החתם סופר ראה דבריו היה מוכירו ופלא על האחרונים שהביאו דברי החתם סופר ולא דברי החולק ופלפל בחכמה בסברת החתם סופר ומסיק דכדאי הוה יאיר לשמוך עליו דיעבד להחיר על ידי אומדנא בהדי המסית לפי חומו :

בדין גניבת דעת נכרי רשמתי לקמן באות יו"ד :

בט בן נח דאסור בגול אס אסור גס כשעשה על מנת למיקט או על מנת לשלם תשלומי כפל כמו שאסור בישראל כדאיתא בבבא מציעא דף ס"א לא תגטבו על מנת למיקט וכו' נסתפק בזה בספר ילקוט הגרשוני לגאבד"ק מ' לודאס י"ז במערכת הגימל דף י"ט (ד"ה גנבה) שאס נאמר דדוקא לישראל נאמר דין זה ולא לכן נח חשיבב קושיית המורה"ם שף בבבא בתרא דף ט"ז ע"א על פסוק ברכת אובד עלי טבא שהיה איוב גזול שדות יתומים ומשביחן ומחזירה להם והרי אף בבי האי גונא אסור וכו' שאס לא נאמר דין זה לכן נח הרי איוב בן נח היה וכו' ע"פ ומשמע שאס נאמר שגס בכן נח הדין כן הדרא קשיא לדוכתה אמנם על קשיא זו כבר נאמרו תירושים רבים קבלם כעמיר גדול בדורט מר קשיא בספר ברוך את אברהם פ' בראשית דף א' ע"ג ודברי קדשו נאמרו ונשנו בספרו אברהם את ידו בדרוש שלישי להשבעה ע"פ בשם כמה מחברים ומוכח אס כן דלא שאני לכו בזה בין ישראל לכן נח אלא שיש לומר דהוטרב ליישב באס נאמר דאיוב לא היה בן נח ויש להעיר על הרב ילקוט הגרשוני י"ז ונראה דפשיטא ליה דהא דדרשין לא תגטבו אף על מנת למיקט וכו' דרשה גמורה מדאורייתא היא ולא זכר שר דברי הרב לחם משנה ריש הלכות גנבה שכתב דאינה אלא אסמכתא בעלמא ע"פ ולפי זה אין מקום להסתפק בכן נח דבני נח ליתנייהו באיסורין דרבנן אמנם באמת כיונה דעתו להלכה שכן מפורש בדברי רבינו בעל החיטוב בס' דר"ך כמו שהבאתי בנדפס במערכת זו אות ל"ז ועיין בקונטרס זה לעיל באות ה' :

ל מילתא דחלי בסברא גס בבני נח אוליין בתרה כמו שכתב במשנה למלך פרק יו"ד מהלכות מלכים כן כתב יירי הגאבד"ק וואלוטיוסקי י"ז בקונטרסו שהבאתי לעיל במערכת הבי"ת אות ד' בס"ק י"ד ולא יכלתי לעיין היטב במשנה למלך שם כי בא לו בארובה והחיפוש קשה לכאב עיני ואבד ריהמאי לא ראיתי שכתב כן על בני נח דדבר התלוי בסברא אוליין בתרה רק את זה חזיתי (בד"ה ודע שמה שחירלו ובדפוסים החדשים הוא בד"ה שוב ראיתי בירושלמי) שכתב דיש פנים לומר דחייבים בני נח לקיים שבועתם ממה שראינו לאבותינו הקדושים אברהם ויחזק שהשבינו לאבימלך מלך פלשתיים ובאברהם כתיב כי שם נשבעו שניהם ויחזק כתיב וישבעו איש לחמו וחלילה להאמין שבסבתם ישבע אבימלך בעבודה זרה דאיכא איסורא משום ושם אלהים אחרים לא תזכירו ואס איתא דבני נח אין מזהירים לקיים שבועתם מה חועלת יס בשבועת אבימלך וממה שהשביע יוסף את אחיו לא קשיא מידי דפשיטא דהשבטים היו מקיימים כל התורה כולה עד שלא ניתנה וכל שכן שבועה שהיא מטה משכלת שלא להשביע בשמו לשקר דפשיטא שהיו מקיימים שבועתם אף (אך) משבועת אבימלך יס קתא הוכחה שהגויים מזהירים לקיים שבועתם וכן יס להוכיח קתא ממה שהשביע אברהם לאליעזר ואס בן נח אינו מזהיר לקיים שבועתו מה חועלת היה לאברהם שבועת אליעזר ואולי נאמר וידע אברהם באליעזר שגס הוא היה מקיים התורה עד שלא ניתנה אף ממה שהשביע יעקב את עשו יס להוכיח שבני נח מזהירים לקיים שבועתם דאין לומר שהיה סבור יעקב שעשו מקיים התורה עד שלא ניתנה דר"יני סיקיים עשו שבע מלות בני נח עכ"ל ומדברים אלו מלבד שאין הכרח דבמידי דחלי בסברא אוליין בתרה גס בבני נח אלא אדרבא נראה לי הדל דמוכח בהיפך דרך לגבי השבטים הוא דקאמר שאס היו מקיימים כל התורה עד שלא ניתנה כל שכן שהיו מקיימים מלות משכלות ואס נאמר דככל מידי

שד"י חמד כללים מערכת הגימ"ל סימן ז פאת השדה א' תרי"ד

בא יעיוין שם וכו' עד כאן לפנינו הרי שהאיות מה שרש בעל העיקרים לומר שיתכן שתחבטל איו מזה על פי השם וכחז דישחקפ הדבר ולא יאמר ודבר אלקינו יקום לעולם יחד הוא שלא תמוט ואם על שינוי מנין החדשים שלפי הגרסה אין בזה ביטול מזה עשה מפורשת (אם במקום שצריכים למנות ניסן ראשון אייר שני וכו' ימנו תשרי ראשון וכו') הרעיש הרב כל שכן שחלילה לחשוב שתחבטל מזה מפורשת אחת מכל מלות השם :

אך קשה דבויקרא רבה פרשת י"ג פסוקא ג' אמרין אמר ר' יודן ברבי שמעון בהמות (שם בעל מי אחד עיין שם בפירוש מהר"ו) ולויתן הם קניגין (גדה דרך שמוק שרודפים החיות דרך שמחה עיין שם בהמות כהונה בשם הערוך) של נדיקים לעתיד לבא וכל מי שלא ראה קניגין של אומות העולם בעולם הזה זוכה לראותה בעולם הבא כיצד הם נשחטים בהמות מותן ללויתן בקרנו וקורנו ולויתן מותן בסנפיריו לבהמות ונותרו ותכמים אומרים זו שמחה כשרה היא (בתמיה) ולא כך תנן בכל שושעין מות ממגל קליר והמגרה והשנים מפני שהן מונקין אמר ר' אבין בר כהנא אמר הקדוש ברוך הוא תורה חדשה מאתי תלא אמר ר' ברכיה בשם ר' יצחק אריססוון עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות לעבדיו הנדיקים לעתיד לבא וכל מי שלא אכל נבלה בעולם הזה זוכה לראותה בעולם הבא הוא דכתיב וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה ואכול לא תאכלנהו בשביל שתאכלו ממנו לעתיד לבא לפיכך מזה מזהיר להם לישראל ואומר להם זאת החיה אשר תאכלו ע"כ לשון המדרש הרי מפורש יולא שלעמיד לבא יותרו חלב נבלה וחלב טרפה ולפי הגרסה בחדושי הרד"ל במדרש הג"ל נרגש מזה ויישבו ח"ל אמר הקדוש ברוך הוא תורה מאתי תלא (ישעיה נ"א) חידוש תורה מאתי תלא כן צריך להיות ורואה לומר חידוש הוראת שעה עכ"ל וכוונתו לפרש שאין כונת המדרש שתפתנה המלכה שחלב נבלה אסור ולעתיד יהיה מותר דודאי גם לעתיד יהא אסור ורק להוראת שעה הוא שיעשה הקדוש ברוך הוא שהנדיקים יתענגו או תחת אשר עינו את נפשותם בעולם הזה לקיים מלות ה' וכן מדוקדקים דברי המדרש שרק לנדיקים יהיה היסור זה ולא לכל העולם ואם היה שינוי במזה היו שנים ביהסור זה כל העולם אלא ודאי הוראת שעה היא לנדיקים בלבד וזה אינו שינוי במזה וכן לפי מה שפירש ביד משה ח"ל חידוש תורה מאתי תלא פירוש הקדוש ברוך הוא הוא מותר לשחוט גם בסנפיריו אבל לבני אדם אשר להם ניהנה התורה לזרקה את לבבם ולקבוע בהם רחמנות להם אסור בסנפירין כי הוא לער בעלי חיים עכ"ל נראה גם כן שמחייבת קושיותיו שהרי לא הותר דבר זה לשום אדם והקדוש ברוך הוא שאני כמובן אלא שמה שכתב שהקדוש ברוך הוא מותר לו לשחוט שנראה שהוא בעלמנו שחוט הבהמות אין נראה כן לשון המדרש אלא הלויתן הוא השחוט (ספר ידי משה אין אלא אלא שבמדרש שבידי יש בו פירוש הג"ל בקיטור) :

ומצאתי בחמס סופר יו"ד סי' י"ט (ד"ה ואמרתי) שכתב ח"ל ועיין בפירוש הפייטן בקדושת שחרית של פרשת החודש דמיתתי מדרש שהקדוש ברוך הוא ישחוט שור הכר בסנפיריו של לויתן ויתמחו הנדיקים הא תנן אין שוחטין במגרה והקדוש ברוך הוא ישיב להם תורה חדשה מאתי תלא ע"ש ואין הכונה שיחדש תורה חדשה ודין חדש חלילה אלא שאפילו אכן נמי נשחוט במגרה אם היה אפשר לומר ברי לי שלא פגעתי ולא קרעתי אלא שאין אדם יכול לומר כן ואפילו יאמר לא מהמנין ליה כי מי יכול לשער זה אבל הקדוש ברוך הוא ששחט בעלמנו יכול לומר ברי לי ואם כן היינו תורה חדשה מאתי דוקא תלא עכ"ל וכנראה שלא זכר הגאון דברי המדרש הג"ל ופירוש הפייטן הג"ל מסייע למה שפירש ידי משה הג"ל שהרי כתב שהקדוש ברוך הוא ישחוט וכו' ועל כל פנים לדאחזק עלה הקדוש ברוך הוא לא יחא חמס סופר לא יחא ליה לפרש דברים כפשטם שיתחדש דין לעתיד מזה שהוא עשה :

שוב ראיתי דבאה מילתא פליגי במדרש שומר טוב על חתלים סי' קמ"ז בפסוק ה' מחיר אסורים ח"ל מחיר אסורים מה מחיר אסורים יש אומרים כל הבהמה שנמלאת בעולם הזה מספר אותה הקדוש ברוך הוא לעתיד לבא וכן הוא אומר מה שהיה הוא שיהיה

שאר כל הבהמות לעזור ולסמוך לישראל כי ירבה השלום בעולם שנאמר וגר זאב עם כבש וכתיב לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי עכ"ל (ועיין מה שכתב על דבריו הרב אבות הרא"ש נר"ו בפירושו לאבות דרבי נתן בפרק ד' דף ק"ך ע"א) הקדוש ראה דכמו זר נחשב לפרש שיהיה לו היסור בחזיר הזה לא יתכן כי התורה לא תשנה חלילה ולכן פירש דרך דרש והוא דרך קרוב למה שכתב הרד"ל ודרשה זו דואת החזיר דקאי על אותה האומה איתא נמי בויקרא רבה פרשת שמיי סוף פרשה י"ג ע"ש ואין ללמוד מזה שיהיה היסור לבשר חזיר לעתיד לבא וכן בגיד הגשה אין סברא לומר שיהיה היסור לעתיד כי התורה לא תשנה כאמור :

ומרן מוהרמב"ח בספר גט פשוט סי' קכ"ז ס"ק ל"ד אחר שכתב שמות החדשים לא נזכרו בתורה ובגמראים ראשונים ולא היו קוראים להם שמות אלא דניסן ראש השנה לחדשים והיו קוראין חדש הראשון חודש השני ולא נזכרו שמות חדשים הללו אלא במגילת אסתר ודניאל ונחמיה ובירושלמי פרק קמא דראש השנה אמרין אמר ר"ח שמות חדשים עלו בידם מצבב ושכתב הרמב"ן פרשת בא בפסוק החדש הזה לכם ראש חדשים דכונת הכתוב הוא שימש אותו ישראל חדש ראשון וממנו ימנו כל החדשים שני שלשי וכו' ועל כן אין לחדשים שם בתורה אלא יאמר בחדש השלישי וכו' וכבר הזכירו רבותינו זה הענין ואמרו שמות חדשים עלו מצבב וכו' יעיוין שם הנה אחר כל זה כתב עוד שהרב מהר"י אלב"ו בעל העיקרים במאמר שלישי פרק ט"ו בעמודו בחקירה אחת אם התורה היא נגזרת או אם אפשר שתחבטל שום מזה על פי השם ותפלה הביא ראיה להוכיח דאפשר שתחבטל שום מזה על פי השם מזה שמלכו בימי עזרא שבעלו מנין החדשים מניסן שהיו מונים כן כפי משפטי התורה חדש הראשון חדש השני חדש השלישי וכו' וכאשר עלו מצבב ראו לעשות זכר לגאולה השנית שהגיעו מלמנות מנין החדשים מניסן כמו שהיו רגילים למנות זכר ליציאת מצרים וחזרו למנות אחר כך מנין אחר לחדשים וזהו שאמרו רבותינו שמות החדשים עלו עמהם מצבב זכר לגאולה שניה וכן כתב הרמב"ן בפרשת בא וגרסה מזה כי הם הבינו שיווי מנין החדשים הוא זמני כל עוד שתמיד הגאולה היא אבל אחר שגלו ונלטו על ידי ירמיה לא יאמר אחר העלה את בני ישראל מארץ מצרים וכו' ראו להניח המנין הראשון וכו' עכ"ל וכבר עורר על ח"ל דבריו מרפסר איגרא ישחקפ הדבר ולא יאמר וכבר מוהר"י ו' חביב סתר דבריו במוצ טעם ודעת בפרק קמא דמגילה כי בודאי הגמור התורה היא נגזרת וכל המלות הם נגזרות סמוכים לעד לעולם ומה שרש"י להוכיח שתחבטל מזה ממה שנתבטלו מנין החדשים מניסן ורש"י להחלות באינן גדול הרמב"ן לא דק בדבריו ולא ירד בעומק כונתו כי בודאי הגמור שאין אדם רשאי בהזכירו מנין חדשים בראשון בשני אלא מניסן ולא מתשרי לא בבית ראשון ולא בבית שני ומה שכתב הרמב"ן הוא דבתחילה לא היה לנו שמות חדשים אלא מניסן מניסן ראשון ושני וכשעלו מצבב שמות חדשים עלו עמהם זכר ליציאת צבב ולא נעקר המנין הראשון של ניסן והוקבע בחשתי כמו שכתב בעל העיקרים והרי מקרא מלא כתיב במגילת אסתר בחדש הראשון הוא חדש ניסן אלמא דמנין הראשון דמנין ניסן ראשון ואייר שני לא נעקר ממקומו לעשות תשרי ראשון וניסן שביעי אלא דהיה להם תוספת זה לקרות שמות לחדשים ניסן ואייר זכר לגאולה צבב וגם ברור הוא שלא הוזהרו בבית ראשון שלא לקרות שמות לחדשים שאם כן הרי נחבטלה מזה זו אלא עיקר הגוי הוא שנאמר דניסן ראשון ואייר שני וגם בבית ראשון אם היו רואים ישראל לקרות שמות לחדשים כשמות אשר קוראים אותם העמים אין שום איסור בזה ולא הוזהרו בפסוק ראשון הוא לכם אלא לומר ולעולם יחשבו לניסן ראשון ואייר שני לאפוקי שלא יעשו תשרי חדש ראשון ומתחשון חדש שני באופן דעיקר הגויי דניסן ראשון ואייר שני לא נעקר ממקומו ובבית ראשון אם היו רואים ישראל לקרות שמות לחדשים לא היה שום איסור בדבר ומשעה שעלו מצבב העלו עמהם שמות פרסיים זכר לגאולה צבב וסדר מנין הראשון דניסן ראשון ואייר שני במקומו עומד יחד הוא שלא תמוט זהו כללות דברי מוהר"י ו' חביב וכן כתב מוהר"י אברבנאל פרשת

משאר בהמות ומכל שכן מקרא מלא דבר הכתוב וכולי בשר החזיר ע"ל והוא דחוק ועיין בספר מור ומהלכות לידיו הגאבד"ק האליפולי י"ז באל ראשי בשמים ד' ו' ע"ד שמקשים העולם ליהיו חזיר דבר שיש לו מחירין ולא יבטל אם נפל מהחזיר לתבשיל ועל זה הביא האי פלוגתא דבשוחט טוב הג"ל וכחך דלמאן דאמר שלא יותר החזיר למה נקרא שמו כן וקושיא זו גם למאן דאמר שם שיתר קשה דהא לרדיה כל הבהמה טמאה יהיו מותרות ומאי שנא דחזיר נקרא כן דאי על שם שיחזור להיתר הא כל בהמות טמאות יהיו כן וע"ש שפסל בזה דדבר שיש לו מחירין אי אמרין גבי חזיר וכל אשר כתבתי אני הדל בנדפס ובקונטרס זה כלול בדב"ק במלות קצרות כדרכו בקודש כיעוין שם :

ובספר מקדש מיט על תהלים להרב המפורסם מוהר"א וואלדען מווארשא י"ז בחלק חמישי שהשגתיו מקריב ראיתי בס' קמ"ו על פסוק ה' מחיר אסורים שהביא דברי השוחט טוב הכול ובקונטרס בית אהרן אסף דברי רבנינו גדולי ישראל המדברים בזה ושם ראיתי אשר חיזקה נפשי לראות גוף דברי הרב מוהר"א אלב"ז בספר העיקרים אשר הרב גט פשוט הג"ל (בד"ה ומר"ה מהרמב"ח) הביא דברי ראיתי ולא גוף דברי סברתו ו"ל אף אנו נאמר כי מה המונע שלא נאמר שהביא (ואולי לר"ך להיות שתייה) דם אלהי"ת מתרת קצת אסורים כמו חלב ודם ושחוט' חוץ שנאסרו מתחילה כשילאו ממלרים לפי שהיו שטופים בעצודת השדים והיו אוכלים על הדם ואוכלים החלב והדם ואחר שנשתבחו ענין אותה העבודה מן העולם ושבו כולם לעבוד את ה' ובטל טעם האיסור אפשר לומר שיחזור ויתירנו וכן דעת קצת מרביתיו שאמרו בילמדנו ה' מחיר אסורים מחיר איסורין עכ"ל שהביא שם וכבר הבאתי למעלה (בד"ה ומר"ן) מה שהשיב על דבריו רבינו יעקב ו' חביב שהביא דבריו בגט פשוט הג"ל ועוד הביא שם בבית אהרן דברי הרמ"ע במאמריו במלואם (אשר בילקוט חזק הג"ל בראש אות זו הביא דבריו בקצור) ועוד הביא שם דברי הרב מוהר"א אברבנאל בספרו ישועות משיח בביאור אגדות אחרות באריכות דברים מרמזים בנעם שיש שפתי ע"ש דכ"ק :

ובעיקר כללן (אם אפשר שיהיה היתר לעתיד לבא מה שאסור לנו על פי תורתנו הקדושה) ראיתי מאמר נכבד בספר הפסגה (היוצא לאור על ידי ידידי הגאון אבד"ק וילני י"ז) בקובץ רביעי נד 50 והוא מהרה"ג אבד"ק הארדינץ י"ז ודבריו טובים על מאמר רובב שפתי ימים שבקובץ שני מהג"ל נד 60 שהקשה על הגאון קרבן העדה בירושלמי דשבת סוף פרק ר' עקיבא שכתב דאיכא מאן דאמר דלויית דג טמא דאם כן איך יעשה הקדוש ברוך הוא ממנו סעודה ללדיקים לעתיד לבא ועל זה הביא דברי מוהר"א בחידושי אגדות לחולין ד' ס"ז ע"ב על ריב"ז שמוכח מקרא דלויית הוא דג טמא דאך הוה סלקא דעתין שהוא טמא דאך יעשה ממנו סעודה והביא שבספר לב אריה בחולין שם חירן על פי המדרש הג"ל שאמר הקדוש ברוך הוא תורה חדשה מאתי תלא ועל זה כתב בעל המאמר שאם נתפס דברי המדרש כפשוטו הוא נגד אמונתנו הקדושה שהתורה היא נלחית לא תתחלף בשום זמן וביירושלמי מגילה פרק א' הלכה ה' אמר ר' יוחנן שהתורה לא תתבטל לעתיד לבא ורש"י לקח אחר אף מקרא מגילה ואך אפשר שה' יתיר האיסורין ויין שו"ת הרשב"א סי' נ"ג והרדב"ז ח"ב סי' תרס"ז ותרפ"ח שהאריכו להוכיח שחם וטלוס שתתבטל הלכה או אות אחת מן התורה ולכן כתב דאין דברי המדרש אסורים כששטן בדרך כלל והביא סוגיא דנהר דין ס"א ע"ב גבי מלות בטלות לעתיד לבא ושקיל וטרי בה ומתוך המשא ומתן שלו העלה דמה שאמרו במדרש ה' מחיר אסורים שיתיר בהמות הטמאות וכן הבהמות על ידי שחיטה כבאפירי הדג היינו ללדיקים שמתו ויעמדו בחיית המים דכיון דכשמתו נעשו חפשים מהמלות אף לאחר התחיה מותרים הם במה שנאסרו בחייהם אבל הלדיקים החיים וקיימים לעתיד לבא או הדור שילדו אחר כך חייבים בכל המלות כמונו היום כי התורה נלחית לא תבטל שום חילוף ושינוי בשום זמן לעולמי עולמים אלא מאגית דב"ק לנו חזר דבריו כי נעמו :

גור

שיהיה ומה שנעשה טהורים היו מקודש לבני נח וכן הוא אומר בירק עשב נתתי לכם את כל מה ירק עשב נתתי לכל אף החיה והבהמה לכל בתחלה ולמה אסר אותה לראות מי שמקבל דבריו נמי אינו מקבל ולעתיד לבא הוא מחיר את כל מה שאסר ויש חומרין אינו מחירין לעתיד לבא שכן הוא אומר וכולי בשר החזיר ומה אם למי שהיה אוכלם הוא מכרית ומאבד הבהמה הטמאה לא כל שכן ומה הוא מחיר אסורים אין איסור גדול מן הכרה שהאשה רואה דם ואסרה הקב"ה לבעלה ולעתיד לבא הוא מחירה וגם את הכביאים ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ ואין טומאה אלא נדה שנאמר ואל אשה בגדת טומאתה ויש חומרים אף תשמים המטה היא אסורה לעתיד לבא דתע לך שכן הוא שביס שגלה הקב"ה על הר סיני ליתן התורה לישראל אסר תשמים שלשה ימים שנאמר היו נכונים וכו' לעתיד לבא שהסיני בניהם אינם אסורים ומהו מחיר אסורים אסורי מות ואסורי שאלו עכ"ל המדרש והרבה יש לי לדקדק במדרש הזה ואין נמלא אללי בואר רחב על המדרש הג"ל על כל פנים נראה שלא נפלתה היא לומר דדבר שאסור עמה יהיה מותר לעתיד (כמו שהיית סבור) שהרי נמלא לרבותיו מי שסובר כן במדרש הג"ל :

וראיתי בהחקר להמגיד (החדש) בחוברת א' דשנתנו התרנ"א בלד כ' שכתב סופר אחר י"ז ו"ל שנית נחזה בספר הזה (הוא האור החיים שהוציא מקודש) כי יש בו דבר אשר אין רוח חכמים נוחה הימנו והוא הכתוב על פסוק ואת החזיר כי מפריס פרסה הוא וכו' והוא גרה לא יגר (ויקרא י"א ו') ו"ל והוא גרה לא יגר פירוש תנאי הוא הדבר כל זמן שהוא לא יגר אבל לעתיד לבא יעלה גרה ויחזור להיות מותר ולא שישאר בלא גרה ויותר כי תורה לא תשונה עכ"ל והוא דבר שאין לו שחר כי למה ישונה לעתיד אך טבע החזיר לתען יהיה מותר לישראל ולא טבע בעלי חיים אחרים האסורים לישראל מזהב לא יסור לעתיד כל בעלי חיים האסורים לישראל בעבור אשר אינם מפריסי פרסה להיות מפריסי פרסה למען יותרו גם הם לישראל והרמב"ם כבר כתב בהלכות מלכים (פרק י"ב הלכה א') אל יעלה על לב שבימות המשיח יבטל דבר ממנהגו של עולם או יהיה שם חידוש במעשה בראשית אלא עולם כמנהגו נוהג זה שנאמר בישעיה (י"א ו') וגר זאב עם כבש נגמר עם גדי ירבה משל ויחיה ענין הדבר שיהיו ישראל יושבין לבטח עם רשעי עכו"ם המושלים בארץ וכנמר וכו' עכ"ל ומאמר ר"ל על מה נקרא שמו חזיר מפני שעתיד להחזירו לישראל לא נאמר על חזיר ממש כי אם על אומה אחת המכונה בשם חזיר יעוין מדרש ויקרא רבה (סדר שמיני סוף פרשה ג') ומדרש קהלת רבה פסוק מה שהיה הוא שיהיה) ויבקע כשחר אור הבאור האמתי ממאמר למה נקרא שמו חזיר ותגלה השגה הגדולה שילא מלפני שליטים רבים בענין המאמר הזה ויעוין יפה תואר על מדרש ויקרא רבה (סדר שמיני פרשה י"ג ד"ה אמר הקב"ה תורה חדשה מאתי תלא) עכ"ל הכותב הג"ל י"ז הנה בפירוש המאמר יפה אמר וכיונה דעתו לדברי רבינו בחיי שהבאתי ומה שזיין לעיין ביפה תואר אינו מתיי אללי (המדרש שבד"ה י"ז בו רק ליקוט מופה תואר) לראות דב"ק אמנם מה שהפליג בדברים פירושו של רבין חסידא דלמה ישונה וכו' אין מזה הכרח כלל ואין זה נקרא חידוש במעשה בראשית ולכן גם פירוש הרב אור החיים נאה ומתקבל והבוחר יבחר ומה שהחליט שכונה המאמר לא על חזיר ממש אלא על האומה ונקרא שגנה למי שמפרש כפשוטו כנראה לא ראה מה שאמרו בשוחט טוב סי' קמ"ו על פסוק ה' מחיר אסורים הג"ל :

ומקרב נדפס ספר תורת חיים (ביאור על רבינו בחיי) ל ידידי הגאבד"ק טרלבלום י"ז וראיתי בפרישת שמיני אות

כ' שהביא בשם ספר נפש חיים במערכת החי"ת שהקשה על מה שכתב רבינו בחיי שההמונים מבינים שהחזיר יהיה טהור לישראל ולמה תלה הדבר בההמונים והרי בשוחט טוב סי' קמ"ו יש חומרים שכל הבהמות הטמאות יסור אותם הקדוש ברוך הוא לעתיד לבא והוא כתב דלא קשיא מידי דשאי חזיר דשמו מוכיח עליו שנקרא כן להורות שעתיד יהיה טהור ומשמע דוקא חזיר ולא שאר בהמות הטמאות ולזה תלה הדבר בפי ההמון דהדבר תמוה דמאי שנא חזיר

למה נמשלה מלכות זו לחזיר שעתיד הקב"ה להחזיר עליהן מלח הדין. ויש נוסחאות שכתוב בהן שעתיד להחזיר העטרה ליושנה והענין כי שני המקדשים נבנו על ידי ישראל בית ראשון צנה שלמה שהוא מזרע יהודה בית שני צנה זרובבל שהיה גם כן מזרע יהודה שנאמר (זכריה ד' ח') ידי זרובבל יסדו וכו' ונעשה על ידי כורש שנתן רשות בזה אבל הבית השלישי עמידה אומה זו לבנותו והוא שאמרו עתיד להחזיר העטרה ליושנה לפי שהוא החריבו ויש נוסחאות שכתוב עתיד הקב"ה להחזירו לנו וההמון מביני' שעדין יהיה עמוד לישראל אבל באור הענין על הכח שלו שהוא מלך לישראל ולעמיד ישוב עם שאר כל הכחות לעזור ולתמוך לישראל כי ירבה השלום בעולם שנאמר (ישעיה י"א ח') וגר זאב עם כבש וכו' וכתוב (שם י"א) לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדש עכ"ל ולמדנו מדבריו שהמדרש ישנו אלא שאינו ממע כלשון שכתבו בספר המלך אלא הנוסחא היא עתיד הקדוש ברוך הוא להחזירו לנו וההמון לפי הבנתם צו אומרים כן כאילו כתוב במדרש כן ובספר אברהם אנכי להרצ מצד קששא מוהר"א פלאג"י בפרשת שמיי סי' ט"ו כתב איתא במדרש למה נקרא שמו חזיר שעתיד הקדוש ברוך הוא להחזיר להיותו הראשון המדרש הזה הובא ברמב"ן וקשה למה יתיר השם את החזיר יותר משאר איסורין ועוד היכן מצינו שהוא בראשונה דקאמר שיחזיר להיותו הראשון וכו' (כתב ליישב קושיותיו) מכלל הדברים נראה שראה את המדרש שהובא ברמב"ן ומסתמא כוננו על הרמב"ן בפירוש התורה אמנם עיינתי ברמב"ן ולא ראיתי דבר זה שם ורחוק להגיה רבינו בחיי במקום הרמב"ן ועוד שאם כן אין כאן קושיא ופירוקא שהרי כבר כתב שאין כונת המדרש כמו שמצינים ההמון:

ג בספר תורת משה להגאון חתם סופר בסוף פרשת שמיי כתב דאיתא במדרש למה נקרא שמו חזיר שחזור להיותו לעתיד לבא ופירש שרולה לומר שיטתנו סימניו וייהי מעלה גרה גם כן ע"ש מה שרמז סמיכות זאת החיה לאחר מיתת בני אהרן גם בגדפם במערכת הגימ"ל וכן בקונטרסים זה במערכת הגימ"ל אות ז' כתבתי פירוש זה בשם הרבנים אור החיים ועשרה מאמרות והשגתי (בשאלה) ספר נפש חיים עליין בספר אברהם אנכי שם וראיתי שכתב במערכת החי"ת אות ה' ששאלוהו איה מקום כבוד המדרש שמביאים המפרשים למה נקרא שמו חזיר לפי שעתיד הקדוש ברוך הוא להחזירו לישראל ושהראה להם מה שאמרו בשוחר טוב סי' קמ"ו על פסוק ה' מתיר אסורים דלמד מאן דאמר כל במה עמלה יטהר אותה לעתיד ויש בכלל זה חזיר אבל כלשון הגימ"ל לא מלא במדרשים וראה שמוהר"א ראש אמונה הביאו ושהרב מוהר"ש יפה בויקרא רבה פרשה י"ג פסקא ג' כתב שמדרש זה לא היה ולא נברא והביא דברי רבינו בחיי ודברי הרדב"ז שהבאתי במערכת הגימ"ל הנז"ל ועוד הביא דברי ספרים רבים בזה ומכללם הביא (בד"ה גם) שהריעב"א בפרק עשרה יוחסין ד' מ"ט ע"א (ע"ט) גבי מה שאמרו עשרה קבין נגעים ירדו לעולם תשעה נטלו החזירים שיש מפרשים אדום כדכתיב יכרסמנה חזיר מיער ועליהם אמרו באגדה למה נקרא שמו חזיר שעתיד הקדוש ברוך הוא להחזירו לישראל לעתיד לבא שוב ראה בספר יסודות משיח שכתב מאמר זה בשם בראשית רבה וביארו וגם הוא כתב לבארו דרך דרש אלו חורף דב"ק ובספר טהרת המים במערכת הלמ"ד אות כ"ט ראיתי שכתב בשם ספר המלך סי' ע"ד בשם מדרש חז"ל שלעמיד יתיר הקדוש ברוך הוא איסור נדה ויש אומרים שמשמיע אסור לעתיד ואין ספק מלך מלוי אללי לראות אם הראה מקום מדרש חז"ל זה:

ב"ר (ז) חזיר דחייב אדם השוגג בשבת וכיוצא אם היה בידו לעשות איזה מעשה כדי שיעל ידו לא יבא לידי חיוב חטאת אלא שאותו המעשה אסור מדרבנן לעשותו ומפני זה נמנע ולא עשה אותו המעשה אם הוא חייב חטאת כיון שסוף סוף הרי לא עשה שום מעשה המלילו מחטאת או נימא כיון שמה שלא עשה אותו מעשה הוא מפני ליווי חכמים הרי הוא כאטום ואינו מביא חטאת הנה החוסשות במסכת שבת

ארוכות בקידושין נראה דלא זכו במתנה אלא חתנות הנשואות דכתיב בפרשת וירא וידבר אל חתניו לוקחי בנותיו פירש רש"י חתניו שתי בנות נשואות היו לו בעיר לוקחי בנותיו שאתם שצבית ארוכות להם וכתב הרא"ם דאם לא כן לוקחי בנותיו למה לי הן אין נקראים חתניו אלא לוקחי בנותיו ולמה ליה לוקחי בנותיו אלא הם הנשואות שכבר לקוחות מבית אביהם וכו' דלקחת האשה בכל מקום הוא קנין האשה לבעלה כמו כי יקח אשה ולקחה לאשה עכ"ל הרי דלא נקראו חתניו אלא הנשואות ואף דנראה דאין מפרש לוקחי בנותיו הם הנשואות שכבר לקחו מבית אביהם וכו' לריך לומר משום דחתניו משמע נמי ארוכות לכך מילשריך לוקחי בנותיו למעט ארוכות כבר כתב הרא"ם דלקחת האשה הוא קנין האשה לבעלה בקידושין לוקחי בנותיו היינו ארוכות ואי לא כתיב לוקחי בנותיו חתניו לא משמע אלא הנשואות ורבינו אפרים כתב שם וז"ל חתן וצניך הם אמרו חתן והוא וידבר אל חתניו נראה שלרבה חתנים קורא חתן כמו ויהי אליעזר וכו' א"כ היה לו חתן א' עמו צביתו ואותו היה לבו נמשך אחר כלמו לפיכך אמרו חתן וצניך הם אמרו חתן וצניך כלומר אותו החתן שהוא עם צניך והוא דבר אפילו עם שאר חתניו שהיו נשואים שנאמר לוקחי בנותיו עכ"ל משמע דכ"ל דגם ארוכות נקראים חתניו אבל בצ"ר אמרו וידבר אל חתניו וכו' כעת היו לו שתי ארוכות ושתי נשואות לוקחים אין כתיב כאן אלא לוקחי בנותיו ע"ש במהרש"י הרי דלוקחי בנותיו היינו ארוכות מדלא כתיב לקוחים וחתניו הם הנשואות ולא הכריח דאם לא כן לוקחי בנותיו למה ליה דא"ל חתניו אפוטרופוס לכך כתיב לוקחי בנותיו ממעט ארוכות אבל מדלא כתיב לוקחים אלא לוקחי בנותיו לרבות ארוכות אם כן חתניו הם הנשואות. ומהרי"ט סי' ל"ג נראה דסבירא ליה דחתניו אפילו ארוכות ודוקא היו ארוכות ממעט דחתניו דהשתא עיין שם ויש להסתפק אם יש לו צד ארוכה וצד נשואה ואמר נכסי לחתני לשון רבים מהו דכח"מ סימן רמ"ז קי"ל דכתיב מרע שאמר נכסי לבני בלשון רבים ולא היה לו אלא בן אחד ובנות הכל לבן לבדו ואין הבנות בכלל וכן אין בן הבן בכלל עיין שם אלא אף על גב דאמר בלשון רבים הכל לבן לבדו והכל נמי אף על גב דאמר לחתני כמו דקרו לבן א' בני שנאמר ובני שלום אליהם ובני דן חשים הכא נמי קרו לחתן א' חתני וכיון דארוכות לא נקרא חתן לא זכה אלא הגשוי דחתן א' קרי חתני ור' אפרים ב"ר חתן וצניך וכו' כ' הם אמרו חתן והוא וידבר אל חתניו נר' שלהרבה חתנים קורא חתן כמו ויהי אליעזר וכו'.

בלל ח) חזיר הא דאמר שלעמיד הקדוש ברוך הוא מחזיר לישראל והיינו חזיר דמחזירו להם לא נמלא בשום מדרש חז"ל כפר המלך סי' ע"ד עי"ב ועמ"ש בקש"ה הנקרא ח"ש ד' פ"א כן כתב הרב טהרת המים במערכת זו אות כ' והרב המגיה אש"ן כתב ועיין במדרש תלפיות ענף חזיר מה שכתב בזנות דברי רבותינו הנז' עכ"ל ועיינתי במדרש תלפיות והביא שרבינו בחיי כתב בשם המדרש עתיד חזיר לטהר ולהחזיר עטרה ליושנה כי שני מקדשות נבנו על ידי ישראל כי מקדש שני על ידי זרובבל השלישי יהיה נבנה על ידי עשו ויחזיר עטרה ליושנה על ידי ששה של מלך יחזק מעורב עם שאר הכחות וזה וגר זאב עם כבש וייהי שלום זהו עטרה ליושנה כמו שהיה בימי שלמה עטרת שלמה שהשלוש שלו עכ"ל ולא הראה מקום לדברי רבינו בחיי ומדבריהם אלו אין הכרח שיש במדרש שהקדוש ברוך הוא החזיר לישראל (כמו שכתב בספר המלך) שאפשר שמה שכתב שעתיד לטהר אין הכונה שיהא לו היתר אכילה אלא הכל הוא דבור אחד עם האמר להלן ותנא והדר מפרש מהו הטענה שעתיד להחזיר העטרה ליושנה וכו' ואנכי הוואה שרבינו בחיי בפרשת שמיי דבר בקדשו בענין זה ולפי שמה שראיתי אני עם מה שכתב בשמו הרב מדרש תלפיות אין הדברים כבטון אחד ואולי מה שראה הרב הוא במקום אחר לכן לזכות את מי שאין בידו ספר הקדוש הזה אעתיק דב"ק והוא זה ובמדרש תנחומא

וַיִּקְרָא רַבָּה פֶּרֶשָׁה יָג

סימן ב ג

מן

לעיל פ"א ריש בע"ר מזבד שיהי' זה הפאסר פותר לאגדה תקוומת לזו פאן ספנקויס
משל וברוך שפי' לעיל פ"א במ"ד נט עולמות ומחריבין דסיבב ונסעשרון
דיניסטחיות וסטאליה פאן זר פוסם הובאב"ג שם בנכמות
ועוד שיקם ח"ו פתקן עם לשינים האוירים בכותם פקורם ח"ו אלס פיושר
הדבר בכ"ר לפום הרבאט עירוש

[illegible]

ג. ר"א

ג ד"א זאת הבחמה הח"ד ככל אמרת אלוה צדקה רב
אמר לא נתנו המצות לישראל אלא לצרף בהן
את הבריות וכל כך למה שנאמר 'מגן הוא לכל החוסים בו'
א"ר יודן בר"ש שמעון כל בהמת ולויתן הן קניגין (ניס) של
צדיקים לעתיד לבא וכל מי שלא ראה קניגין של א"ה בעולם
הזה וזכה לראותם לעולם הבא כיצד הם נשחטין בהמות נותן
ללויתן בקרניו וקורעו ולויתן נותן לבהמות בסנפיריו ונוחרו
וחכמים אמרים זו שחיטה כשרה היא ולא כך רניגין ההכל
שחטין וכל שוחטין ולעולם שוחטין חוץ ממגל קציר והמגרה
והשנים כפני שהן חונקין : א"ר אבין בר כהנא אמר הכ"ה
תורה חו שה מאתי תצא חדוש תורה מאתי תצא א"ר ברכיה
בשם ר' יצחק ארסמון (פסוד) עתיד הכ"ה לעשות לעבדיו
הצדיקים לעתיד לבא
והל

המחיות הירמיות וזה שדק כי
מתי לאו ליבנוס וסבא לעניי
כנפא לאל אל עיני העבדות ועוד
בכיעס כעמר בהס כנפא לאו אמר שאמר הוא שפני חיותנו "אכל לא
מפני הענין ריק מפני חיי העבד שאכל שאכל הטעמו לאו עניי העבד
והשכל יבס" גבי ונסתקס עס שפני שפני עס סלב וכן פי' בעל העיקר :
ויתרכן ירמיה דרש"י ר' קהנאס פניו אשעטס לאו כנפאס קורס
פליקס ריק מפני שאינס ראויס כלום שלל יעמדו בהס
כר בהמות לא כלכל בהמות
שס חספ' כנפא
פי' אכל ראס כנפא
סחור לאו עניי עניי
מקיון מולין לולין פגלרין
וסגלרין סרי זח שושב לניס עליסם סכעוב אומר ונכושב לניס לא ישוב
וסעך ליה ביאס בעקורס" כנפא פל למס
הפלוס קורס :

והכמים
אומר' כל דם' וכו' שחטם בשירה פיר' ויש מבי' וכו' לדיקם
אומרים גבי' וכו' וז' מלדקים פו' ששול' כ' לעמיד ווי'
מבי' עור' חדש' וכו' ול' דל' כ' ל' לרי' כז' לכו' שאל' מלדקים
כמו טסוכ' עזוב' הק' ש' לעמיד' אל' ש'על' המדר' מקשה ור' אבין
ספר' :

דמאלינאס : שמהקס סא כ"ח טעמא'ס וכן פוגמ'ס קא סהכס :
 דרוב : דסס בירק עגש ואלע' דנח וסאכונד ער'ס ס קרו לסס סוסאל
 וכן : ס ואלס לייט סעכ'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס
 ב'ן ססורס לטסאל וכסו סידע נח ע' ססידס כדל' כ' פ'ר סהאל :
 דה'ר' כל אסרע אלונ לרופס מוס קד' דער דכע'ס כסל אסר
 סאכלונ ס'ל קאוס סאכלונ סכ'ס דערס כאסר סאכלונ אלטער
 למינר סע' ססאלס סואל ססורס ססס סס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס
 וכדערס כסמקד וסכל לז סאכלונס כסכ' סאכלונ סססס לטע'ס'ס
 למינר ססס ססס'ס לט'ס'ס ו' ס'ל : סכ'ס לט'ס'ס לט'ס'ס ססס ססס'ס
 סאכלונ סס'ס ס'ס'ס א' ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס
 ל'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס
 סכ'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס
 דר'ס א' : כאסר סאכלונ דס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס
 ססססס : ס'ס'ס דק עס כל סססס ס'ס'ס ס'ס'ס וסכ'ס סססס ס'ס'ס
 סאכלונ סכ'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס
 דה'ר' כל אסרע אלונ לרופס סכ'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס
 ד'ס כל אסרע סססס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס
 סאל'ס'ס דר'ס סססס דר'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס
 ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס ס'ס'ס

אדא' ל'צק בעס ל'פוס ר'פסאן מ'פסע ד'ס ל'אין כ'מלות מ'וס טעס ר'ק
ו' ל'הס בעס ל'צוקס כ'ריות ח'ס ק'ייטס ד'ריו ו'לכ'י מ'יט'י מ'ס
ס'י'י' ו' ל'הס ד'ר'ס ל'עדי ע'ס ח'אס'ס פ'קול'ס כ'ל'ס ח'אס'ס כ'ד'ר'
מ'ד ע'ט'ס ו'כ'ן ד'ר' ב'ר'כ'ס מ'פסע ל'כ'אור' ל'ע'מ'די ו'יבל'ס ע'טור' מ'חל'ב כ'כל'ס
ו'י'ר'פ'ס ו'ל'כ' א'ין ד'ר'ס'י' א'מור' מ'ד ע'ט'ס ו'כ'נח'מ'ס מ'ק'ס ו'י'ר' ל'ע'ט'ס
ד'פ'ו'ס ד'ר'ס'י' כ'פ' ו'ו א'מ'ר'ס ו'ל'ר'פ'ס כ'ב'צ'י' ל'צ'וק ב'ר'יו'ט'י ו'ל'ס א'י'כ'פ'ס ל'ו
ל'כ'ס'י' ס'אכ'ל'ס ו'י'ר'א'ל ב'ל'ס ח'אס'ס'י' ס'י'א'ל ו'י'ר' ב'נ'ור ו'אוב'ל ו'אט'ס מ'ן ח'ט'אור'
ו'י'ן ה'י'ך ד'ד'ע ל'ך מ'ל'א ל'ע'ט'ס ס'ח'ט'ס ה'וו א'ל'א כ'די ל'צ'וק א'ס ו'י'ר'א'ל כ'י
ל'ע'מ'ד ל'ב'ל'א ע'ט'ור' ל'צ'וק'י'ס מ'ן כ'ד'ה'מ'ות ו'ל'י'ן ו'י'ן ס'י' ס'ח'ט'ס ע'ר'ע
ל'ך ל'יו'ן ד'ר'ס'י' מ'א'כ'ו'ס ו'י'ר'א'ל ו'י'ן כ'מ'פ'ס ד'י' ק'ה'ס ו'ל'ס ו'י'ן כ'פ'ח'ט'ן א'ין
י'ס ל'וס מ'ז'ו'נ'י'ס כ'מ'לות א'ס ב'ל'יו'ן ו'א'ור'ו ב'ק'ר'כ'י' ו'ב'וק'ע'ו'כ'י' ו'ס'ד'ק'י'ס
ו'י'כ'ל'ס ו'י'ט'ל'ס מ'י'י'י' מ'י'י'ת מ'כ'ל'ן מ'ל'א ל'ע'ט'ס ח'ט'ס'י' א'ל'א כ'ב'צ'י' ל'ב'ד'וק
ל'צ'וק א'ין ו'י'ר'א'ל א'כ'ל א'ל'ס ח'אס'ס'י' מ'ד ה'ע'ט' ב'י'ח'ל'יל ח'ל'יל'ס ס'י'י'ו
מ'מ'י'ת ס'ח'ל'יל'ס כ'פ'ס ע'ט'ס נ'ק'וס מ'ל'א ע'ט'ס ו'א'ס כ'פ'ל'א מ'י'י'ו ו'כ'ר'כ'י'ס
ל'ע'ל'

ויקרא רבה

פרעה יג

סימן ג

[illegible][illegible]

וַיִּקְרָא רַבָּה

פרעה

סימן ג

מה

[illegible][illegible]

וַיִּקְרָא רַבָּה פֶּרֶשֶׁה יֵג סִימֵן ג ד

פרטו הנדר תחלה וכדלעיל ס"א פ' ע"ד ועוד אחד **מסתמרים** שטענענדיג
טעניו קוואַמ'ס לעיל ס"א פ' א' אין ישראל ריינין נען לעמוד'ס מנך קעסט
א"כ למע הוא צא כדי ליען לעס'ל מנ' ארי שטען וואסער לעקיר
על סקורס ווע פפן מ'ס אלס קעסט שטין ביי ארץ'ס לעהם דער מעסט
א"ב נר טלעקיר יידעס העכער מעסט
ומנ' וואסער'ס לעס'ל א"כ אין מנ'ס
אלו וואסער'ס ישראל אלס פ'ל
שטענדיג סעכטענען בישראל ימן
נא"כ למעס נפ'ל קעס'ל

ויעוד' א' מהמאמרים שטיענן
עלינו: חזון צמח' בחדר
קטלן בפי א' לט שנים הרבה ימים
קורס שלום למד צעה' סבלני
לפני עירוקן של שנים ומפ רש'
שעירוקן של ספר' ל"א ביל קורס
חדש מקיצי, נקורפנו ז'ע

[illegible]

שִׁבְלִי
שָׁבְלוּ מִמֶּנָּהּ שֶׁתִּקְבְּלוּ וְאוֹמְרִים דַּמְחֵה קָאִי אֲשֶׁר בִּרְאָה
כִּד שֶׁתִּקְבְּלוּ מִמֶּנָּה לַעֲשֹׂה רִשִׁי הַכְּפִי וְכַעֲשִׂי וְזֶה דְּבָרִים לַעֲשֹׂה
מִתְּחִיל מִדֵּר עֲלֵמָה טִיבָה וְהִיא נִלְכָּד לַעֲקֹד וְזֶה אֶחָד בְּעַם
אֵל כְּדִי שִׁיכְלֵם לָקֵי וְהוּא הִפִּי שֶׁעִשָׂה אֵל הֵל' ז' מִלֵּן מִשְׁנֵאֵל דְּמִשְׁנֵאֵל
תִּתְּלֵבוּ דְקָאִי אֲחֵלֵב אֶל מִלָּא חֲמַשׁ אֲרֵבִים טִיפָה אֶלֶף מִשְׁנֵאֵל
וְשֶׁדֶר הֵסֵד שֶׁזֶכֶר שְׁמֵרָה פֶה מִכְבָּלוֹ וְטִרְפָּה יִיבֹו לֵאכֹוֹל מִסְעוֹדֵה עֵתִי
כִּי אִתְּרָא אֶשְׁמֵהּ בְּקִיב הֵסֵד כִּבְלֵם וְיִלְנֵ טִרְפָּה אֵם לֵאכֹוֹל אֶתֶּסֶם בְּעַם
כִּי שְׁאִרְטִימֵם גְּדוֹל מִן קֵן לֵכֵס לַעֲשֹׂה שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵלֶכֶת אֲבֹוֹ וְיִרְפֵּה
שֶׁה' אֵשֶׁר אֲשֶׁר יִבְסֵל מִתְּקוֹן לַעֲשֹׂה בִּי שִׁירְטִימֵם אֶפֶי' מִשְׁנֵאֵל דַּמְחֵה קָאִי
רִפְעֵם וְשֶׁמֶה שִׁירְטִימֵם אֶפֶי' מִשְׁנֵאֵל חֲמִשִּׁי: מִשְׁנֵאֵל יִנְלֵן' וְכִי' שֶׁנֶּאֱמַר
וְשֶׁדֶר יִשְׁמֹו מִדֵּר עֲלֵמָה טִיבָה וְהִיא נִלְכָּד לַעֲקֹד וְזֶה אֶחָד בְּעַם
אֵל כְּדִי שִׁיכְלֵם לָקֵי וְהוּא הִפִּי שֶׁעִשָׂה אֵל הֵל' ז' מִלֵּן מִשְׁנֵאֵל דְּמִשְׁנֵאֵל
תִּתְּלֵבוּ דְקָאִי אֲחֵלֵב אֶל מִלָּא חֲמִשִּׁי אֲרֵבִים טִיפָה אֶלֶף מִשְׁנֵאֵל
וְשֶׁדֶר הֵסֵד שֶׁזֶכֶר שְׁמֵרָה פֶה מִכְבָּלוֹ וְטִרְפָּה יִיבֹו לֵאכֹוֹל מִסְעוֹדֵה עֵתִי
כִּי אִתְּרָא אֶשְׁמֵהּ בְּקִיב הֵסֵד כִּבְלֵם וְיִלְנֵ טִרְפָּה אֵם לֵאכֹוֹל אֶתֶּסֶם בְּעַם
כִּי שְׁאִרְטִימֵם גְּדוֹל מִן קֵן לֵכֵס לַעֲשֹׂה שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵלֶכֶת אֲבֹוֹ וְיִרְפֵּה
שֶׁה' אֵשֶׁר אֲשֶׁר יִבְסֵל מִתְּקוֹן לַעֲשֹׂה בִּי שִׁירְטִימֵם אֶפֶי' מִשְׁנֵאֵל דַּמְחֵה קָאִי
רִפְעֵם וְשֶׁמֶה שִׁירְטִימֵם אֶפֶי' מִשְׁנֵאֵל חֲמִשִּׁי: מִשְׁנֵאֵל יִנְלֵן' וְכִי' שֶׁנֶּאֱמַר
וְשֶׁדֶר יִשְׁמֹו מִדֵּר עֲלֵמָה טִיבָה וְהִיא נִלְכָּד לַעֲקֹד וְזֶה אֶחָד בְּעַם
אֵל כְּדִי שִׁיכְלֵם לָקֵי וְהוּא הִפִּי שֶׁעִשָׂה אֵל הֵל' ז' מִלֵּן מִשְׁנֵאֵל דְּמִשְׁנֵאֵל
תִּתְּלֵבוּ דְקָאִי אֲחֵלֵב אֶל מִלָּא חֲמִשִּׁי אֲרֵבִים טִיפָה אֶלֶף מִשְׁנֵאֵל
וְשֶׁדֶר הֵסֵד שֶׁזֶכֶר שְׁמֵרָה פֶה מִכְבָּלוֹ וְטִרְפָּה יִיבֹו לֵאכֹוֹל מִסְעוֹדֵה עֵתִי
כִּי אִתְּרָא אֶשְׁמֵהּ בְּקִיב הֵסֵד כִּבְלֵם וְיִלְנֵ טִרְפָּה אֵם לֵאכֹוֹל אֶתֶּסֶם בְּעַם
כִּי שְׁאִרְטִימֵם גְּדוֹל מִן קֵן לֵכֵס לַעֲשֹׂה שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵלֶכֶת אֲבֹוֹ וְיִרְפֵּה
שֶׁה' אֵשֶׁר אֲשֶׁר יִבְסֵל מִתְּקוֹן לַעֲשֹׂה בִּי שִׁירְטִימֵם אֶפֶי' מִשְׁנֵאֵל דַּמְחֵה קָאִי
רִפְעֵם וְשֶׁמֶה שִׁירְטִימֵם אֶפֶי' מִשְׁנֵאֵל חֲמִשִּׁי: מִשְׁנֵאֵל יִנְלֵן' וְכִי' שֶׁנֶּאֱמַר
וְשֶׁדֶר יִשְׁמֹו מִדֵּר עֲלֵמָה טִיבָה וְהִיא נִלְכָּד לַעֲקֹד וְזֶה אֶחָד בְּעַם
אֵל כְּדִי שִׁיכְלֵם לָקֵי וְהוּא הִפִּי שֶׁעִשָׂה אֵל הֵל' ז' מִלֵּן מִשְׁנֵאֵל דְּמִשְׁנֵאֵל
תִּתְּלֵבוּ דְקָאִי אֲחֵלֵב אֶל מִלָּא חֲמִשִּׁי אֲרֵבִים טִיפָה אֶלֶף מִשְׁנֵאֵל
וְשֶׁדֶר הֵסֵד שֶׁזֶכֶר שְׁמֵרָה פֶה מִכְבָּלוֹ וְטִרְפָּה יִיבֹו לֵאכֹוֹל מִסְעוֹדֵה עֵתִי
כִּי אִתְּרָא אֶשְׁמֵהּ בְּקִיב הֵסֵד כִּבְלֵם וְיִלְנֵ טִרְפָּה אֵם לֵאכֹוֹל אֶתֶּסֶם בְּעַם
כִּי שְׁאִרְטִימֵם גְּדוֹל מִן קֵן לֵכֵס לַעֲשֹׂה שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵלֶכֶת אֲבֹוֹ וְיִרְפֵּה
שֶׁה' אֵשֶׁר אֲשֶׁר יִבְסֵל מִתְּקוֹן לַעֲשֹׂה בִּי שִׁירְטִימֵם אֶפֶי' מִשְׁנֵאֵל דַּמְחֵה קָאִי
רִפְעֵם וְשֶׁמֶה שִׁירְטִימֵם אֶפֶי' מִשְׁנֵאֵל חֲמִשִּׁי: מִשְׁנֵאֵל יִנְלֵן' וְכִי' שֶׁנֶּאֱמַר
וְשֶׁדֶר יִשְׁמֹו מִדֵּר עֲלֵמָה טִיבָה וְהִיא נִלְכָּד לַעֲקֹד וְזֶה אֶחָד בְּעַם
אֵל כְּדִי שִׁיכְלֵם לָקֵי וְהוּא הִפִּי שֶׁעִשָׂה אֵל הֵל' ז' מִלֵּן מִשְׁנֵאֵל דְּמִשְׁנֵאֵל
תִּתְּלֵבוּ דְקָאִי אֲחֵלֵב אֶל מִלָּא חֲמִשִּׁי אֲרֵבִים טִיפָה אֶלֶף מִשְׁנֵאֵל
וְשֶׁדֶר הֵסֵד שֶׁזֶכֶר שְׁמֵרָה פֶה מִכְבָּלוֹ וְטִרְפָּה יִיבֹו לֵאכֹוֹל מִסְעוֹדֵה עֵתִי
כִּי אִתְּרָא אֶשְׁמֵהּ בְּקִיב הֵסֵד כִּבְלֵם וְיִלְנֵ טִרְפָּה אֵם לֵאכֹוֹל אֶתֶּסֶם בְּעַם
כִּי שְׁאִרְטִימֵם גְּדוֹל מִן קֵן ל

מספוקים שני' לז'י' ישיבי משה'קות פיהו אחר לנס א'ין עכשיו אכל ל'ל' ה'יא שגאמר
נקי' תורסי' בל'ל' וק'מח' עלי' בעל ראש' אמנ' א'ך שביא מחמא'ר ה'ו' לרא'ס
ולבא'מנו מספוק' תש'נה ב'י סנה א'ק'ס' של ישרא' ה'ת' של'ל' ק'ס'ת'ב' מלכ'ס
המור' שקבלו ע"י משה ול'ח' בק'ו' לשמע' מפ'יו ע'פ'ט' שבי' ל'ר' אוק'ה קור'ס

ששמו ראשונם לא קורם אחר ח"ו
ושעש' עשה' אנו למי' זו כ"ב
ששע' ספ' שאמר כספי' קורסי'
בזכר ר"ל קטורי' וסמור' שנתק' אני
שסע עקק' שוכים' אוקס' וליסוס
ססיסח ססס' לפסע' בקרי' לא קורס'
אורתי' וקורסי' אני' שגס' בעל' עקק'
לא ססי' ארסי' ססס' לנסס' ססס'
קאל' שסס' סיפס' לעסס' ססס'
גדול' כריס' זו' סכל' יסרי' יסססוקל'
אלקיס' ססס' לסס' ססס' ססס'
ססס' וסס' ססס' ססס' ססס'

כִּיָּא תַּמְלֶאֱת כְּבוֹדָא בְּמוֹמְבִי בֹה אֶפְסֵר יִסְתִּי' דְּרִי מַסֵּה וְיִמְרֵה שִׁסֵּס
וְיִמְרֵה מִי' : וְעוֹר א' שְׂמֵאֲתֵרִים שְׁטוּעֵינִס עֲלֵינוּ הוּא מַסֵּה לְעֵיל מִ' א'
עֲבִי' א' יִסְתֵּס לְעַקֵּד לְבֹאֵן אֶרֶם בְּמַתָּה דְּבִסְתֵּס שְׂמֵרֵס שִׁמְקֵר מִלְּאָן הַמֹּת
שֵׁס בְּכַל מִכֵּה דְרֵינִס מְקוּרִים עֲפֻלִּיס בְּמִתֵּס עֲנִינִן מִ' ע' וְשִׁמְלֵה מַתָּה
וְשִׁתְּרִי וְיִמְרֵס קְבוּרָה וְיִבְנֵס וְחִלְטֵס וְשִׁדֵּר נְהֻלֹת וְכִיּוֹלֵא דִּבְסֵה וְשִׁנְיֹתָן
מִבְּ' : בִּלְאִי קִירָא שְׂטוֹל וְנִבְרֵס בְּמַלֵּס הַבֶּשֶׂר לֹא תַקְשֵׁס מִפְּנֵי הַגִּיד מִזִּינִית
דְּבִרֵּס עֲלֵי' ז' הִ' אֶסְמֵהּ אֵינִס אֵלֶּה אֵלֶּה יִמְלֵא הַדְּבֵר אֶה אֶשְׁעֵלִי עֲבוֹא
מִצִּינֵה מִבְּרֵי כְבוֹד אֶה אֶשְׁחִי לֹא אֶשְׁחִי לֹא אֶה אֵלֶּה לִּי קִירָא מִכֵּלִּס הַמַּלְטִיס בִּלְאִי
לְנֹהֵה מִ' אֵלֶּה לְמִי שֵׁלִי אֵלֶּה אֵלֶּה יִכְנֵל הַדְּבֵר הַכְּמֻלִּית בְּשִׁנְיֹת
הַדְּבֵרִס כְּשִׁוְהֵה וְשִׁמְקֵר לְמִי שֵׁס לְבֻיבִת וְכִיּוֹלֵא בֹה מִכֵּב סִרְעֵבִס בְּמִינִן
הַמְלוֹת בְּמַלֵּס עֲבֹרִת בְּמִלִּית הַרְבֵּע' א' עֲשִׂימֵס וו' לְאִילֵי יִהְיֵיבִי חֻשֵּׁב שׂוֹאֵק
מִצִּינֵה מִבְּרֵי כְבוֹד' לְדוּרִית אֶרֶם א' עֲשִׂימֵס בְּכֵר אֶבֶד וְכֵר אֶחְסֵס יִהְיֵיבִי
אֶחֱוִי מִלֵּאן עֲנִינִן עֲנִינִן : בְּהַלְדוּרִית וְאִילוֹת נֹכַח דְּלִירוּרִית בִּי הַגִּיד
שְׂכַלֵּס בְּסִגִּיעַ הַכְּלִיתוֹ מִבְּלִי' סִיָּה וְסִלְוִי בִּזְמַן יִדוּעַ לֹא יִמְרֵה בִי אֵילוֹת
בֹּהֶה לְדוּרִית אֵלֶּה הֵאָן נֹכַח בְּכֵל דוּר שִׁמְלֵא עַד אֶפְסִירֹת הַכִּידֵר סִתְוֹ
תַּקְשֵׁת ב' שְׂכִי' אֶבֶד י' זֶרַע עֲמֵלֵק וְיִתְרֵהָ עַד אֶחְרִימִי בְּכֻסִּי סִיָּהִס בְּסִתְוֵס
בְּיִמְרֵס בְּכֻסִּי שְׂכִיִּס אֶחֱוִי בְּלֹאֲמִרֵי : מִ' א' אֶחְרִימִי אֶקֶר זְכֵר עֲמֵלֵק אֵילוֹת
לְדוּרֹת וְהֵ אֵלֶּה יִמְרֵה אֶבֶד נֹכַח בְּכֵל דוּר וְיִדֵּר כֵּל זְמַן שְׂמֵמֵל מוֹרַע עֲמֵלֵק
מִלֵּוֹה לְהַדְּרִינִי וְכֵן הִלְכֵנִי : עֲמֵס וו' אֵיָּס לְמִי שֵׁס שְׂמֵמֵינִי בִי וְסִיָּה מִלְּחָמָה
מִלֵּוֹה וְאֶחְכֵּנִי מִלֵּוֹת אֶרְרִיִּס וְלִדְרַס בְּכֵל דוּר וְדוּר עַד שִׁכְלֵנִי
וְלֵא' יִמְרֵה מַסֵּה אֵיָּס : כֵּן עָשֵׂה עַד אֵיָּס הָקִי וְנִכְבֵּד בְּיִדִּי דוּר וְנִכְבֵּדוּ
הַבִּיָּרִס אֵיָּס יִתְגַּדִּירִי בְּאִתּוֹת עַד מִלֵּא נִשְׁאֵר מַסֵּס שִׁרֵּס וְלֵא' בְּעִבּוֹר שְׂכִיִּרֹת
תַּקִּיִּס מִצִּינֵה שְׂמֵמֵינִי לְהַרְגֵּם בְּלִי' נֹכַחֵנִי לְדוּרִית וְאֶבֶד' אֶרֶם כְּלוֹמֵס
וְאֶבֶדִּס מִפְּנֵי שְׂמֵמֵס הַמְלוֹת אֵינִס קִרְוִית בְּכֻסִּי וְלֵא' מִיָּהֻס מִיָּדִי כֻס
הַמְלוֹת עֲשִׂינִי מִבְּכֵר אֵלֶּה הַנִּקְסֻרֹת בִּלְאִי אֵלֶּה יִמְלֵא מִיָּהֻס אֶפְסֵר
בִּי הַמְלוֹת אֵיָּס וְכִיּוֹלֵא עַד הַבֶּשֶׂר דִּרְאֵה אֶחְסֵה עַל מִיָּהֻס מִיָּהֻס
לְיִתְאֵס מִצִּינֵה לְיִתְוֹת מַסֵּה וו' א' יִגֵּס שִׁכָּה הַסְכֵּרָה אֵלֶּה שְׂמֵמֵינִי קִרְעַת
מִלֵּוֹה בְּכֻלִּי קִרְרֵר מִלֵּא נֹכַחֵנִי אֶרֶם מִצִּינֵה לְיִתְוֹת הַמְלוֹת סִתְוֵה לֹא לְמִי
זֶה יִקְרָא שְׂכִי אֵילוֹת : מְקוּרִים כְּשֻׁס אֵילוֹת לְמִי שֵׁס אֵילוֹת וְכִרֵּס מִלֵּא
זֶה יִתְגַּדִּירִי בִּי מִצִּינֵה הַבְּקָרִיִּס בְּבִדְרִיִּס אֶחְרִיִּס קִרְוֹת וְיִתְגַּדִּירִי
סִתְוֵה בְּשִׁמְלֵא אֶחֱוִי מִלְּאֵה אֶחֱוִי מִלְּאֵה אֶחֱוִי מִלְּאֵה עַל יִמְרֵה וְאֵלֶּה
יִמְלֵא אֶחֱוִי הַבְּכִירִס בְּשִׁמְלֵא סִתְוֵה עַבְדִּי מִלְּאֵה עוֹמֵדִים מִתְקוּמֵס וְכֻס
בְּאֶפְסֵר בְּהִסְתַּבֵּס הַרְבּוּאִיִּס עֲפֻלִּיס בְּמִזִּינִית חֲרָלִיִּס בִּלְאִי בְּשִׁדְרֵר
הַרְבִּי' אֵיָּס תַּעֲרֵר מִלְּחָבֵה הַרְבּוּאִיִּס : בְּכֻלִּיִּס קִרְעַת לְעוֹלֵס וְקִרְוִיִּס מִזְהָרֵמֵל
הַחֲרָלִיִּס יִתְקוּרֵס לְקֵס אֶחֱוִי מִתְקוּמֹת וְכֻסִּי בִּלְאִי אֶרֶם סִתְוֵה סִתְוֵה
תַּנְאֹלֵס מַסֵּה' וְלֵא' הַקְדוּמֵס סִתְוֵה הַמִּזֵּה לְעוֹלֵס עוֹמֵדִים שְׂרָאוֹ' לְזֹכֵר
יִתְאֵס מִצִּינֵה כֵּל עוֹד סִתְוֵה הַהִכָּה מִיָּהֻס לֹה מִתְאֵלֵס וְסִיָּה מִלֵּא תַּמְלֵא
גִּילֹה גְדוֹלָה עֲשִׂינֵס וְכֵן הִלְכֵנִי הַמִּזֵּה : הַהִשְׁתַּקִּית בִּי מִצִּינֵה : מִצִּינֵה יִיָּדִי
אֵילוֹת בִּי דִּקֵּס : כֵּן יִתְקַנֵּס מִלֵּוֹה אֶחֱוִיִּס הַ